

AUREL ANTONIE

CENUSA

ISBN 973-8162-20-4
978-973-8162-20-4

Aurel Antonie
CENUŞA

Coperta: **Gabriela Cristu**

Reproduceri după tapiseria *Înger încropit*, de Gabriela Cristu

Editor: **Vasile Vasiescu**

Lector: **Adrian Frăţilă**

Tehnoredactor: **Nicoleta Popescu**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

ANTONIE, AUREL

Cenuşa / Aurel Antonie. - Târgu-Jiu : Editura Fundaţiei „Constantin Brâncuşi”, 2006

ISBN (10) 973-8162-20-3 ; ISBN (13) 978-973-8162-20-4

821.135.1-31

© 2006 Aurel Antonie

ISBN 973-8162-20-3

978-973-8162-20-4

CENUŞA

reprezintă un proiect editorial susţinut financiar de firma

PROIECT STIL

Director General: **MARIAN CRISTEA**

Director executiv: **CRISTIAN VASILE**

Aurel Antonie

CENUȘA

Roman

**Editura Fundației „Constantin Brâncuși”
2006**

Moto:

Vom construi o catedrală
Cu sfinți subțiri și plini de bunătate,
Dar până ce construcția e gata
Ne vor muri din oameni jumătate.

Ziua întâi

Ajuns în vârful dealului, David se opri suflând din greu. Își scutură raglanul alb de tercot și se așază pe parapetul șoselei. În fața lui, pe un soclu de piatră, o mână de beton se ridica spre cerul cenușiu încercând să apuce norii grei din care se cernea un praf fin de cenușă. Pe soclu era săpat un text: "Nu vom pleca de aici până ce nu vom scoate la lumină ultimul pumn de cărbune"! Își aprinse o țigară. La picioarele lui se desfășura Valea. O învălmășeală imensă de excavatoare, mașini, gropi uriașe, benzi transportoare, blocuri de locuințe, case, movile de pământ și de cărbune, printre care se strecura timid un pârau. Peisajul era dominat de o termocentrală ale cărei coșuri scoteau un fum gros ce se răspândea lent pe deasupra Văii. Totul arăta ca un câmp de luptă al titanilor după încheierea unei bătălii indecise. Azvârli țigara și se ridică. O luă pe un drum desfundat, care fusese cândva asfaltat. Drumul cobora în serpentine spre firul apei, printre garduri și case pe care se întăriseră straturi groase de noroi aruncat de roțile mașinilor. Se opri în fața unei porți. O cărare făcută din cărămizi mari aruncate din loc în loc în noroiul care băltea în curte ducea spre casa cu pereții coșcoviți. Bătu în poartă, și după un timp, în care nu lătră nici un câine, ușa se deschise și ieși o fetiță îmbrăcată într-o rochiță murdară, care, oprindu-se în tindă, strigă cu o voce subțire:

- Nu mai avem țuică!

David spusese că nu dorește țuică, ci ar vrea să știe unde este biserica.

- Biserica este acolo, în Vale! preciză fetița arătând cu degetul undeva în jos. Apoi intră în casă închizând ușa.

David mai privi un timp la gemulețele ușii, mici ca niște butoniere prevăzute cu perdeluțe, apoi își continuă drumul. După o curbă apăru o autobasculantă imensă care se apropia uruind de el. Cum nu avea unde să se ferească, întrucât pe marginea drumului erau maluri înalte de noroi întărit, se opri și privi spre șofer. Era un tânăr, sub douăzeci de ani, dezbrăcat până la brâu, cu plete lungi, blonde. Când dădu cu ochii de David, încetini și-i făcu semn cu capul să urce în cabină. David îi arătă cu degetul în jos, spre Vale și tânărul, zâmbind, accelerează. Un nor greu de fum de la țeava de eșapament îl izbi în față și mașina urcă mai departe.

După ce trecu de câteva curbe, zări o casă ceva mai răsărită, în jurul căreia erau parcate, într-o dezordine absolută, o mulțime de camioane, dube, autobasculante, buldozere, căruțe, biciclete și, în general, găseai acolo tot ceea ce putea transporta ființe umane. Firma de deasupra ușii "Miaua" și zumzetul de voci ce răzbătea dinăuntru, nu lăsa nici un dubiu asupra rosturilor acelei clădiri. Urcă cele câteva trepte, trecu pe lângă bărbații rezemați de stâlpii pridvorului și de tocul ușii și intră. Își făcu loc cu destulă greutate spre teigheaua acoperită cu tablă zincată, de care se rezemă obosit, privind spre sala înecată în fum și vorbe. În sală nu erau decât bărbați îmbrăcați în salopete murdare. Unii dintre ei erau așezați pe băncile lipite de pereți sau pe scaunele desperecheate de la cele câteva mese, însă, majoritatea stăteau în picioare. Toți vorbeau, fumau și beau. Le privi mâinile înnegrite și bătătorite cu care duceau sticlele la gură, picioarele încălțate în cizme de cauciuc care se mișcau încontinuu prin băltoacele de bere de pe cimentul podelei, fețele nebărbierite, transfigurate

de băutură... Deodată, se auzi un strigăt răgușit și sălbatic: "Iu! Iu! Iu! și-aș bea rachiu! Și-aș intra-n p... de viu!" O sticlă se sparse violent de podea.

- Sunteți preotul cel nou? Cu ce vă servim?

Se întoarse spre tejghea. Cârциumarul, un țăran stafidit, pe chipul căruia negustoria își pusese amprenta, îl privea îndatoritor.

- Rachiu! spuse David.

Crâșmarul îi puse un țoi pe tejgheaua udă, apoi își văzu de ale lui. Se părea că o sete nesfârșită muncea măruntaiele celor din sală și ei depuneau eforturi disperate pentru a-i da de capăt. Treaba la care se înhămaseră era grea și de lungă durată, dar oamenii adunați acolo erau decizi să nu precupească nici un efort. Se lucra temeinic și era greu de crezut că Miaua putea adăposti atâta băutură câtă era necesară pentru a duce la bun sfârșit lucrul început. Dădu țoiul pe gât și îl chemă pe cârциumar:

- Cât face?

- Nimica tot. Vi-l trec în caiet. Sunteți preotul cel nou?

- Nu. Și eu îl caut.

- Bun. Atunci, căutați-l! și cârциumarul îl abandonează.

Ieși afară și își continuă drumul. Nu mai merse mult și zări biserica. Se înălța pe malul stâng al pârlului și, privită de aici, nu impresiona prin nimic. Arăta mai degrabă ca o bisericuță de țăară ceva mai răsărită, dar, pe măsură ce se apropia de ea, perspectiva se schimba. Fiind clădită pe un dâmb înalt, așa cum apărea proiectată pe cerul cenușiu, părea mult mai impunătoare. După câteva minute de urcuș, ajunse pe tăpșanul înierbat care o înconjură. Pe o băncuță de lemn așezată în dreapta intrării stătea un țăran îmbrăcat cu un surtuc de lână ponosit și încălțat cu cizme de cauciuc. De sub căciula roasă de atâta purtat i se zărea chipul nebarbierit și frământat de gânduri.

- Bună ziua! salută David ducând două degete la frunte.

Țăranul, smuls din gândurile sale, tresări și-l privi apatic. Apoi, fără să-i răspundă la salut, îl întrebă:

- De unde veniți?

- Vin de dincolo de dealuri și...

- Ați trecut pe la Miaua? Or fi adus bere?

- Era bere. Nu știți, preotul este înăuntru?

Țăranul se ridică de pe băncuță și o luă repede spre biserică cu un mers șchiopătat. Dispăru înăuntru, dar apăru aproape instantaneu purtând o sacoșă de rafie, murdară, în care zdrăngăneau niște sticle goale.

- Ar fi mai bine să vorbiți cu Domnul Primar! zise țăranul în timp ce trecea pe lângă el.

David îl privi cum iese prin porțița care se ținea doar într-o singură balama, cum dispăre încet, încet, din câmpul lui vizual, așa cum dispar corăbiile la orizont. Adică, iarba îi înghiți mai întâi cizmele, apoi sacoșa, trupul și ultima dispăru căciula după ce se legănă de câteva ori. Intră în biserică prin ușile larg deschise. Înăuntru era o harababură greu de imaginat: scânduri, grinzi, schele, cutii de vopsea, cartoane, saci de ciment, bidinele, țevi, găleți și încă o mie de alte lucruri. În mijlocul șantierului, pe o stivă de scânduri, stătea un bătrân și mânca dintr-o conservă. Bătrânului nu i se zărea chipul plecat deasupra ștergarului pe care mânca, dar nu putea fi decât Iosif, pictorul despre care îi pomenise Solomon atunci când îl îndemnase să vină aici, în Vale, să ajute la pictarea bisericii.

- Bună ziua și poftă bună! Cred că am nimerit într-un moment nepotrivit, dar vin de departe, de dincolo de dealuri, și, din cauza oboseli drumului, nu m-am gândit să aleg o oră potrivită pentru vizita pe care doream să v-o fac. Dar, presupun că dumneavoastră mă veți ierta, având în vedere circumstanțele care m-au adus până aici. În general nu-mi place să vorbesc despre mine, dar, în situația dată, consider că sunt chiar obligat să mă prezint, ca un străin ce sunt de aceste locuri. Locuri pe care nu le-aș fi cunoscut niciodată, dacă nu s-ar fi ridicat niște probleme de ordin pecuniar legate de existența mea. Chiar tatăl meu, care a avut răbdare și înțelegere față de mine atâta amar de ani, finanțându-mi existența și studiile, la un moment dat m-a chemat la el și mi-a spus: "Fiule, acum ai crescut mare!" După cum ați remarcat probabil și dumneavoastră, bunul meu tată și-a început discursul cu o frază devenită clasică în domeniu, dar nu din lipsă de imaginație, întrucât

tatăl meu nu a dus niciodată lipsă de așa ceva, ci, probabil, din cauza faptului că în asemenea situații nu se pot rosti decât asemenea fraze. Și tata a continuat: "Acum ai o meserie! Mergi, practic-o și fă în așa fel încât să nu-mi fie rușine că-mi porți numele!" Frumoase cuvinte, ce ziceți? Simțite, de adevărat părinte, deși mie mi-au căzut destul de greu, ce să mai vorbim! Nu mă trăgea deloc inima să plec de acasă, de lângă prieteni, pe coclaurii aceștia umblați doar de sălbăticiuni. Dar, ce să-i faci, dorința tatălui este voința lui Dumnezeu! Așa că, iată-mă aici la dumneavoastră, nutrind speranța că voi avea ocazia să pun în practică tot ce am învățat sau, mai bine spus, să învăț ceea ce n-am învățat prin școlile prin care am trecut.

Tăcu David. Este greu să vorbești unui om care nici măcar nu ridică ochii spre tine; sau să fi dat măcar o dată din cap, să ai sentimentul că totuși te ascultă, că nu vorbești singur. Bătrânul termină de mâncat și se ridică în picioare. Abia atunci păru să-l remarce pe tânărul trimis în lume să-și câștige existența:

- Dumneata cine ești și ce vrei?
- Dar v-am spus...
- Eu sunt surd, preciză bătrânul. Scrie pe o bucată de hârtie.

David rămase un moment descumpănit, apoi, începu să se caute prin buzunare. Cum nu reuși să găsească nimic de scris, luă de pe jos o bucată de hârtie de ambalaj, un creion de tâmplărie și, pe stiva de scânduri, începu să scrie cu litere mari, de parcă celălalt ar fi avut dificultăți cu vederea, nu cu auzul: *Eu, așa cum v-am mai spus, am fost trimis de tatăl meu, care locuiește dincolo de dealuri...*

- Fii mai scurt! Am de lucru!

Stresat, David tăie și scrie: *Mă cheamă David și am venit să lucrez la biserică.* Bătrânul luă hârtia, o citi și o strecură în buzunarul șorțului cu care era încins. Îl privi atent cu ochii săi albaștrii și vioi, apoi spuse:

- Pe mine mă cheamă Iosif. Te primesc să lucrezi de probă pentru o perioadă nedeterminată de timp. Dacă ai să te dovedești destoinic, am să te angajez. Am o singură rugămintă la tine, să nu furi. Pe aici toată lumea fură și încă nu am reușit să-mi dau seama dacă oamenii o fac din necesitate sau din vocație. Având în vedere că ești străin, s-ar putea să faci excepție. Oricum, fii binevenit. Ia gălețile alea două și mergi la pârau după apă.

David își scoase trenciul și îl agăță de o schelă. Înghăță gălețile și ieși. Altfel își imaginase el că se va desfășura întâlnirea cu maestrul Iosif, dar nu-i rău nici așa. În dreptul porțiței se întâlni cu țăranul care târa cu greu sacoșă lui murdară.

- Ai găsit bere?
- Da, slavă Domnului! Și-i d'aia bună de care-i place lu' domnu' Iosif.

O luă pe o potecă laterală care ducea spre firul văii. Aici pâraul, dintr-o pricină necunoscută, stagna, și formase un fel de lac mlăștinos. Se pare că în acest loc se duseseră lupte înverșunate cu apa și cu noroiul, întrucât din nămolul vâscos ieșeau la suprafață capete de tuburi de beton, cabluri, grinzi și partea din spate a unui buldozer, pe care nici o forță din lume nu-l mai putea smulge din îmbrățișarea argilei. Umplu gălețile în cupa unui excavator, abandonat și el în timpul luptei, și reveni. În curtea bisericii, Iosif, așezat pe băncuță, bea bere, iar, ceva mai încolo, în iarbă, stătea țăranul în surtucul lui ponosit.

- Lasă gălețile alea și vino să bei o bere cu noi! spuse Iosif, privindu-l puțin amuzat. Pentru astăzi ai muncit destul.

Băură în tăcere. Când terminară, țăranul adună sticlele și le duse în biserică, de unde se întoarse cu raglanul lui David.

- Vă rog să vă luați veșmintele din sfântul locaș, că se încuie!
- Cine se încuie?

Dar țăranul nu-i mai răspunse. Închise ușa bisericii, grea ca o poartă de cetate, cu o cheie pe măsura ușii, cheie pe care o avea atârnată de gât cu un șnur de piele. Plecară. Iosif primul, urmat de țăran și de David.

- Unde mergem? întrebă David.
- Acasă! răspunse țăranul cu un glas stins.

Lui David îi venea să-l întrebe "acasă la cine?", dar văzându-i chipul lipsit de orice entuziasm, renunță. Casa țăranului nu era departe, doar câteva ulițe mai în jos. Îi întâmpină o femeie de o vârstă incertă, cum numai femeile de la țară, fărâmate de muncă, pot s-o aibă. Era greu să-ți dai seama dacă era nevasta sau fiica țăranului. Femeia le puse să mănânce în tinda casei, pe o măsuță joasă cu trei picioare. Cina se desfășură într-o tăcere deplină. Se pare că toate lucrurile fuseseră spuse și nu mai era nimic demn de a fi discutat. Nici ȋuca nu îi făcu mai vorbăreți. David ar fi avut de pus o mulțime de întrebări, dar nu putea discuta cu gazdele atâta timp cât Iosif nu auzea. Îi părea rău că nu luase creionul din biserică, și ceva hârtie. Abia când femeia aduse o ulcică de vin, Iosif i se adresă:

- Tânărul meu rege, în noaptea asta o să dormi acolo, în bucătărie, pe laviță, dar mâine dimineață du-te la primar să-ți găsești o locuință. După ce te instalezi, vino la lucru.

Ziua a doua

Pe David îl trezi un zdrăgănit de cratițe. Deschise alene un ochi, dar imediat îl deschise și pe celălalt. Se afla într-o bucătărie afumată, culcat pe o laviță de lemn și acoperit cu o velință ponosită. În jurul vetrei, unde se înălța un foc vesel, robotea femeia. Pândi momentul când aceasta ieși și sări iute din pat. Se îmbracă în grabă. Când își punea trenciul, intră țărancă cu un braț de lemne:

- Bună dimineața! Imediat e gata masa.
- Bună dimineața. Unde este domnul Iosif?
- A plecat la lucru dis-de-dimineață. Zice că dimineața e lumina mai bună.
- Atunci, am să plec și eu.
- Dar nu stați să mâncați ceva?
- Mulțumesc, dar mă grăbesc. Știți, trebuie să mă întâlnesc cu primarul.
- Dacă ziceți că trebuie să vă întâlniți cu Domnul Primar... Dar puteți veni mai târziu, că eu

sunt acasă.

- Nu vă promit. Oricum, vă mulțumesc pentru tot.

Ieși în uliță. Cenușa care se cernea din înalt se învârteja în largi ocoluri pe deasupra satului. Curenții de aer antrenau praful fin pe lângă garduri și desenau arabescuri mișcătoare în praful drumului. Cum tot satul era înșirat de-a lungul văii, era imposibil să te rătăcești. Singurele puncte de reper erau "în deal" sau "în vale", iar primăria era în vale. Drumul era asfaltat și tot mai bine întreținut. Într-un singur loc, unde câteva benzi de transport treceau pe deasupra, șoseaua era plină de gropi și de noroi. În jur erau bucăți mari de cărbune căzute de sus. David trecu repede pe sub benzile care uriau deasupra, încercând să nu se stropească cu noroi, dar nu reuși. Începea să devină limpede de ce toată lumea purta cizme.

După ce trecu un pod, ajunse în dreptul unor barăci de placaj care adăposteau magazinele din centru. Erau trei și toate vopsite în verde. După ce-și va rezolva problema cazării, va trece pe aici să-și cumpere cizme. Primăria era chiar alături de barăci și avea în față un monument. Pe un soclu de marmură, înalt de vreo doi metri, se înălța o piramidă formată din câteva zeci de vulturi de bronz. Fiecare vultur ținea în cioc câte o plăcuță pe care era săpat un nume. Monumentul era încadrat de patru stâlpi de piatră, între care atârnavă lanțuri grele de fier. Îl ocoli pentru a-și da seama în cinstea cărui eveniment fusese înălțat, dar nu se dumiri.

Intră în primărie. Aici era răcoare și mirosea a motorină. Mirosul provenea de la scândurile podelei și lui David îi aminti de școala primară. Atunci, odată cu venirea toamnei, regăsea acest miros în sala de clasă împreună cu colegii, cu manualele, cu neliniștea și bucuria unui nou început. Fericite timpuri! Încăperea în care pătrunse era destul de micuță și avea ca singur mobilier o băncuță de lemn pe care stătea un bărbat tânăr care ținea în mână o crenguță de alun bifurcată la unul dintre capete. Două uși așezate față în față dădeau spre birouri.

David salută și luă loc pe băncuță. Celălalt tresări, îi răspunse la salut, apoi recăzu în gânduri. Nu era un băștinaș prea vorbăreț și, de fapt, nici nu prea părea a fi băștinaș. În loc de cizme purta bocanci galbeni, iar în loc de salopetă, pantaloni de velură maro și hanorac verde. O barbă

crescută de câteva zile îi dădea un aer posac și făcea greu de ghicit vârsta. Să tot fi avut vreo treizeci de ani, poate mai mult.

- Nu știți, domnul primar o fi ocupat? întrebă David după câteva minute de tăcere.

Omul cu crenguța întoarse spre el doi ochi serioși, aproape triști, și dădu grav din cap. Adică, da, desigur, domnul primar este extrem de ocupat, că uite, de aia stă și el acolo și-și pierde timpul, în loc să meargă la treburile lui, care-i solicită în permanență prezența.

David se apucă să citească un afiș de pe perete, care anunța sentința dată de primărie în problema furtului unui sac de porumb de către un oarecare Isidor. Nu apucă să afle ce pedeapsă a primit acel Isidor care sfeterisea saci cu porumb, întrucât în pragul ușii își făcu apariția un bărbat scund, durduliu, roșu în obraji și cu o pălărie ridicol de mică așezată pe creștet. Întreaga lui atitudine degaja prosperitate țărănească și bunăvoință. David se bucură când îl văzu. Dacă acesta era primarul, relațiile lui cu oficialitățile din Vale vor fi extrem de simple.

- Bună dimineața! spuse David ridicându-se în picioare.

- Bună dimineața, la toată lumea! salută noul venit cu un gest larg. Se apropie de ei și le strânse mâinile. Mă bucur să vă văd aici. Cu ce necazuri pe la noi?

- Îl așteptam pe domnul primar și..., începu David timid.

- Foarte bine faceți! Durduliul dădu aprobator din cap și le zâmbi încurajator, după care se retrase într-unul din cele două birouri.

David se întoarse spre cel cu crenguța:

- Dumneata ce crezi, ăsta o fi primarul?

Omul îl privi atent și clătină din cap. Nu, nu credea că acesta ar fi primarul. Putea fi eventual un ajutor de primar, un subprimar, un secretar comunal, un strângător de dări, un...

Ușa de la birou se deschise și dinăuntru se auzi vocea ajutorului de primar:

- Să intre primul!

Vocea era autoritară, ba chiar puțin severă și David privi spre celălalt. Ce face, nu intră? Dar omul nu părea grăbit. Clătină puțin din crenguța și, privind preocupat în podea, spuse:

- N-ați vrea să intrați dumneavoastră primul? Eu pot să mai aștept. Cu Moș Grămadă am mai stat de vorbă.

Moș Grămadă!? David îi mulțumi și intră. Omulețul era așezat pe un scaun în spatele biroului pe care nu se afla decât pălăria aceea micuță. Și-l imaginează venind până la ușă să o deschidă, apoi fugind înapoi să ia loc la birou, să pară mai important... Dar se înșela. O sfoară lungă era legată de clanță și ducea undeva în spatele biroului, de unde putea fi mânuită.

- Ingenios sistem! zâmbi David.

- Are și arc. Trag de sfoară, se deschide. Dau drumul la sfoară, se închide. E invenția mea, deși Domnul Primar nu prea este de acord cu ea. Și nu știu de ce, întrucât este foarte comodă și se câștigă o grămadă de timp. Ori, știți cum e la noi aici: timpul înseamnă bani, și banii înseamnă o grămadă de alte chestii. Dar nu vreți să luați loc? și-i indică unul dintre cele două scaune șubrede din fața biroului. După ce-l văzu așezat, îl întrebă: Și ce necazuri ziceți că aveți?

- N-aș putea spune că am necazuri, doar o mică problemă administrativă.

- Nu trebuie să vă fie jenă! La noi toată lumea are o grămadă de necazuri, așa că nu vă eschivați și dați-i drumul. Dar vă rog să fiți scurt și la obiect, întrucât afară mai așteaptă o grămadă de oameni.

- Voi fi scurt! promise David gândindu-se la grămada de oameni de afară. Am sosit în localitate în cursul zilei de ieri și aș dori să reglementez toate problemele cu oficialitățile. Eu am presupus că domnul primar se ocupă de aceste lucruri, dar cred că și dumneavoastră sunteți în măsură să...

- Desigur, că doar de aia suntem puși aici! Și ce necazuri ziceți că aveți?

Pe David îl stingherea puțin dorința celui alt ca el să aibă neapărat necazuri, dar dacă acesta era limbajul...

- Vedeți, necazul meu este că am sosit ieri în această Vale unde nu cunosc încă pe nimeni și...

- Știu! Știu! Își ridică Moș Grămadă mânuțele rotofeie într-un gest de adâncă și îndelungată cunoaștere. Acum vreți să vă angajați la mină, unde să câștigați un ban cinstit cu care să vă întrețineți familia. Câți copii aveți?

- Nu am copii și nici nu mă gândeam deocamdată să fac...

- Și soția ce zice?

- Soția cui? Întrebă David puțin derutat.

- Cum, a cui? Soția dumneavoastră!

- Eu n-am soție. Stați să vă explic. N-am venit să mă angajez la mină. Știți, eu am terminat beleartele, mai precis pictura murală și...

- Aaa! Sunteți deci un intelectual! Trebuia să spuneți de la început. Asta este foarte bine. Avem nevoie de intelectuali aici. Ei sunt cei care, alături de mineri, trebuie să ridice Valea noastră pe noi culmi. Chiar deunăzi, Domnul Primar, care - și din asta nu vreau să fac nici un secret - este un om minunat și trage alături de noi toți să împingem Valea mai departe, mi-a spus că se simte acut nevoia unui profesor de sport la școală. Ori a fi profesor de sport este o sarcină de cea mai mare importanță în epoca actuală. Să călești brațele și trupurile minerilor de mâine este o muncă sublimă. Pentru că nu putem avea un ideal mai înalt decât grija pentru generația de mâine! Doar și proverbul nostru spune: "O minte sănătoasă, într-un corp sănătos", nu?

- Cred că aveți dreptate, dar eu venisem să lucrez la pictarea bisericii. Știți, asta e meseria mea. Pentru asta am fost pregătit. Despre sport n-am decât noțiuni vagi. Nu aș putea spune că mă pricep.

- Nu-i nimic! Aici toți învățăm din mers! Nu avem timp de pierdut cu una și cu alta. O grămadă de oameni, când au venit aici, tot așa, nu se pricepeau la nimic, ca și dumneavoastră, și acum sunt buldozeriști, excavatoriști, mineri și o grămadă de alte meserii pe care le învăță fără să fie scoși din câmpul muncii. Așa că, fiind profesor la școală, puteți să vă ocupați, în timpul liber, de întreținerea bisericii. Vom fi alături de dumneavoastră. Ne puteți cere sprijinul ori de câte ori aveți vreun necaz. Apropo, unde v-ați instalat?

- Tocmai aceasta este una dintre problemele care m-au îndemnat să vin până aici. Nu mi-am găsit încă o gazdă în sat. Și cum nu cunosc pe nimeni, m-am gândit că poate mi-ați recomanda dumneavoastră pe cineva. În general nu sunt pretențios și un minim de confort îmi este de ajuns.

- Nu trebuie să vă faceți griji. Problema este ca și rezolvată. Uite, o să vă dau o hârtiuță de aici de la mine și... Cum ziceați că vă cheamă?

- David.

- Așa, să scriem noi aicea: *Să i se dea lui David un pat în baraca treizeci și șase*". Știți, asta e mai bună. E mai aproape de cantină, de aprozar și e mai nouă, ce să mai vorbim! O să vă convingeți! Așa, să semnăm noi aicea și gata! Luați biletul ăsta și mergeți la barăci. Când ajungeți acolo, să-l căutați pe administrator. O să-l găsiți ușor. Toată lumea îl cunoaște. Tot el o să vă dea și cartelă la cantină. O lună pe datorie, până luăm prima leafă și după aia pe bani. Sunt convins că o să vă simțiți bine la noi! Secretarul se ridică în picioare și îi strânse mâna. Avem și cămin cultural, unde rulează film în fiecare sâmbătă, într-un cuvânt, toate condițiile. Numai că ne place ca munca să fie muncă!

Cum celălalt nu-i dădea drumul la mână, David luă cu stânga biletul de pe birou și spuse, încercând discret să-și elibereze dreapta:

- Vă mulțumesc pentru amabilitate. Am să merg să-l caut pe...

- Cu multă plăcere! secretarul ocoli biroul fără să-l slăbească și-l conduse până la ușă. Dar să știți că pe aici pe la noi nimeni nu se angajează până nu vorbește cu Domnul Primar. Numai dânsul poate decide cine rămâne și cine nu. Așa că deocamdată instalați-vă, acomodați-vă cu împrejurimile, că, slavă Domnului, aveți o grămadă de lucruri de văzut, apoi îl căutați pe dânsul.

- Și cam pe la ce oră credeți că aș putea să-l găsesc?

- La orice oră. Dânsul nu are un program fix, nu i-ar permite munca. Sunt zile întregi când umblă numai pe teren, iar alteori, stă aici la birou până noaptea târziu. Mai sunt și ședințele, dar o să dați de dânsul, cu siguranță. Trebuie numai să vreți cu tărie acest lucru. Nimeni din Vale nu se poate plânge că nu l-a găsit pe Domnul Primar atunci când a avut nevoie. Vă urez izbândă în munca ce cu abnegație o veți desfășura pe aceste meleaguri și vă mai așteptăm pe la noi!

Văzând că tot nu-i eliberează mâna, David întrebă:

- Dar ce fel de om este domnul primar? Nu de alta, dar este bine să știu cum să-l abordez.

- Domnul Primar!? se arată surprins Moș Grămadă. Dânsul este Dumnezeuul nostru, ca să zic așa. Ha, ha, ha! Apoi brusc deveni serios și coborî tonul: Un om ca dânsul se naște o dată la o mie de ani! Și spunând aceste vorbe, îl privea fix în ochi ca și cum ar fi încercat să-și dea seama dacă David pricepea gravitatea afirmației.

Enervat de privirea fixă a celuilalt, David își smulse mâna și ieși fără să mai salute. În urma lui ușa se închise cu un pocnet sec. Rămase pe culoar privind dezorientat spre bilețelul din mână. În spatele lui ușa de dădu de perete și se auzi glasul autoritar care striga să între următorul. David se apropie de omul cu crenguța răsucind biletul în mână. Acesta îl întrebă, fără să ridice privirea:

- V-a repartizat în baraca treizeci și șase?

- Da, dar de unde știți?

- Acolo îi repartizează pe toți cei care vin. Dar baraca asta nu există, adică nu poate fi locuită pentru că nu e gata, se mai lucrează încă la ea. Mai bine spus, s-a lucrat, întrucât de câteva luni de zile nu mai mișcă nimic pe acolo. Nu s-a turnat decât fundația. Se pare că le lipsesc pereții.

Ușa din spatele lui David se închise. Pe un cui bătut în ușă atârna un carton pe care scria: "Nu deranjați! Lucrăm!" David arătă spre ușă:

- Păi, să mă duc la el, să-i spun că nu e locuibilă!

- Vă pierdeți timpul degeaba. Știe și el la fel de bine. Cel mai bine ar fi să încercați să vă descurcați singur. Îi dați ceva lui Nea Gâju și vă aranjează el. Vă pot ajuta și eu dacă...

- Vă mulțumesc foarte mult pentru amabilitate, dar nu cred că va fi nevoie. Problema trebuie lămurită acum, aici, cu omul acesta care lucrează.

Se întoarse și ciocăni în ușă. Cum nu primi nici un răspuns, deschise ușa și intră. Secretarul stătea aplecat peste masă și scria concentrat într-un caiet subțire. Fără să ridice privirea, spuse cu un glas moale:

- N-ați citit afișul de pe ușă? Apoi, după ce mai scrisese câteva cuvinte, adăugă: Sau nu știți să citiți? Închise caietul și-l băgă în sertar. David avu vreme să vadă coperta caietului pe care scria „Jurnal” și un număr pe care nu apucă să-l rețină. În sfârșit Moș Grămadă își ridică privirea: Aaa! Domnul profesor de sport! Ce plăcere să vă revăd! Dar luați loc și spuneți-mi ce necazuri vă aduc la mine? Cum v-ați acomodat cu noii colegi, cu copiii? Așa-i că sunt frumoși? Ehei, tinerețea e întotdeauna frumoasă! Când eram și eu de vârsta lor nu am avut un profesor de sport care să ne călească organismele noastre mici și în plină formare, așa că, vedeți și dumneavoastră, am rămas mai pipernicit. Dar mi se umple sufletul când mă uit la ei. Pentru ei facem totul, că nouă ne-a cam trecut făina prin traistă, cum se spune. He! He! Ei, ce ziceți? Așa-i că-i frumos la noi?

- N-aș putea spune, întrucât de-abia am venit. Voiam numai să vă spun că baraca aceea unde m-ați repartizat se pare că nu e gata, că mai trebuie făcut ceva la ea pentru a deveni locuibilă.

- Ați fost acolo?

- Nu, dar...

- Vedeți cum suntem? Nici nu ne documentăm bine, ne luăm după toate zvonurile, și gata, venim cu reproșuri. Este adevărat că toți am dori să ne așezăm pe lucru gata, dar vă dați seama că nu se poate. Trebuie să punem cu toții umărul ca să ne facem viața mai frumoasă, că doar nu ne pică nimic din cer. Noi suntem foarte primitivi cu musafirii noștri, pe care este normal să-i găzduim în cea mai bună cameră, dar, dacă ați venit aici să munciți, apoi va trebui să vă încadrați, să vă înrolați, să vă încordați și să vă integrați. Îmi pun mari speranțe în dumneavoastră, tânăr și plin de energie cum vă văd. Ce n-aș da eu să mai am vârsta asta! M-aș lua cu viața la trântă și nu mi-ar păsa de micile greutăți inerente în lupta pentru mai bine. Nu neg că e nevoie să mai fie bătut un cui, legat o scândură, dar asta e situația. Oricum, să nu fiți supărat pe mine. Eu chiar îi simpatizez foarte mult pe intelectuali, că și mie îmi place să citesc, deși nu prea mai am timp pentru asta, prins în iureșul muncii. Dacă ai mei ar fi avut bani să mă dea la școală, aș fi ajuns departe. Dar sunt mulțumit și așa. Întrucât, așa cum spunea Domnul Primar, oameni ca noi au ridicat Valea aceasta și vom continua s-o ridicăm cu toate puterile noastre pe culmi și mai înalte. Și ca dovadă a simpatiei pe care v-o port, am să vă dau un bilet către administrator.

- Mi-ați mai dat unul, spuse David dezamăgit, dar Moș Grămadă părea că nu-l aude. Aplecat peste birou, scria concentrat repetând cuvintele ca un elev silitor care-și face lecțiile: *Nea Gâjule, vezi ce poți face pentru domnul profesor!* apoi iscăli și-i întinse biletul:

- Căutați-l pe Nea Gâju și o să se rezolve toate. Și fiți mai cu inimă, ce Dumnezeu!

David luă biletul, salută din cap și ieși. Omul cu nuielușa îl privi întrebător:

- Ce-ați făcut?

- Mi-a mai dat un bilet.

- Către Gâju!

- Da, dar de unde știți?

- La fel am pățit și eu când am venit aici. Dacă vreți, vă pot însoți până la barăci.

- V-aș fi recunoscător! Ieșiră din primărie, și David reluă: Omul acela mi-a lăsat o impresie stranie. Ține un jurnal, vorbește anapoda...

- Toți își țin jurnale pe aici. Cred că v-a zis să mai puneți umărul, să mai bateți un cui...

- Exact. Și asta mi-a adus aminte de întâmplarea aceea cu călătorul care ajunge în puterea nopții la un han unde cere găzduire. Hangiul îi spune că îl găzduiește, dar va trebui să-și facă singur patul. Călătorul spune că n-are nimic împotrivă, că e obișnuit de acasă. Atunci, spune hangiul căscând, uite aici un ciocan, niște scânduri, un pumn de cuie, noapte bună!

*

Drumul spre barăci părăsise șoseaua și căpătase forma unei poteci sinuoase printre bălți și noroaie. Poteca era făcută din pietre, cărămizi, bucăți de beton, noroi întărit și din orice material ce se putea înălța deasupra mlaștinii ce părea a fi fără sfârșit. Poteca trecu apoi prin cabina unui camion înfundat în noroi și ajunse pe rambleul unei căi ferate. De aici se vedea panorama coloniei de barăci, aliniate într-o vale strâmtă între calea ferată și un deal împădurit ce se ridica în spate. Alinierea căsuțelor de placaj sugera o tabără militară. Printre ele, alei betonate, țevi, cabluri, camioane, salopete întinse la uscat, mormane de gunoi, câini, copii, porci, găște, noroi, găini și un drapel care împodobeau clădirea centrală. Deși nu era mai mare decât celelalte, aceasta impunea tocmai prin acest însemn. David strânse tare din pleoape încercând să socotească numărul barăcilor după imaginea rămasă pe retină. Erau peste șaizeci.

- Te simți rău?

David deschise ochii:

- Nu. Încercam să-mi fixez în memorie locul, să-l regăsesc atunci când voi reveni.

Celălalt râse:

- Cine pleacă de aici, nu mai revine, dar și cine vine, nu mai pleacă.

- Știu, până ce nu scoate ultimul pumn de cărbune.

Pe măsură ce coborau, perspectiva se schimba, și în locul ordinii inițiale nimeriră într-un labirint de barăci, șanțuri, garduri de sârmă ce închideau cotețe de porci, țevi uriașe ce le tăiau calea și din care ieșeau șuvoaie de abur încins, maldăre de pământ și de cărbune, astfel încât orientarea deveni extrem de dificilă. Nici baraca centrală cu drapelul ei nu mai era de găsit. Inițial, un administrator milos încercase să le numereze, apoi numerele fuseseră înlocuite cu litere, apoi literele fuseseră șterse cu vopsea și trecute grupe de litere, șterse și acestea și înlocuite cu nume proprii și cu desene obscene care voiau probabil să sugereze sexul persoanelor care locuiau înăuntru. David, căruia satul de pe vale i se păruse o culme a mizeriei umane, rămase interzis.

- Extraordinar, cum pot oamenii aceștia să locuiască aici? Mai bine le dădeau niște corturi!

- Tabăra de corturi e mai sus, în pădure! spuse omul cu crenguța și o luă înainte.

- Corturi?

- Da, sunt câteva sute. Fii atent la firele acelea să nu le atingi că te curentezi! Uite, aicea stau eu.

Baraca fusese cândva vopsită în verde, apoi maro, apoi nu mai fusese vopsită și placajul se exfoliasc, geamurile se spărseseră și fuseseră înlocuite cu bucăți de carton și de tablă. Deasupra intrării cineva scrisese strâmb cu vopsea neagră: *EL 12 Buzen*, apoi altcineva adăugase cu vopsea verde ce i-ar face el lui Buzen și muierii acestuia. Intrară pe sub acest arc de triumf al trivialității și

ajunseră într-un coridor care mirosea puternic a urină. Omul cu crenguța scoase o cheie și descuie un lacăt ce încerca să țină o ușă să nu se prăbușească. Intrară într-o încăpere micuță cu patru paturi suprapuse, o măsuță minusculă, un fișet metalic cu patru uși, o chiuvetă la care nu curgea apa și cam atât.

- Grupul social este la capătul culoarului. Este comun, dar nimeni nu poate intra acolo. Eu mă duc noaptea pe malul pârâului, sau în pădure, dar și pădurea a devenit de nefolositor de când cu tabăra de corturi! îl puse tânărul la curent cu obiceiurile locului.

David se așeză pe un taburet. Sufletul îi era bântuit de o teamă pe care nu și-o putea controla. Încerca să se stăpânească și nu reușea. Nu se poate, își repeta, aici nu este de stat. Trebuia să fugă cât mai curând posibil. Înapoi acasă sau încotro o vedea cu ochii, dacă tatăl său nu-l va mai primi. Era imposibil ca o ființă umană să poată locui în aceste condiții! Sau, în orice caz, nu el. Să locuiască aici cine n-are unde fugi sau îi place, s-a adaptat, mă rog, el nu este sociolog, el este artist și nu poate suporta un asemenea trai. Se va duce dracului toată sensibilitatea lui, va ajunge ca oamenii aceștia, își va lua de nevastă o femeie din baraca vecină, și vor avea copii care vor crește printre gunoarie și câini și vor învăța la școala din sat să ajungă mineri fruntași, și el le va dezvolta trupurile fragede cu exerciții științifice alese, și nevasta lui îl va înșela cu un miner care lucrează pe schimburi și vor trăi fericiți până la adânci bătrânețe, făcându-și cumpărăturile la barăcile din sat, întrebând cât mai este până se scoate ultimul pumn de...

- Nu se poate! fără să-și dea seama izbise cu pumnul în masă și o cană de tablă se rostogoli pe podea.

Tânărul, care căuta ceva cu înverșunare într-un compartiment al dulăpiorului, întoarse capul spre el:

- Ce nu se poate?
- Nu se poate ca un om să locuiască aici. Cum te cheamă?
- Am și uitat să mă prezint. Mă cheamă Natanael.
- Ai un nume frumos. Pe mine mă cheamă David.
- Uite că am găsit! Natanael ieși victorios din dulap cu o sticlă. O țineam aici pentru o ocazie deosebită. Și acum ocazia s-a ivit. Să bem pentru venirea ta în Vale.
- Mai bine pentru plecarea mea. De cât timp ești aici?
- De câteva luni.
- Și mai suporti?
- La început mi-a fost greu. Uneori îmi venea s-o iau la fugă peste dealuri încotro voi vedea cu ochii, dar mi-a trecut.
- Nu te cred! Ce ai în sticla aia?
- Votcă. Ce nu mă crezi?
- Că voiai să fugi. Nu faci impresia unui om descumpănit. Păreți atât de liniștiți, tu și bățul acela crăcănat.
- Vorbești cu mare ușurință despre baghetă. Cred că ești puțin șocat de prima impresie, dar cu timpul ai să vezi că...
- Nu este vorba de mine. Sunt surprins cum un tânăr ca tine, care știe să se folosească de baghetă, acceptă să locuiască aici.
- Vezi tu, David, toate marile călătorii încep cu o presimțire a aventurilor viitoare. În ceea ce mă privește, am un sentiment de lehamite înaintea oricărei călătorii, deși încerc să-mi mobilizez toate energiile interioare pentru a putea face față încercărilor de care voi avea parte. Dar, în expedițiile mele, n-am avut parte decât de micile neplăceri inerente oricărei călătorii, așa că mobilizarea mea interioară s-a dovedit de fiecare dată inutilă, ba chiar dăunătoare, întrucât, de atâtea mobilizări și demobilizări, eul meu interior a început să-și piardă încrederea în mine și în capacitatea mea de a prevedea evenimentele viitoare. Așa încât se lasă tot mai greu mobilizat și atunci când voi avea cu adevărat nevoie de el, sunt sigur că mă va lăsa baltă. Cred că de aici provine și greutatea pe care o resimt în a părăsi locuința și micile mele tabieturi.
- Cred că glumești. Ce tabieturi poți avea în baraca asta de carton care stă să cadă pe tine?
- Studiul hărților, cititul, meditația, încărcarea baghetei cu energie...
- Apropo de baghetă, ce faci cu ea, cauți comori?

- Nu tocmai comori. Sau nu în sensul în care ai spus-o tu. Eu am o misiune divină în această Vale și până nu mi-o îndeplinesc nu pot să părăsesc zona.

- Ești preotul cel nou?

- Nu. L-am căutat și eu, pentru că în meseria mea trebuie să fii în armonie cu divinitatea. Am aici două borcane goale de muștar, o să bem cu ele. Sper să nu te deranjeze.

- Nu. Așa beam și când eram student.

- Ai fost student? Ce ai terminat?

- Artele plastice.

- Și ce te-a adus aici?

- Vara mai lucram cu cei care pictau biserici. Mai scoteam și eu un ban. Și după ce am terminat facultatea nu mi-am găsit de lucru și am apelat la Patriarhie. Iar cei de acolo m-au trimis aici să lucrez cu bătrânul Iosif. Au zis că am ce învăța de la el. Dar ce e în votca asta de se lasă la fund?

- Nu e în băutură, e în borcane. Cenușă de la termocentrală. N-ai cum să scapi de ea, este peste tot, dar poți să bei liniștit că nu e otrăvitoare. Țștia de pe aici spun că face bine la digestie.

David dădu votca pe gât, apoi continuă:

- Când te-am văzut la primărie așa serios, cu bagheta la tine... apropo, cum se folosește?

- Se ține de aici, de cele două ramuri, și ea vibrează când ai găsit. Cam ăsta e principiul de funcționare, dar în realitate lucrurile sunt mult mai complicate. Trebuie să-i spui ce să caute și cum anume să vibreze, să ai cugetul curat și să nu acționezi pentru a face rău, să simți tendința fluxurilor energiei telurice, să cunoști harta rețelei energetice a pământului din zonă și multe altele. Ce zici de votcă, e bună?

- Bună! aprobă David puțin aiurit de explicațiile celui alt. Încercă să-și întindă picioarele sub pat, dar se lovi de o ladă de lemn. Probabil o ladă de zestre, o valiză de soldat sau un cufer de piraiți plin de comori găsite cu bagheta. Reluă: De obicei nu mă împrietenesc atât de ușor cu primul întâlnit, dar în Valea aceasta simt nevoia să am pe cineva alături în încercările cumplite care vor urma. La amândoi ne va fi mai ușor. Ce zici?

- De acord. Bate palma. De când să începem?

- Ce să începem?

- Să trecem prin încercările acelea cumplite pe care le-ai cobit!

- Să începem de astăzi. Prima încercare pe care ne-o ridică soarta în față este găsirea unei locuințe. În barăcile astea insalubre simți nevoia să-ți strângi toate lucrurile în mijlocul camerei și să le dai foc.

- Păi, sigur! Ție îți vine ușor să dai foc la lucrurile altuia, când tu nu ai nimic. Apropo, unde ți-ai lăsat bagajele?

- N-am bagaje. Să mă pot mișca mai ușor, să pot pleca mai ușor...

- Să te muți mai ușor.

- Evident. Hai să căutăm o căsuță de țară, cu pereții spoiți cu var, cu o prispă joasă, de lemn, cu iarbă prin curte și cu o fântână cu ciatură care să aibă apă minerală...

- Mai bine să aibă bere!

- Cum vrei tu. Ia-ți crenguța și hai să căutăm.

*

Mai multe case i se păreau lui David potrivite cu idealul lor de confort, dar Natanael privea spre crenguță și clătina din cap trecând mai departe.

- Dar tu cum de ai stat atâta timp în cocina aceea, dacă crenguța ta știe să găsească locuințe?

- N-a existat motivația. Dar odată cu venirea ta s-a modificat ceva... Stai așa. Asta este!

Casa era micuță, albă, acoperită cu șindrilă, înconjurată de o tindă joasă de lemn. De jur împrejur, o mare de iarbă. Undeva, în dreapta, o fântână cu ciatură lângă care era un jgheab de lemn. În rest, nimic. Doar gardul făcut din araci de vie strâmbi, legați între ei cu lăstari de salcie. O poartă îngustă, care avea în loc de balamale pânză cauciucată, se deschise fără zgomot. După cum arătau lucrurile, pe aici nu se mai locuise de foarte mult timp, dar locul nu arăta pustiu.

Se așezară pe prispă și își aprinseră țiğările. David ar fi vrut să cerceteze imediat noua locuință, să deschidă cele două uși care dădeau spre tindă și să privească înăuntru, să vadă ce le hărăzise crenguța, dar liniștea cu care fuma Natanael îl făcu să renunțe. Dacă aceasta era casa, atunci numai de ei depindea dacă va fi o locuință bună sau nu.

- Dumneavoastră sunteți de la topografie?

Cei doi își întoarseră privirile spre poartă. Un țăran stătea cu mâinile prinse de ulucile gardului și se uita la ei cu o privire atât de resemnată încât nici măcar nu simțeați imboldul de a-i răspunde. Pusese întrebarea ca și cum ar fi constatat că astăzi iar o să plouă. Avea vreo cincizeci de ani, barba nerasă de câteva zile, surtuc negru, pălărie de paie, pantaloni de salopetă și nelipsitele cizme de cauciuc.

- Bună ziua! spuse David ridicându-se. Eu știu că așa este politicos să te adresezi cuiva. Mai ales atunci când este vorba de niște străini, așa cum suntem noi pentru dumneata. Deși sunt de puțină vreme în Vale, nu cred că pe aici sunt alte obiceiuri.

În timp ce vorbea, David se apropia de gard. Țăranul, împins parcă de presiunea vorbelor, luase mâinile de pe gard și se îndepărta aproape insesizabil făcând pași mărunți în spate. Parcă aluneca, nu mergea. Cu un gest rapid își scoase pălăria din cap și spuse:

- Bună ziua, mă iertați, eu...

- Știu! îl opri David cu un gest. Toți suntem gata să dăm explicații atunci când facem o greșeală. Dar acum nu este cazul. Probabil că ne-ai confundat cu acei topografi pe care îi așteptai. Altfel, nu pot să-mi explic cum de te-ai putut adresa astfel unui profesor și pictor de locașe sfinte, iar când spun asta, mă refer la mine, și unui profund cunoscător al tainelor adâncurilor și filozof, cum este domnul de colo.

- Să mă iertați, domnule profesor, dar când v-am văzut în curte la tata, m-am gândit că vreți să trageți pe aici vreun drum și să ne dărâmați casa și îmi era necaz să se ducă de râpă toată munca tatei și... Dar mă bucur că v-am cunoscut. Mie îmi zice Sofronie.

- Numele meu este David, iar domnul, prietenul meu, se numește Natanael.

- N-ați vrea să trecem alături, la mine, să mai stăm de vorbă...

- Nu.

- Păcat. Aflam și eu ce mai este prin lume.

- Zici că această casă este a tatălui tău?

- Da, domnule profesor.

- Și unde este el acum?

- În vale, la cimitir, de cinci ani.

- Bun. Ești dispus să ne închiriezi nouă casa pentru câteva luni, adică pentru sezonul de vară? Sper să nu ne prindă iarna pe aici. Ce zici Natanael?

- Să nu ne prindă!

- Eu, ce să zic? se codi țăranul. Să întreb și eu femeia...

- Ce femeie?

- Femeia mea. Nevastă-mea...

- Bine, întreab-o!

- N-ați vrea totuși să mergem la mine, să luăm o țiucă, să cumpănim lucrurile pe-ndelete, să...

- Nu. Adu țiuca aici.

Sofronie plecă, dar nu pe uliță. Intră în curte, o străbătu în diagonală, sări un pârliaz și dispăru în spatele unei stive de lemne.

- Se circulă prin curtea asta ca pe bulevard! mormăi David întorcându-se pe prispă. Ce zici de ăsta?

- De ăsta care vine?

David se întoarse. Peste pârliaz sărea un om îmbrăcat într-o manta militară veche. Pe cap purta o șapcă albă ca a celor din Legiunea Străină, străbătută de urme de transpirație. Deși era tânăr, noul venit mergea ușor aplecat în față și avea ceva lent în mișcări, de parcă aerul ar fi fost prea dens pentru el.

- Bună ziua, domnule profesor și dumneavoastră, domnule filozof!

Tânărul își scosese politicos șapca din cap și o răsucea în mâini ușor încurcat. Cei doi se uitau la el fără simpatie. Fumau și-l priveau cum stătea în fața lor, cu pantalonii lui militari vârați în cizme, cu mantaua atârându-i până aproape de genunchi. Parcă era un dezertor fugit din cine știe ce război.

- Ați auzit că a izbucnit războiul? reluă tânărul.

- Ce-a izbucnit? tresăriră cei doi.

- Războiul. S-a anunțat zilele trecute.

- Unde?

- În Asia, dar n-aș putea preciza unde și din ce cauză. S-ar putea să fie în Asia Mică, sau în cea mare, sau în aia mijlocie! și aici dezertorul își lăsă capul în jos, de parcă s-ar fi rușinat de neștiința sa. Așa că, reluă el ridicându-și privirile de un albastru incredibil de curat, ar fi bine să fim mai disciplinați.

- Mai disciplinați decât cine? întrebă David privindu-l amuzat.

- Mai disciplinați decât înainte. Și mai ales, să nu furăm, că în timp de război pe ăștia îi împușcă.

- Pe care "ăștia"?

- Pe ăștia și pe alții ca ei. În general îi împușcă pe toți. Așa că este bine să fim mai atenți.

- Atenți!

- Da, atenți și vigilenți.

- Cred că dezertorul ăsta este cretin! se întoarse David spre Natanael.

- Nu este dezertor, este poștaş.

- Poștaş? Dumneata ești poștaş?

- Da! Eu sunt poștaşul! recunosc dezertorul lăsându-și privirile în jos și, inexplicabil, roșind.

- Înseamnă că sunteți o persoană foarte importantă în Vale! zâmbi David, punând în ton o ușoară ironie jucăușă.

Dar se pare că ironia nu-și avea rostul, întrucât poștaşul se dovedi a fi pătruns de importanța funcției sale atunci când răspunse:

- Este adevărat ce spuneți, dar mai important decât mine este șeful de oficiu, iar deasupra șefului de oficiu este Domnul Primar, care este cel mai important. Așa că vă dați seama, eu sunt de-abia al treilea. Nu-i așa Sofronie?

Sofronie se apropia prin iarba înaltă ținând într-o mână sticla de țuică și în cealaltă o strachină în care zdrăngăneau niște cănițe de pământ. La întrebarea poștaşului dădu aprobator din cap și zâmbi. Din zâmbetul lui era greu să-ți dai seama dacă îl aprobă în mod serios sau o face doar pentru a nu supăra un vechi și drag prieten, căruia îi îngăduie toate răsfăturile. Lui David îi plăcu această complicitate tacită, așa că reluă binevoitor:

- Nu trebuie să-ți faci probleme. Ești încă tânăr, mai ai timp să avansezi. Și, având în vedere calitățile tale, această avansare ar putea veni chiar foarte repede. Dar eu mă refeream la altceva atunci când spuneam că ești o persoană importantă, și anume la faptul că, întrucât le aduci oamenilor știri de dincolo de dealuri, așa cum ne-ai adus-o nouă pe aia cu războiul, ei te apreciază și te iubesc.

- Da, oamenii mă iubesc mult. Uite, numai adineaori vecinul Sofronie m-a invitat la o țuică. Și cum mai avea doi domni invitați, a zis să vin să o beau aici. Sper că nu vă deranjez!

- Nu, dimpotrivă. Lucrurile se aranjează cum nu se poate mai bine. Eu deabia am venit în Vale și chiar intenționez să te caut. Întrucât urmează să primesc scrisori, ajutorul dumatăle îmi va fi de un real folos. Ce adresă este aici?

- Am să vă anunț când vor veni scrisori. Dar trebuie să-mi spuneți cum vă numiți.

- David, mă cheamă David.

- Am să țin minte! promise poștaşul și se așeză pe iarbă.

Sofronie umpluse cănițele și acum îi îmbia. Țuica era iute și cam slabă. După ce dădu țuica pe gât, David reluă:

- Și ce adresă ziceai că este aici?

- Am să vă anunț când vin plicuri, domnule David! îl asigură poștaşul.

- Mă anunți, asta am înțeles, dar trebuie să trec și eu o adresă pe plicurile pe care le trimit. Să știe și ceilalți unde să-mi scrie!

- Nu toți oamenii au adresă aici în Vale! interveni Natanael. Numai căminul cultural, școala, primăria, mina, și alte câteva.

- Și oamenii care nu locuiesc la primărie, școală, mină și în alte câteva locuri, cum își primesc corespondența?

- Îi anunță poștașul și se duc la oficiu, de unde își ridică scrisorile.

- Da, eu îi anunț! întări poștașul punându-și chipiul alături pe iarbă și aranjându-și părul moale, blond.

- Sistemul mi se pare greoi și complet idiot. Adică să se deplaseze poștașul pe la mii de oameni să-i anunțe că au scrisori, apoi cele câteva mii de oameni să se deplaseze la poștă unde să stea la o coadă kilometrică, cu actul de identitate în mână, până li se înmânează plicurile, când ar fi mult mai simplu ca poștașul, dacă tot merge să-i anunțe, să le dea și corespondența!

- Nu este posibil de aplicat sistemul dumneavoastră! îl contrazise poștașul. Eu nu sunt decât unul și ei sunt foarte mulți. Mii, cum ați afirmat mai devreme. Și eu ar trebui să alerg prin toată Valea cu mii de scrisori la mine, să-i caut acasă când ei sunt la Miaua sau în subteran, că ei lucrează în schimburi. Și să mă întorc la oficiu cu plicurile nedistribuite, iar a doua zi să le iau și pe cele noi și pe cele restante și să o iau din nou prin Vale, nu este posibil. Trebuie să vă gândiți că merg pe jos.

- Să nu dramatizăm! interveni Natanael. Oamenii și-au aranjat să primească scrisorile acolo unde lucrează, așa că pe la poștă vin puțini oameni.

- Înseamnă că vrând-nevrând depind de bunăvoința dumatăle! se întoarse David spre poștaș. După cum sunt aranjate lucrurile pe aici, devii un om foarte prețios pentru mine.

- Nu numai pentru dumneavoastră! răspunse poștașul al cărui orgoliu părea greu de satisfăcut. Nu cred că este om în Vale care să nu aibă nevoie de mine. Nu-i așa Sofronie?

- În afară de nevastă-ta! râse Sofronie potolit și cu prietenie.

- Apropo de neveste, reluă David. Ce a zis femeia, nevastă-ta?

- Ce să zică! Și ea, ca femeia. Un ban acolo, nu strică nimănui. Vă închiriem cu plăcere. Așa o să mai avem și noi un vecin cu care să mai schimbăm o vorbă.

- Detaliile le discutați cu prietenul meu. Eu sunt venit de curând în Vale și nu prea știu prețurile de pe aici.

- Apăi, n-o să vă luăm cine știe ce, că ne bate Dumnezeu dacă ne lăcomim. Că și preotul zicea că...

- Unde stă preotul? se arătă David interesat.

- Cum să vă zic eu... Sofronie se scărpină în cap încurcat. Despre cel nou nu știe nimeni nimic, întrucât nu a sosit, iar despre cel vechi nu știu mai mult decât știe toată lumea; și anume că într-o bună zi a plecat fără să spună nimănui nimic. E drept, dăduse niște semne că ar fi avut ceva, dar cine s-ar fi așteptat să....

- Ce semne?

- Păi, la început, când s-au ridicat schelele astea pentru domnul Iosif, a zis că schelele sunt strâmbe. Atunci au chemat un geometru de la mină...

- Poate un topometrist, că geometri nu există!

- Topometriștii se ocupă să taie drumuri prin curțile și viile oamenilor și să le dărâme casele! preciză Sofronie. Ei au chemat un geometru de la mină. Și geometrul a măsurat cu aparatele alea ale lui, după care a făcut o mulțime de calcule. Știa geometrul ăsta foarte multe formule. Și la sfârșit a spus că sunt drepte. Atunci preotul a zis că dacă schelele sunt drepte, înseamnă că turlele bisericii sunt strâmbe și i-a cerut lui Iosif să le îndrepte. Iosif i-a arătat din nou foaia cu calculele geometrului și i-a spus că el a venit să picteze, nu să îndrepte turle, și atunci preotul i-a făcut brânci de pe schele, și de atunci a rămas surd și...

- Cine a rămas surd, preotul?

- Nu, Iosif.

- Dar cine plătește pictarea bisericii, sătenii?

- De pictură nu știu, dar biserica s-a înălțat cu bani de la Primărie, adică de la mină. Că înainte, când nu aveam biserică, mulți intraseră în Secta Cenușii, și Domnul Primar, ca s-o stârpească, a dat ordin să se ridice o biserică.

- Secta Cenușii? Fascinant. Ce făceau ăștia, se închinau la groapa de cenușă?

- Nu se închinau. Umblau noaptea și adunau licurici și, după ce adunau destui, se închideau cu ei în capela din cimitir unde le dădeau drumul. Și la lumina licuricilor făceau tot felul de lucruri nepermise.

- Ce fel de lucruri?

- Eu nu știu, că n-aveau voie decât cei inițiați. Șeful lor era Iscarioteanul, că de-aia l-au pus să lucreze la biserică.

- Să facă și-acolo o sectă?

- Nu, să se îndrepte pe calea cea bună.

- Eu știu ce făceau acolo! interveni poștașul. Adunau cenușa de pe cruci și o presărau pe jos, iar după ce se dezbrăcau, se împreunau unii cu alții în cenușă, la lumina licuricilor.

- Bărbații între ei?

- Nu, că aveau și adepți. Și când a venit preotul să urmărească construcția bisericii, l-au atras și pe el. El spunea că merge acolo ca să-i aducă pe calea cea bună, dar ce poți să știi.

- Și acum se mai adună?

- Nu prea, că le-au luat pompierii ușile și ferestrele de la capelă, să-i vadă toată lumea. Dar oamenii zic că tot se mai adună noaptea pe la groapa de cenușă. Dar au rămas puțini de când Iscarioteanul nu mai e cu ei. După ce-au stricat pompierii Templul, a fugit și preotul, și biserica a rămas așa, de izbeliște. Și de când s-a apucat bătrânul acela surd s-o picteze, parcă a intrat necuratul în ea. Doamne, iartă-mă!

- Vă interzic să-l vorbiți de rău pe bătrânul Iosif! interveni David. Și oricum, nu în prezența mea. El este un artist, și voi țărani nu aveți cum să-l înțelegeți! Așa că, să nu mai aud o vorbă!

- Și cam ce zic oamenii de pictorul ăsta? se interesă Natanael, rezemându-se de stâlpul tindei.

- Păi, știu și eu ce să zic! încep Sofronie privind cu teamă spre David.

- Lumea zice că bătrânul nu pictează biserica, ci o scrie! spuse poștașul moale, privindu-i liniștit cu ochii lui albaștri.

- Cum adică o scrie?

- Uite-așa! Se cațără pe afurisitele alea de schele și se pune pe scris. Noi, ăștia de jos, când ne uităm, ni se pare că sunt sfinți, dar ei nu-s decât scrieri.

- Și ce scrie el acolo, psalmi?

- Nu știu, că n-a apucat nimeni să se suie pe schele. Că nu ne dă voie.

- Atunci, de unde știți voi că scrie?

- Așa spune toată lumea!

- Prostii. Mă și mir cum tocmai dumneata, care, datorită profesiei, mai iei contact cu lumea, mai ai o deschidere cât de cât, poți să crezi toate prostiile pe care le inventează țărani aceștia incuți. Uite, eu tocmai de asta am venit aici în sat, să pictez, alături de bătrânul Iosif, sfântul locaș. Chiar mâine am să văd dacă scrie ceva sub turlile alea strâmbe.

- V-aș rămâne extrem de îndatorat! Poștașul se ridicase în picioare și își răsuca din nou șapca în mâini. Dacă îmi spuneți, vă promit că vă aduc scrisorile acasă. Pe toate! mai adăugă el, văzând că David tace.

David tăcea în continuare. O foame uriașă începuse să-i zdruncine încrederea în viață. Nu mai mâncase de aseară. Cât să fie ceasul? Unu? Două?

- Cât să fie ceasul? se pomeni David gândind cu voce tare.

- Cred că e ora mesei! preciză poștașul. O fi deschis și la cantină.

- Păi ce, dumneata mănânci la cantină? Sofronie zicea că ești înșurat.

- Da, dar acolo e mai ieftin!

- Mai ieftin sau mai pe degeaba?

- Eu le duc scrisorile! spuse poștaşul atât de încet, încât părea mai mult un gând. Apoi spuse cu o voce mai fermă: Pe mine vă rog să mă scuzați. Am să mă retrag. Cunoștința dumneavoastră mi-a făcut o reală plăcere.

- Auzi la el! râse David. Apoi se întoarse spre Sofronie: Dă-ne cheile de la casă.

- N-am chei! se scuză Sofronie. La noi nu se încuie niciodată. Nu prea au ce fura. Un pat, o masă, două scaune...

- Cum adică, n-au ce fura! se aprinse David. O masă, două scaune pe care stau doi oameni și gândesc! Este enorm!

Se ridică și intră pe prima ușă. O cameră mică și spoită cu var. Pe jos era pământ bine bătătorit. Lângă geam, o masă cu două taburete. Patul lat din scânduri cu o saltea de paie ocupa peretele din spate și era lipit cu unul din capete de soba de pământ ars, văruiată în alb ca și restul încăperii. Atmosfera era austeră și calmă.

- O să-i spun femeii să vă aducă cele necesare, că, de când a plecat tata, le-am dus dincolo! Sofronie stătea în ușă și zâmbea, încercând parcă să câștige bunăvoința lui David pentru interiorul sărăcăcios. În spatele lui, poștaşul.

- Îmi place aici! declară David, întorcându-se spre ei. Dincolo, ce e?

- Acolo e bucătăria. Are și pirostria, și cuptor pentru pâine. Vreo câteva vase vă mai aduce femeia.

- Bine, să ne aducă. Dar cum îl cheamă pe poștaş?

- Gherasim, domnule profesor. Așa i se zice pe aici.

- Da, așa mi se zice! confirmă poștaşul cu glasul lui moale.

- Foarte bine. Asta și meriți. Acum plecați că trebuie să ne instalăm. Țuica poți s-o lași.

Plecară. David se întinse pe pat și puse capul pe căpătâiul umplut cu paie. Parcă era în epoca de piatră. Nu-și imagina cum va putea dormi cu capul pe obiectul acela dur fără să facă bătătură la ureche.

- Te-ai culcat deja? îl întrebă Natanael, care intra cu țuica.

- Făceam doar o mică repetiție. Ce-au mai zis țăranii?

- Ce să zică și ei, ca oamenii. Se tot întrebau ce căutăm noi pe aici.

- Cum? se ridică David de pe pat. Te-au întrebat ce căutăm noi aici? Se așeză la masă și luă o căniță de țuică.

- Nu tocmai. Dar, în timp ce ieșeau spre pârleaz, le-am interceptat gândurile.

David rămase cu cănița în aer.

- Știi să citești gândurile?

- Nu întotdeauna. Dar atunci când subiecții sunt în stare de surexcitare și emit o energie cerebrală mai intensă, intuiesc în linii generale cam ce gândesc.

- Va trebui să fii mai atent în prezența ta. De fapt, știi atât de puține despre tine. Ce-ar fi să-mi povestești ceva mai mult.

- Presupun că te interesează cum am ajuns în Vale. Totul a început de la o discuție cu tata, care mi-a spus: "Fiule..."

- Acum ai crescut mare! izbucni David în râs.

- Văd că-mi cunoști povestea vieții, așa că n-are rost să te plictisesc. Am să plec la baracă să-mi iau lucrurile. Ne vedem mai târziu.

- Natanael, nu fugi. Prezența ta îmi face bine. Mai povestește-mi ceva despre tine.

- Nu-mi place să vorbesc despre mine, dar am să-ți fac un rezumat al existenței unui prieten de-al meu. Individul crescuse cam mare și tatăl lui îl vedea deja la casa lui, angajat la serviciu, cu salariu, cu nevastă, cu copil și cu probleme. Adică cu problemele pe care le au toți oamenii din această categorie. Și cum tânărul nu dădea nici un semn că ar dori s-o ia pe calea cea bună, tatăl l-a chemat la el și i-a spus vorbele acelea amenințătoare și izgonitoare din cuib. Tânărul, care considera că încă nu e pregătit pentru zbor i-a spus:

- Tată, încă nu sunt pregătit pentru Marele Salt!

- Nu-i nimic, fiule. Am să te pregătesc eu acum. Uite ce trebuie să faci. Pentru început îți alegi un loc în care să te afirmi. De preferat ar fi un loc de început de lume, unde să-ți poți manifesta în toată plenitudinea geniul tău creator și unde oamenii nu s-au așezat și structurat. Unde

nu au istorie, și complexe istoriei care-i trag înapoi, și-i fac conservatori și unde poți să inventezi totul de la început. Odată ajuns acolo, intri în birourile funcționarilor. Ei sunt cei mai vulnerabili.

- Nu! a răspuns prietenul meu, privind în jos și încercând să pară hotărât, când de fapt nu era decât încăpățânat. N-am de gând să hăituiesc funcționarii prin birouri. Sunt destul de ocupați și fără prezența mea.

- Nu sunt ocupați. Mimează doar. Și nu ți-a spus nimeni să-i hăituiești! i-a spus tatăl lui. Pur și simplu te prezinți acolo, spui cine ești, ce vrei...

- Și ei o să-mi spună să vin altă dată, că acum au de lucru. Îi știu eu pe ăștia! Niciodată nu au timp pentru tine.

- Dar nu este adevărat, fiule. Deși se arată deranjați, o fac numai de ochii lumii. Sunt de-a dreptul fericiți dacă mai vine cineva pe la ei și-i smulge din monotonia orelor de serviciu. Imaginează-ți că întrebi un pensionar, care se plimbă pe stradă, unde este gara. Nu numai că vei afla unde este, dar vei afla și istoria construcției gării și cum au reuși în viață copiii lui și multe altele. Dar întreabă-l același lucru pe un tânăr care merge să se întâlnească cu prietena lui și vei afla că gara este "acolo". De fapt funcționarii tocmai de aia sunt puși acolo, ca să stea de vorbă cu oamenii, să le explice, să-i îndrume...

- Spre ieșire!

- Spre ieșire, dacă sunt impertinenți ca tine! În fond, ce-mi tot bat eu capul cu tine? a continuat tatăl pe un ton iritat. Ai crescut destul de mare ca să te descurci singur. Măine, poimăine împlinești patruzeci de ani.

Tânărul care urma să împlinească patruzeci de ani abia peste vreo cincisprezece își ridică privirea din podea și spuse cu obidă:

- Și ce dacă am crescut mare! Nu este un motiv să mă trimiți să colind birourile și să răscolesc praful de pe hârtoagele de acolo!

- Ba, ai să te duci! Vezi și tu că sunt destul de bătrân, ca mâine fac optzeci de ani și n-o să mai pot s-o duc mult. Și, ce-ai să te faci singur? Ia spune? Pe unde o să scoți cămașa? Trebuie să te obișnuiești de pe acum cu acei oameni pripășiți prin birouri, că de ei depinde viitorul tău. Ai să vezi că după un timp o să începi să-i îndrăgești.

- Bine! a spus tânărul cu o enervare surdă în glas. Apoi i-a aruncat o privire dușmănoasă tatălui, care nu împlinise încă cincizeci de ani.

- Ei, vezi? Așa te vreau! Se vede că te-ai maturizat. Deja gândești altfel. Ești mai sigur pe tine, mai cumpătat...

- Mai cumpătat, pe dracu'! Zi-mi, ce trebuie să fac!

- Îți spun, nu te enerva. Prima ta vizită va fi una de recunoaștere. O să intri pe un culoar în care dau ușile de la birouri. Trebuie să intri cu un pas apăsător, așa încât să se audă potcoavele de la cizme cum izbesc cimentul. Apoi deschizi ușa unui birou. Oricare. Deocamdată, pentru prima impresie, nu contează care. Dar să nu deschizi ușa timid ca o pisică care se cere în casă. O deschizi larg, până la perete și intri sigur pe tine, cu un zâmbet de președinte în plină campanie electorală. Să aibă sentimentul, amărății aceia, că ai adus primăvara cu tine. Și odată intrat, te îndrepti spre șeful lor, căci în fiecare birou este câte un șef. Ai să-l recunoști imediat după poziția biroului la care stă. E așezat în așa fel încât să-i aibă pe toți ceilalți sub ochi. De obicei așa nu face nimic, așa că mergi direct la el și-i strângi mâna cu forță, în timp ce te prezinți: Numele meu este Natanael. Sunt radiestezist și am dificultăți de adaptare la mediul în care tocmai am ajuns. Am venit la dumneavoastră în speranța că mă veți ajuta. Sau orice altă tâmpenie îți mai trece prin cap. Omul va fi cucerit, și este imposibil să nu-și facă de lucru în ziua aceea cu tine, dorind să te ajute.

- Și a reușit tânărul ? întrebă David care era tot mai prins de poveste.

- Cel mai mult i-a reușit drumul până aici în Vale, căci după ce a ajuns în biroul lui Moș Grămadă s-a năruit restul scenariului. Când tânărul își va termina treaba și se va întoarce acasă, tatăl lui va trebui să-i explice de ce planul lui nu s-a dovedit viabil.

- Îmi place povestea, parcă îmi amintește de cineva. Povestește-mi mai departe.

- Mai târziu, acum trebuie să plec în colonie, să-l mai prind pe Nea Gâju treaz.

Rămas singur, David trecu în bucătărie. Același pământ bătătorit acoperea podeaua. Doar în dreptul vetrei, unde se găsea și țeștul pentru copt pâine, argila de pe jos devenise dură, aproape

sticloasă. Deasupra, un horn larg, înnegrit de fum, ducea drept în sus prin acoperiș. Vătraiele stăteau rezemate de pereți, iar pe policioara hornului se răsfătau câteva linguri de lemn, oale, străchini, câni și cănițe, toate de pământ. Într-un colț trona un dulap de lemn iar în mijloc o măsuță joasă cu trei picioare înconjurată de scăunele mici. David se simțea ca în timpul studenției, când mergea la muzeul etnografic să picteze. Bătu din palme fericit. De parcă doar atâta ar fi așteptat, pe ușă intră Sofronie cu o sticlă de țuică.

- Iertați-mă că vă deranjez, dar v-am mai adus aicea, să aveți și deseară, că am văzut că vă place!

- Este chiar mai mult decât ne-am așteptat. Mulțumim, Gherasim!

- Sofronie, dacă nu vă este cu supărare. Gherasim e poștașul.

- Da? Curios! Mă rog, dacă îți face plăcere am să-ți spun Sofronie! Pune sticla pe masă.

David trecu la inspectarea curții. Iarba crescuse mare, dar cu precădere în jurul fântânii și pe lângă garduri. Dincolo de fântână se întindea o livadă cu meri. Prin iarba înaltă merele căzute pe jos își făceau siesta. Livada se termina într-un pârau ce trecea mocirlos printre trestii și papură. Luă câteva mere și reveni în bucătărie. Aici găsi o femeie care pune masa:

- Domnu' inginer, v-am adus câte ceva d-ale gurii, că Sofronie al meu numai la băutură se gândește.

- Să fie primite! decretă David făcând un larg semn al crucii peste masă.

Femeia plecă lăsând în urma ei un miros vag de mentă. Se așeză la măsuța joasă unde mănca pâine, brânză și ouă fierte. Apoi își luă cana de țuică și se instală pe prispă. Natanael sosi purtând o valiză mică de piele, bătută în ținte de aramă.

- Ai uitat să-ți aduci cufărul acela burdușit cu comori, pe care-l ascunzi de ochii muritorilor sub patul din baracă.

- Mi-l aduce Gâju deseară cu mașina cantinei. Gâju m-a întrebat de ce n-ai venit astăzi la masă, că el te-a așteptat. Îți pregătise și o masă separată într-un colț, cu o față de masă peticită. I-am spus că ai mult de lucru și ți-a trimis pachetul ăsta cu hrană rece.

David se ridică într-un cot și aprecie din ochi rația lui de hrană pe ziua de azi.

- Ce grijulii sunt oamenii pe aici, mormăi el, lăsându-se pe spate. Pune-mi tainul în bucătărie. Dar de unde știe el de mine?

- I-o fi spus Moș Grămadă. Vezi să n-adormi acolo că-ți intră cenușa în gură! Îl mai sfătui Natanael și intră în casă.

Lui David îi pieri brusc chef să mai lenevească pe prispă. Se ridică și intră în cameră:

- Ce-mi intră în gură?

- Cenușă! Natanael își aranja pe policioarele de lemn lucrurile aduse: o busolă, un sextant, un cronometru, un glob de cristal, un compas marin, un binoclu, cărți, hărți, creioane și o mie de alte lucruri. Cenușa termocentralei înalță solul Văii cu doi centimetri pe an.

- Uite așa se va înălța Valea asta pe culmi tot mai înalte. Dă-mi și mie ceva de scris, am de trimis câteva scrisori.

Se așeză la masă. Trebuia să-i scrie în primul rând tatei. Să știe pe unde a ajuns și unde poate fi găsit în caz de ceva. În caz de ce?

Dragă tată,

Am ajuns cu bine în Valea Uitării, unde încerc să mă încadrez în muncă. Până acum mi s-a oferit postul de profesor de sport la școala din sat, iar în timpul liber, acela de îngrijitor la biserică. Presupun că în felul acesta, având două slujbe, voi lua două salarii și voi putea să economisesc bani pentru a-mi face un rost în viață. Cred că ești mulțumit că ai scăpat de mine și m-ai văzut aranjat la casa mea. Dacă te mai frământă gândul însurătorii mele, nu șovăi și caută-mi o nevastă, că ai mână bună. Altfel voi fi nevoit s-o găsesc eu și n-aș vrea să te supăr, întrucât niciodată nu ai fost mulțumit de hotărârile pe care le-am luat referitor la viitorul meu.

Să nu te surprindă că nu am adresă, dar așa este obiceiul pe aici, ca nimeni să nu aibă adresă. Pune doar numele meu pe plic și este suficient. De Don Quihanțu mai știi ceva?

Al tău fiu care a luat-o pe calea cea bună, adică pe cea fără de întoarcere,

David.

Mai avea să-i scrie lui Solomon. Așa era politicoș. Doar el îi vorbise cu atâta căldură despre Vale și despre bătrânul Iosif. Într-un fel era șeful lui. De el depindea dacă este sau nu acceptat să picteze într-o biserică. Și Solomon îl acceptase. Apoi trebuia să-i spună și de tâmpenia aceea cu profesorul de sport, care-l împiedica să se apuce de treabă.

Stimate domnule Solomon,

Având în vedere că numele meu ar putea să vă scape, sau chiar să vă fie cu totul necunoscut, vă rog să-mi permiteți să mă prezint înainte de a face cunoscut scopul acestei scrisori, pe care, să fiu sincer, am șovăit mult timp înainte de a o trimite. Reticența mea provine dintr-un scrupul, cred eu, exagerat, sau mai degrabă din educația primită, care îmi interzice să inoportunez pe cineva cu prezența sau cerințele mele, atunci când acest lucru nu este neapărat necesar. Dar acum am nevoie ca dumneavoastră să luați act de situația în care mă găsesc și, în măsura în care sunteți dispus să o faceți, să mă ajutați. Știu că toate scrisorile de la necunoscuți și mai ales de la cunoscuți sugerează, mai mult sau mai puțin voalat, faptul că expeditorul are nevoie de ceva, de un sfat, de căldura cuvântului unui om, de protecție, de o intervenție, de bani în ultimă instanță. Căci un om care are bani expediază infinit mai puține scrisori decât primește. El își poate permite să tacă, pentru că vorbesc banii pentru el, pe când cel sărac trebuie să vorbească și încă foarte mult, pentru a câpăta ceva.

În cazul meu, nu vă cer decât un sfat: cum să procedez în situația limită în care am ajuns, cumva fără voia mea. Deși nu sunteți obligat să dați sfaturi tuturor celor care ajung în situații limită, consider că, întrucât dumneavoastră m-ați sfătuit să vin aici, s-ar putea să vă intereseze în continuare soarta mea.

Deși în viață cel mai bine este să faci după cum te taie capul, chiar dacă ulterior regreti, totuși educația primită (iar fac caz de ea, dar o fac fără nici-o mândrie, ci o constat doar ca pe o tară ce m-a marcat puternic și de care încerc acum, în absența părinților, să scap) mă face să țin cont de părerea celor din jur. Desigur, puteți spune că nu vă aflați în preajma mea și ca atare nu înțelegeți de ce s-a îndreptat către dumneavoastră această scrisoare. Dar în condițiile date este greu de stabilit cine îți este aproape și cine nu. S-ar putea să vă pară un mod literar de a problematiza, dar dacă ați locui doar câteva zile aici în Vale, concepția dumneavoastră despre oameni ar suferi modificări fundamentale. Desigur, vă puteți întreba ce este aici în Vale care să mă marcheze atât de puternic. Nu pot preciza exact. Este o stare indescriptibilă. Se respiră un aer cenușiu care te determină să-ți fie o teamă metafizică și să te comporți anormal. Să accepți mizeria - căci trăim cu toții în mizerie - ca pe ceva firesc și chiar să lauzi mizeria în care trăiești. Este un masochism colectiv din care nu te poți rupe. Totul se face în ideea unei construcții gigantice, care nu se mai termină de început. Se vorbește mult, enorm de mult, despre muncă și nimeni nu are chef de muncă, de parcă vorbele ar ține locul faptelor. S-ar putea să greșesc, întrucât eu sunt doar în trecere pe aici, o trecere care am sentimentul că se va prelungi, dar, oricum, în trecere dacă mă raportează la oamenii care stau aici, nasc copii, speră și mor.

Dar nu v-am scris ca să vă tulbur cu necazurile mele, pe care, de ce să nu o recunosc, singur mi le-am făcut. În fond, ce m-a adus pe mine în Valea aceasta decât izgonirea de acasă și dorința de a-mi manifesta plener personalitatea într-un loc mai puțin populat cu personalități? Din păcate m-am înșelat, întrucât aici lipsa de personalitate este înlocuită prin șiretenie, care îmbracă de cele mai multe ori forma vicleniei.

Îmi cer din nou scuze pentru aceste digresiuni care nu-și au locul într-o scrisoare, care trebuie, nu-i așa, să păstreze o întindere rezonabilă. Doar nu ne putem petrece luni din viață, unul scriind o scrisoare și celălalt citind-o. În existența noastră precară, toate lucrurile, inclusiv scrisorile, trebuie să aibă o întindere decentă, în raport cu durata existenței. Ca și copilăria, școala, munca, pensia, toate trebuie să încapă în durata celor șaptezeci de ani pe care sperăm să-i trăim. Adică: până la șaiszeci și cinci de ani muncim, încă cinci bolim și de restul ne distrăm. Poate că situația nu este chiar atât de neagră și doar angoasele mele existențiale și impactul cu mediul muncitoresc mă fac să gândesc astfel. S-ar putea ca oamenii de aici să aibă niște trăiri interioare extraordinare, la care eu, normal, nu am acces. Eu conducându-mă doar după manifestările lor

exterioare, când își târăsc cizmele prin noroi, înjură și scuipă, până ajung la Miaua unde totul capătă alte dimensiuni, cosmice, unde nu se mai poate vorbi în limbajul obișnuit despre existență și toate celelalte.

Divaghez din nou și în felul acesta nu știu când voi mai apuca să vă comunic scopul scrisorii mele. S-ar putea să nu mai rețineți faptul că acum vreo două săptămâni am fost în biroul dumneavoastră să vă cer îngăduința să văd fața Preafericitului. Această îngăduință nu mi-a fost acordată, dar vocea dumneavoastră caldă de părinte a îndreptat pașii mei șovăitori spre aceste locuri uitate de Dumnezeu. Intenția a fost cât se poate de nobilă și anume de a mă iniția în nesfârșitele taine ale picturii bisericești, inițiere ce-mi va aduce - cuvintele dumneavoastră - pace interioară și liniște financiară. Din păcate și spun asta fără a vă aduce vreun reproș, nu am reușit să am parte nici de una, nici de alta.

Aici mi s-a oferit postul de profesor la școala din sat, deși venisem să fac pictură murală. Dacă m-ați întreba dacă am acceptat sau nu, mi-ar fi greu să vă răspund. Aici toate lucrurile le decide primarul și tu nu te poți opune. Am spus pentru ce am venit aici, dar ei o țin pe-a lor. Nu i-am refuzat categoric, așa cum ar fi fost normal, ci m-am complăcut în atmosfera de incertitudine și provizorat care este dominantă. Am început să accept chiar și mâncarea pe care mi-o trimit și pentru care, curând, va trebui să dau socoteală. Aici nu am putere de decizie asupra actelor mele, parcă sunt manipulat de o forță malefică căreia nu mă pot opune. Deși nimeni nu mă amenință în mod direct, simt că dacă m-aș opune aș comite o gravă impolitețe, ca și când aș jigni un binefăcător. Vă scriu atât de mult și relativ dezlânat, întrucât nu reușesc cu adevărat să înțeleg ce se întâmplă aici. Probabil că, scriindu-vă dumneavoastră, încerc să ordonez haosul de impresii care mă copleșește.

Revin la scopul scrisorii mele, căci altfel, ea nu se va mai termina decât o dată cu mine. Voiam să interveniți pe lângă autoritățile din Vale să mă ierte de postul de profesor la școală și să mă lase să pictez biserica alături de bătrânul Iosif.

Cerându-vă încă o dată scuze pentru nepermis de lungă scrisoare pe care v-am trimis-o, aștept plin de respect și nerăbdare răspunsul domniei voastre.

Al dumneavoastră devotat,

David.

Când termină de scris, observă că Natanael nu mai era în încăpere. Vru să recitească scrisoarea, dar i se păru obositor de lungă. "Țuica pe stomacul gol naște scrisori lungi!" decretă el în timp ce se dezbrăca și se vâra în așternutul care mirosea a busuioc. Se gândi să ia o carte de-a lui Natanael să citească, dar adormi înainte de a-și duce gândul până la capăt.

Ziua a treia

David se trezi odihnit și sări din pat. Între timp sosise și cufărul lui Natanael și stătea deschis într-un colț al camerei. Parcă era cufărul unui pirat. Obiectele din cameră se înmulțiseră. Apăruse o lunetă astronomică, un glob terestru, un ocehan, iar pe peretele din spatele mesei trona o hartă veche ce reprezenta un ținut pe care David nu-l putea identifica. În cufăr era o colecție de minerale, niște săculeți cu semințe, o colecție de ouă și alte mici obiecte pe care David nu le mai răscoli. Intră în bucătărie. Natanael trebuia în jurul focului.

- Bună dimineața, Natanael. Pe unde ai hălăduit toată noaptea?
 - Bună, David. Am cercetat câteva zone cu licurici.
 - Lucrezi pentru ăia din Secta Cenușii? Dacă au adepți frumoase să mă duci și pe mine acolo!

- Nu lucrez pentru nimeni. Pe mine mă interesează licuricii pentru că-mi dau anumite indicații în cercetările mele.

- De acord, dar dacă tot dai de ei, de ce nu-i aduni să deschidem aici un mic comerț cu licurici, doar ai văzut că se caută. Ce avem de mâncare?

- Ne-a adus Sofronie niște ouă.

David se așază la măsuta joasă, dar Natanael rămase în picioare și, cu mâinile împreunate, începu să-și spună rugăciunea:

- Mulțumim Domnului pentru tot ce ne-a dat, dar și pentru tot ce nu ne-a dat, că oricum nu ne trebuia. Amin.

David izbucni în râs și își trase strachina în față. Înăuntru erau câteva ouă prăjite și o felie de brânză. În loc de pâine erau câteva lipii.

- Sofronie ne acordă pensiune completă, sau numai micul dejun? Ca să știu ce-i spun lui Gâju.

- Nu-ți face iluzii. Mâncarea nu face parte din contractul de închiriere. Sofronie m-a rugat să-i fac un mic serviciu. Tatăl lui a murit înainte de a-i spune unde a îngropat aurul. N-a apucat să-i spună decât că e îngropat sub un stâlp de la gard. Și de atunci toți vecinii îi tot mută gardurile când încolo, când înoace și noaptea sapă.

Dar David nu mai era atent. Minte lui crea deja scenariul zilei care se deschidea înaintea lui. Pentru început va trece pe la poștă să ducă scrisorile și să vadă cum funcționează sistemul acesta fără adrese. Pe urmă va merge la primar, unde va discuta într-un mod cât se poate de serios problema muncii lui la biserică. Va trebui să înțeleagă și primarul că el nu este și nu va fi niciodată profesor de sport. Apoi își va cumpăra cizme și un caiet gros în care să țină un jurnal

. Valea cu oamenii ei se anunța fascinantă și era păcat ca uitarea să se aștearnă peste începutul carierei lui de pictor. Apoi va merge la Iosif pentru a stabili programul de lucru, salariul și toate

celelalte lucruri legate de munca lui. Văzând ce program încărcat are, înghiți în grabă ultimele îmbucături și ieși.

- La prânz să treci pe la cantină! strigă Natanael după el.

- Bine, bine! răspunse David din curte, în timp ce întindea pasul spre poartă purtat de gândurile care îl zoreau.

*

Poșta era în centrul satului, lângă cele trei magazine verzi și era ușor de recunoscut după plăcuța albastră fixată pe un stâlp. Era o casă țărănească cu porțiță și alee printre straturi de flori. Intră într-o cameră destul de mare sau părea mare din cauza mobilierului săracăcios: o masă cu un scaun, un dulap cu două uși, sculptat și cu picioarele curbate, o ladă de zestre pictată și cam atât. Pe scaun, în dreptul mesei, stătea un țăran îmbrăcat într-un surtuc uzat și cu pălăria de paie pusă pe masă. Se pare că omul nu-și terminase somnul de noapte, întrucât dormita cu capul rezemat în palma stângă. Geamurile erau închise și te izbea un miros greu de urină de șoarece, usturoi pus la mucegăit, igrasie și încă ceva iute și penetrant.

- De ce nu deschideți geamurile? întrebă David aproape fără să vrea. Apoi, văzând privirea tulbure a celui alt care deschisese cu greu ochii, adăugă ca o scuză: Ar fi aerul mai curat, ori aerul curat ne prelungește viața.

- Mda! Își descleștă țăranul gura. Intră cenușa. Ziceți, ce vă trebuie?

- Credeam că aici este oficiul poștal! David dădu să plece. Mă scuzați.

- Aicea e! Spuneți ce vă trebuie!

- Am două scrisori, arătă David plicurile pe care le ținea în mână.

Oficiantul închise ochii și alunecă în somn în timp ce-i făcea semn cu degetul în spate, spre dulap. David se îndreptă spre dulap încercând să calce în așa fel ca să nu scârțâie podeaua. Podeaua nu scârțâi, în schimb ușa dulapului scoase un geamăt de animal înjunghiat. Speriat, David întoarse capul spre oficiant, dar reveni iute la dulap. Valuri de plicuri i se revărsau pe picioare și altele, mult mai numeroase, încercau să-și facă loc spre libertate. Ținu bine de ușă cu o mână, iar cu cealaltă aduna plicurile de pe jos și le arunca înăuntru. Nu era o soluție. Plicurile îl dovedeau. Schimbă tactica. Propti ușa cu genunchiul și acum se folosea de ambele mâini. Randamentul creșcu, dar era tot negativ. Simțind că-i amorțește piciorul încercă să schimbe poziția. Gând cu totul nefast. Ușa se dădu de perete și plicurile se revărsară vesele pe podea.

- Incredibil! gemu David, întorcându-se cu un aer vinovat spre oficiant.

Adormitul își modificase poziția. Era acum întors spre el și-l privea plictisit cu ochii mijiiți de somn. Văzându-i figura disperată, catadicsi să spună cu o voce obosită:

- Culcați dulapul pe spate și, după ce puneți plicurile alea înăuntru, închideți ușa. Apoi îl săltați în picioare. E simplu. Așa fac toți.

Într-adevăr, era simplu. După zece minute, David reuși să pună dulapul pe picioare și, văzând că oficiantul adormise din nou, se îndreptă spre cufăr. Era curios ce e înăuntru. Ridică capacul, dar îl trânti repede la loc. Un puternic miros de șoarece în descompunere îi tăie respirația. Părăsi oficiul cerându-și mii de scuze pentru deranj.

- Nici-un deranj! căscă oficiantul, de-i trosniră fălcile. Se vede că sunteți nou.

Ajuns în stradă constată că rezolvase problema celor două scrisori, care dispăruseră în maldărul de plicuri din dulap. Un milion de probleme i se iviră în minte. Plicurile nu erau timbrate, deci poșta nu le va duce la destinație. De scrisoarea către taică-său nu-i păsa, dar îl frământa cea către Solomon, care trebuia să ajungă. Dacă-și aducea bine aminte parcă nici acelea din dulap nu erau timbrate. S-ar putea ca poșta din Vale să funcționeze gratuit. În al doilea rând îl frământa numărul mare de plicuri din dulap. Înseamnă că aștia nu duc plicurile cu anii sau poate acestea erau plicurile venite și care trebuie să plece astăzi. Dar de ce astăzi? Puteau să plece săptămânal, sau lunar, sau o dată la șapte ani! Deși, dacă era să se ia după figura adormitului de oficiant, plicurile plecau la fiecare glaciațiune. Poate că-l judeca prea aspru. O fi cărat toată noaptea la plicurile primite ieri și acum e nevoit să stea treaz să le primească pe cele de astăzi. Ar fi fost poate mai bine să se întoarcă și să-l întrebe cum stau lucrurile, dar se jenă. Omul îl citise că era nou pe aici. Îl va

întreba mai bine pe Gherasim. Acesta, în toată nebunia lui, era mai abordabil. Eventual, va scrie alte scrisori și i le va da lui. Poștașul știa mult mai bine ce să facă cu ele. Îi va da și o țuică sau îi va spune ce scrie Iosif pe pereți. Treaba putea fi rezolvată simplu și elegant, nu trebuia să se ducă el în bârlogul acela de șobolani să culce și să ridice dulapuri.

Se scutură de aceste gânduri și intră în prima baracă-magazin. Probabil că nimerise într-un magazin de cizme, întrucât, în semiîntunericul care domnea înăuntru nu se vedeau decât rafturi lungi înțesate cu cizme de cauciuc. Într-un colț al barăcii, pe un taburet, stătea vânzătorul. Slab, uscat, cu un nas coroiat și privirea hulpavă, semăna cu un păianjen la pândă. Părea că l-au închis acolo acum câțiva ani, cu promisiunea că i se va da drumul după ce va reuși să vândă cizmele.

- Aș dori o pereche de cizme! deschise David discuția, înaintând spre el.
 - Sunt acolo! arată slăbănogul cu un gest obosit spre rafturile prăfuite.
 - Eu port patruzeci și doi! preciză David, privind derutat spre mulțimea de cizme.
 - Și eu! îi comunică vânzătorul privindu-și preocupat picioarele.
 - Atunci hai să ne alegem câte o pereche! încercă David să-l scoale de pe scaun.
 - Eu am! spuse plictisit păianjenul. Mă mir cum de nu aveți și dumneavoastră. De ce nu vă luați gratis de la mină? Că astea costă bani.

- De la care mină? întrebă David derutat.
 - De la aia la care lucrați! Sau nu sunteți angajat?
 - Abia am venit de vreo două zile și...
 - Nu vindem decât la mineri! se învioră păianjenul. Și acum hai să ieșim afară că trebuie să închid, că începe ședința.

- Ce ședință?
 - La Valea Seacă, la mină. Vine și Domnul Primar.

Lui David îi pieri brusc interesul pentru cizme. Perspectiva de a-l întâlni pe primar i se păru îmbietoare.

- Pot să vin și eu cu dumneavoastră la ședință? Am ceva de ...
 - Nu-i nici-o problemă. Cu cât suntem mai mulți, cu-atât suntem mai culți. Se mai umple sala.

*

Primarul făcea gesturi largi cu mâinile, căutând să fie cât mai convingător sau încercând doar să mențină trează atenția auditoriului, care părea complet dezinteresat de cele ce auzea. Vreo cincizeci de mineri, care tocmai ieșiseră de prin găurile lor unde scormoneau după ultimul pumn de cărbune, stăteau apatici pe băncile lungi de lemn. Fețele lor negre de cărbune cu obrajii supti și privirile întunecate se armonizau cu nuanța de negru a salopetelor și a cizmelor. Unii erau înarmați cu răngi, alții cu topoare sau lopeți, de parcă veniseră la răscoală, nu la ședință. La intrarea în sală, David îl pierduse pe vânzător și se oprise în picioare lângă ușă, întrucât pe bănci nu mai era loc. De-a lungul pereților, vopsiți cândva în albastru, se formase un brâu negru și soios de cărbune, de care se sprijineau câțiva mineri cu lămpile aprinse atârinate de centură. Abia acum realizează David ce greșeală făcuse rezemându-se de perete. Dar era deja prea târziu. Probabil că va trebui să-și cumpere o salopetă. Vocea primarului se auzea puternică peste capetele minerilor.

- Când eram mai tânăr și munceam și eu în subteran, așa cum faceți dumneavoastră acum, am cunoscut o echipă de mineri care lucra într-un abataj fruntaș. Aici, datorită hărniciei lor, salariile erau foarte mari. Și dacă ei câștigau așa de bine, veneau cu multă merinde de acasă. În acel abataj până și șobolanii erau grași și frumoși de-ți era mai mare dragul să-i privești; cu blana lucioasă și înspicată și cu un chițait plin de satisfacție. Și nu departe de ei, la un alt abataj, unde lucrau niște prăpădiți de mineri, cărora le tremurau mâinile din pricina spirtului pe care-l beau, câștigurile erau foarte mici. Pe cât de mic le era salariul, pe atât de sărac le era și pachetul cu mâncare cu care veneau la ei. Așa încât, bieții șobolani care se pripășiseră în această galerie erau slabi, cu părul rar și crescut de-o palmă și cu un chițait slab de abia se auzea. Erau niște subnutriți, ce să mai vorbim. Și acum, spuneți și dumneavoastră, cu care ați vrea să semănați?

- Cu șobolanii cei grași! se auzi o voce groasă din sală și toți izbucniră în râs. David, care râdea și el, se pomeni chiar că aplaudă, ca la un spectacol bun.

- Nu e nimic de râs aici, se încruntă primarul. Se ridică niște probleme grave și noi trebuie să ne implicăm cu toată răspunderea în ducerea lor la bun sfârșit. Și dumneavoastră, de acolo din spate, cu halatul acela alb, de ce aplaudați? Unde vă credeți, la teatru? Nu ne-am adunat aici ca să ne amuzăm, ci ca să ne implicăm. La ce mină lucrați?

- Încă nu lucrez la mină...

- Atunci cum de vă permiteți să intrați aici, unde ne-am adunat să discutăm lucruri serioase și să luăm hotărâri importante? Vă rog să părăsiți imediat sala! Auzi la el domnule, vine să ne tulbure ședința cu aplauzele lui...

David ieși cât putu de repede. Din păcate, prima lui întâlnire cu primarul ieșise prost. Va trebui să-l aștepte după terminarea ședinței și să-i explice că el fusese animat de cele mai bune gânduri, crezând că domnul primar vrea să creeze un moment de relaxare pentru cei din sală, pentru a le capta atenția. Se practică acest procedeu în oratorie. Și că doar lipsa lui de experiență îl făcuse să comită acel gest de impolitețe. Dar că pe viitor se va controla mai mult și nu va mai da naștere la asemenea situații neplăcute. Își aprinse o țigară și se așeză pe un mic podium de lemn, continuând discuția cu primarul. Nu se putea ca acesta să nu-l înțeleagă. Apoi, după ce îl va fi iertat, îi va expune cazul lui, care era extrem de simplu și putea fi soluționat rapid. Trebuia numai ca el să fie cât mai concis în exprimare pentru a nu răpi din timpul primarului, care se va grăbi la masă sau la vreo altă ședință. Se va apropia de el și-i va spune: "Domnule primar, iertați-mă că îndrăznesc să vă deranjez, dar n-am să vă rețin decât un minut. În esență, este vorba de..."

- Așteptați pe cineva? David tresări și întoarse capul. Lângă el stătea o femeie șleampătă cu un furtun de pompieri în mână. Tre' să plecați de aci că pun furtunu' și vă ud. Că tre' să se uște până ies ăia din gaură.

- Ce gaură?

Femeia îl privi cruciș și spuse parcă în silă:

- Din mină.

- Iertați-mă, îl aștept pe domnul primar!

- Păi, ședința s-a terminat. Am și spălat sala dincolo. Acu' tre' s-o spăl și p'asta, că acu' ies ăia din gaură...

- Dar pe unde au ieșit? Că eu am fost tot timpul aici.

- Păi, au intrat în sala de mese, și de acolo la autobuze.

- La autobuze!

David ieși afară înjurând mărunț. Din tot programul lui se alesese praful: pe primar îl scăpase, cizme nu-și luase, scrisorile le pierduse, mai urma să se spânzure. Nu, mai rămăsese discuția cu Iosif. În drumul spre biserică trecu pe lângă școala unde era și el profesor. Aici tocmai avea loc schimbul de generații. Ieșeau de la cursuri cei mici și intrau cei mari. Viermuiala era de nedescris: băieții fugeau după fete și le înhățau de codițe; fetele fugeau și țipau cât le ținea gura; cei mari îi pocneau pe cei mici cu ghiozdanele în cap și le azvârleau șepcile în noroi; cei mici se apărau tot cu ajutorul ghiozdanelor și fugeau urlând. Viața școlii palpită. Numai profesorii nu se vedeau pe nicăieri. Probabil că stăteau baricadați în cancelarie așteptând să treacă taifunul. Spectacolul micilor bestii scăpate din lanț îl descurajă definitiv. Se și vedea în luptă cu aceste mici animale sălbatice, încercând să le modeleze trupurile și caracterele în timp ce ele încercau să-l muște. Nu, orice s-ar spune, această muncă nu era pentru el. S-o facă cei care s-au dedicat ei din pasiune, sau din nevoie.

Când începu să urce dealul spre biserică, își dădu seama că iar venise nepregătit. Ar fi trebuit să vină cu textul scris, nu cu gândurile lui. Numai așa putea să-l convingă pe Iosif să-l ajute. Asta în cazul în care cuvântul lui are vreo greutate aici în Vale. Nimeri din nou în vremea prânzului. De data asta Iosif lua masa pe băncuța din fața bisericii, vegheat de țăranul cel posomorât. David salută politicos și se așeză pe iarbă. În timp ce-l privea pe Iosif, încerca să-și alunge gândul de la mâncare. Ar fi trebuit să urce schelele să vadă dacă este adevărat ce spunea poștașul, dar nu îndrăzni. Dacă-l supăra și pe Iosif, putea forte bine să caute drumul peste dealuri. Sau să se prezinte la școală. Se înfioră. Abia după ce termină masa, Iosif dădu cu ochii de el și chipul i se luminează:

- Tu Iscarioteanule du-te după bere. Iar tu, părinte al înțeleptului Solomon, du-te după apă.

David, care prindea repede obiceiurile locului, își atârna treniul de un pom, că sfântul locaș se încheie, înhăță cele două găleți și plecă după apă. Și după ce o să aduc apa o să-mi spună că am muncit destul, o să bem bere, când mie mi-e foame, după care o să plecăm încolonați. Putea fi mândru de ceea ce realizase astăzi! În cimitirul elefanților se mai împotmolise un buldozer. Stătea aplecat pe o parte, cu lama mult ridicată în sus. Mălul îi cuprinsese toată partea din spate și jumătate din cabină. Probabil că venise în ajutorul celui dintâi și fusese înfrânt în lupta cu mlaștina.

*

Toată ziua căra apă și prepară mortar. Iscarioteanul, în loc să-l ajute, luase un șpaclu și curăța picturile de pe pereți. Se apropie de el:

- Iosif știe ce faci tu aici?

- Da, spuse țăranul. Dânsul m-a pus.

- Adică doi încarcă, doi descarcă. Treaba merge. Iosif îi dă înainte cu pictatul, și tu te ții în urma lui cu rașchetatul.

- Astea nu sunt făcute de domnu' Iosif, le-a făcut preotul cel vechi atunci când avea revelații. Tot eu îl ajutam. Spunea că în asemenea momente Dumnezeu pogoară inspirația în el ca într-un vas fără fund.

David mai privi un timp picturile revelatului și i se părură suficient de bine realizate pentru a nu fi nevoie să fie îndepărtate. Dacă le lăsau acolo, ar fi terminat mai repede. Dar nu știa care era viziunea lui Iosif asupra întregului. Se întoarse la mortarul lui, dar parcă nu mai avea același spor. Avea senzația stranie că sfinții de pe pereți îl scrutau încruntați. Ba, chiar că sușoteau între ei în momentul când el se întorcea cu spatele. Din când în când, Iscarioteanul lăsa șpaclul și, pe schelele exterioare, se cățara pe turla bisericii unde, cu ajutorul unei perii, aduna cenușa ce se depunea pe acoperiș. Cenușa o pune în pungi de hârtie, pe care pune data și le aranja pe un raft de lemn.

- Ce faci cu cenușa aia? îl întrebase într-o pauză, când își mai trăgea sufletul.

- Îi trebe lu' domnu' Iosif. Face culori din ea.

N-a putut afla mai mult de la tăcutul adunător de cenușă. Toată ziua se gândi la textul pe care trebuia să i-l prezinte lui Iosif. Luase creionul de tâmplărie și ceva hârtie și le pusese în buzunar. Era pregătit, dar Iosif nu coborî de pe schele decât spre seară, când lumina se împutinase, și avea o privire atât de sumbră încât nu îndrăzni să-l abordeze.

*

Ajuns acasă, David îl găsi pe Natanael în bucătărie pregătind cina, adică brânză, ceapă, ouă fierte și lipii. Toate aduse de binecuvântatul Sofronie.

- Dar, ăștia nu taie păsări pe aici? se interesă David între două înghițituri.

- Doar atunci când unul din doi este bolnav: ori țăranul, ori pasărea.

- Și țuică n-a mai adus?

- Ba, a adus, dar a precizat că nu s-a gândit că o să aibă doi chiriași, ca să păstreze mai multă și a vândut-o. Dar cunoaște pe cineva care are de vânzare o damigeană de cincizeci de litri. El crede că, dacă o cumpărăm, ar putea să ne ajungă săptămâna asta.

- O cumpărăm! decise David. Să ne treacă pe caiet ca la Miaua.

Cum cina i se păru cam subțire, întreabă dacă Gâju i-a mai trimis hrană rece.

- Ți-a trimis. E acolo pe policioară.

- Să nu se strice.

- Sunt conserve de pește în ulei.

- Păi asta mănâncă ei la cantină? Conserve?

- Nu. De ce nu te duci să vezi? Și, oricum, trebuie să-ți spun că tot ce-ți trimite notează în caiet și dă la contabili să-ți rețină din leafă.

- Din care leafă?

Natanael ridică din umeri și începu să strângă masa, iar David căzu pe gânduri. Probabil din leafa pe care o câștigă la biserică îndreptând turlele strâmbate de ochii preotului! Nu se mai putea

așa! Dacă lucrurile se vor desfășura în continuare la fel, el se va speta cu mortarul lui Iosif, Gâju îi va trimite zilnic peștii lui împruțiți, contabilii vor constata că nu ia nici-o leafă, primarul va constata că trage chiulul de la școală, iar el va constata că este dator vândut și că nu mai este liber să plece unde vrea și când vrea. Și mai comandase și o damigeană de țuică. Trebuia să înceteze cu inconștiența. Să nu uităm că și chiria trebuia plătită. Se gândi câți bani are prin buzunare și-l prinse disperarea. Uită și de foame. Își luă cănița de țuică și se retrase în dormitor. Probabil că întunecimea chipului său nu scăpă lui Natanael, care umplu cănițele cu țuică și spuse:

- Hai, nu mai fi necăjit! Există soluție la orice problemă, pentru că, dialectic vorbind, mai întâi apare soluția și abia apoi apare problema.

Dar lui David nu-i ardea de dialectică. Se simțea încolțit și frica i se cuibărise undeva în dreptul stomacului. El cară mortar ca un bou și în timpul asta ceilalți îi pregătesc pe îndelete capcana. Trăgând linie și adunând, în acest moment nu avea decât două variante: ori se prezenta la școală și atunci lucrurile intrau în normal, ori îi restituia conservele lui Gâju, plătea două nopți de cazare lui Sofronie, o țuică la Miaua și o lua pe drumul pe care dispăruse preotul cel vechi. Fiecare zi de întârziere nu făcea decât să-l afunde și mai mult în aceste nisipuri mișcătoare. Mai era o variantă, dacă ar interveni Solomon la timp, până nu i se termină banii. Sau mai degrabă Iosif. Iosif era mai aproape. Trebuia să aibă o discuție serioasă cu el chiar mâine dimineață, când e lumina mai bună. Dar cum să pună toate astea pe hârtie? Într-o conversație toate aceste nuanțe sunt firești și se derulează de la sine, dar cu un om surd parcă devii și tu mut. În afară de asta, scrisul este mai elaborat, mai argumentat, mai ușor de interpretat. Ori el trebuia să expedieze toate aceste probleme în câteva fraze, deoarece Iosif nu avea răbdare să citească prea mult. Îi va ridica zilnic câte o singură problemă, cea mai importantă. Va începe cu problema banilor... Dar cum să înceapă cu problema salariului acum la început, câtă vreme nu făcuse decât să care apă și să amestece mortar? Normal ar fi ca Iosif să-i ofere un salariu de muncitor necalificat. Pentru început trebuia să-i spună că el este pictor, întrucât la prima lor întâlnire nu-i scrisese decât că vrea să lucreze la biserică. Trase o hârtie în față și scrisese:

Domnule Iosif,

Eu am terminat beleartele și domnul Solomon m-a sfătuit să vin aici pentru a vă ajuta la pictarea bisericii.

David

Ceva mai liniștit, trase cănița de țuică lângă el și întrebă:

- N-am primit nici-o scrisoare?

- Nu, dar a trecut poștașul pe aici și ți-a lăsat vorbă că încă n-a primit răspuns la scrisoarea către tatăl tău, dar că Solomon, după părerea lui, o să-ți răspundă.

- Nici n-avea când, că de-abia le-am trimis! Dar de unde știe de scrisori? Căci în dulapul în care le-am pierdut erau câteva mii! Și unele păreau a fi foarte vechi.

- Ești mai nou pe aici și probabil că sunt curioși să vadă cui îi scrii și ce-i scrii. Dar, după un timp, se vor plictisi și de scrisorile tale.

- Cum adică să se plictisească de scrisorile mele? Ce treabă are el cu scrisorile mele? El trebuie doar să le ducă și să le aducă. Că de aia e poștaș!

- Nu te enerva, că face rău la digestie. Și nu lua lucrurile în tragic. Poate că am exagerat și eu puțin. Dar am senzația că toate scrisorile sunt citite înainte de a ajunge la destinație. Cred că este destul de plictisitor pentru cel care o face.

- Ar putea fi oficiantul acela adormit care păzește dulapul și lada. Dar n-ai idee ce poate fi în lada aceea, tot scrisori?

- Tot. Acolo sunt cele citite! și Natanael începu să râdă.

- Ascultă Natanael, sunt foarte derutat de tot ce se întâmplă aici. Eu nu fac nimic, umblu toată ziua de colo-colo încercând să rezolv problema angajării mele la pictarea bisericii, și nimeni nu mă ia în seamă, ba mai mult, îmi trimit mâncare, îmi dau țuici pe care le trec pe caiet... Mă simt inutil!

- Nu-ți face probleme! Pe aici toți se fac că muncesc și nu mai fac o dramă din asta. Toți mănâncă la cantină pe gratis și nu-și mai fac probleme că îi trece cineva pe vreun caiet. Totul este să te prefaci la fel ca ei, nu să problematizezi. Tu ești prea sensibil. Probabil că așa sunt artiștii, nu știu. Dar, dacă vrei să stai liniștit, intră în hora lor de minciună și impostură.

- Nu pot. Am o altă structură. Aș vrea să lucrez la biserică, să fiu plătit corect după munca pe care o fac, să termin lucrarea, să plec în altă parte la o altă lucrare, să mă perfecționez lucrând, să...

- Stai așa! Tu te crezi singur pe lume? Nu uita că în această Vale doar Iosif știe ce înseamnă să pictezi o biserică. Toți ceilalți o privesc ca pe o muncă, făcută de niște muncitori cu penelul, care trebuie terminată la termenul stabilit. Cei care plătesc pictarea bisericii, de fapt primarul, nu te respectă pe tine mai mult decât pe femeia care spală cu furtunul sala de apel de la mină. Cei de la putere nu respectă pe nimeni. Consideră că ei sunt cei aleși de Dumnezeu să conducă, iar ceilalți s-au născut doar să execute. Așa că nu-ți mai face iluzii. Aici dacă nu joci după cum ți se cântă vei fi eliminat. Ei n-au nevoie decât de sclavi ascultători, nu de oameni care gândesc. De aceea nu poți avea o discuție logică cu ei, pentru că ei o refuză sistematic. Tot sistemul acesta alambicat este creat cu bună știință. Un mic haos controlat de ei este exact ceea ce le trebuie ca să conducă mai ușor. Dar nu cred că e cazul să discutăm prea mult pe această temă. Te vei lumina și singur pe măsura trecerii timpului. Mai bine, hai să mai bem, căci băutura este fiica nemuritoare a marilor zei!

Băură, dar gândurile din capul lui David nu-și găsiră liniștea. Ceea ce-i spunea Natanael i se părea că-l înjosește, că terfelește relațiile interumane și că-i retează orice șansă de devenire. Adică de ce trebuia să joace după cum i se cântă? El era pictor, nu dansator. Prin ce mecanism subtil ajunsese el dependent de Moș Grămadă, de primar, de poștaș și de mulți alții pe care acum încă nu-i cunoștea?

- Bine prietene, dar dacă lucrurile ar sta așa cum le prezinți tu, ar trebui să ne sinucidem înainte de a ne lăsa târâți în acest marasm al puterii.

- Sigur că da. Este opțiunea fiecăruia. Dar nu este singura soluție. Una dintre soluții este să mimezi adaptarea la sistem pentru a nu fi eliminat și să aștepți prăbușirea lui. Sistemele dictatoriale se bazează pe infinit. Nici un dictator nu-și planifică sfârșitul. El planifică încremenirea în sistemul condus de el, care i se pare cel mai bun. Dar într-un sistem dictatorial totul trebuie planificat, condus și controlat. Ori pentru astfel de activități îți trebuie oameni competenți și inteligenți. Dar inteligența este gânditoare, iar un om care gândește nu acceptă dictatura și iată cum dictatura își creează proprii gemeni care o vor distruge. Acest ciclu este inevitabil.

- Soluția ta este bună de scris în cărți pentru cei care au timp de pierdut să le citească, dar n-are nici-o valoare practică. Să zicem că afirmația ta este corectă și ciclul de care vorbeai are loc. Dacă acest ciclu are loc anual, atunci pot să mai aștept, dar, dacă acest ciclu are o periodicitate de patruzeci de ani, n-are rost să mai aștept. La ce-mi va mai folosi mie, care timp de patruzeci de ani mi-am pervertit caracterul și am încercat să mimez integrarea în sistem pentru a nu fi eliminat, prăbușirea dictatorului primar și venirea la putere a dictatorului Moș Grămadă, să zicem?

- Dar de ce trebuie să-ți folosească ție? Pe Moș Grămadă îl vor prăbuși cei pe care se va sprijini și ciclul se va repeta la infinit.

- Ba, mie trebuie să-mi folosească! Mie, care sunt centrul și esența universului, mie, care nu trăiesc în infinit, mie, care am o existență limitată în timp, doar mie trebuie să-mi folosească!

- Depinde ce vrei să faci. Dacă nu-ți convine să fii condus, luptă să ajungi dictator.

- Nu vreau să ajung dictator. Vreau doar să pictez biserici.

- Bine. Îți urez să pictezi toate bisericile din lume. Hai să ne culcăm că s-a terminat țuica.

Ziua a patra

David se trezi ceva mai târziu. Munca fizică nu era făcută pentru el, și ziua de ieri îl cam dărmase. Se ridică cu greu din pat. Toți mușchii îl dureau, până și mușchii urechii. Nu, urechea îl dureau de la căpătâiul de paie. Se scutură și ieși în curte. Aici, la jgheabul pentru vite, își turnă o ciutură de apă în cap și se dezmetici. Acum se simțea ceva mai bine, dar i se limpezi și mintea, și problemele de ieri năvăliră de parcă s-ar fi spart undeva zăgazul.

- Bună dimineața, domnule profesor! Mă iertați că vă deranjez, dar aveți o scrisoare!

O scrisoare?! Se întoarse. În fața lui era poștașul învelit în mantaua lui de dezertor.

- De la cine? se pomeni întrebând, în timp ce gândul îi fugea la taică-său, la Solomon, dar abia ieri le trimisese, adică le scăpase în dulap. În rest, cine să-i cunoască adresa?

- Nu știu, domnule profesor, că noi trebuie numai să le ducem.

- Mulțumesc! spuse David în timp ce lua plicul. Bei o țuică?

- Cu toată plăcerea, dar nu mai aveți, așa că am să trec mai pe seară. Și mai sunt și în timpul serviciului și știți și dumneavoastră cum este.

- Bine. Te aștept mai pe seară.

Intră în casă. Expeditorul nu era trecut, iar la destinatar scria "Domnului profesor". Probabil că era de la primărie și era numirea lui în funcție. Se așeză la masă și o deschise. Erau câteva pagini scrise cu penița, cu cerneală neagră, pe o hârtie ușor îngălbenită.

Fiule,

Îți scriu această scrisoare în speranța că vei duce mai departe cercetările mele.

Acest tratat asupra puterii l-am întocmit eu, Efraim, pentru a-ți fi drept călăuză, îndemn și sprijin, atunci când vei fi în nevoie și puterile mele trupesti mă vor lăsa și nu voi mai putea să veghez asupra ta. Neavând la îndemână decât experiența proprie, sunt conștient că acest tratat este imperfect, dar sunt sigur că tu îl vei îmbunătăți, astfel încât știința puterii să atingă perfecțiunea. O vreme am crezut că și în alte părți ale lumii oamenii se preocupă de acest subiect, dar lipsa oricărui material scris m-a făcut să mă îndoiesc și am purces la rânduirea povețelor de mai jos. S-ar putea, la fel de bine, ca această știință să fie ezoterică și asta ar explica lipsa surselor scrise de care aș fi avut atâta nevoie.

Pornind de la o înțeleaptă vorbă a lui Nietzsche, putem defini prima dintre învățături. Nu numai că poporului nu este bine să îi dai, ci dimpotrivă, să îi iei. Și chiar mai mult decât atâta să îi faci. Dar în primul rând să îi iei. La început trebuie să îi iei pe nesimțite, spunându-i tot timpul că îi dai. Când luatul ia proporții și nici o vorbă nu-l mai poate păcăli, recunoaște că îi iei, dar spune-i că o faci pentru binele lui. În momentul în care ai făcut această afirmație, care este foarte gravă, ia-i brusc foarte mult. Dar atât de mult încât să-l uluiești. Să nu-i vină să creadă că ai face-o din răutate. Să fie atât de șocat, încât chiar să creadă că o faci spre binele lui. Lasă-l un timp să se zbată în mizerie și, când vezi că nu mai poate, dă-i puțin, dar precizează ce eforturi uriașe faci tu

pentru a-i putea da. Și în timp ce-i dai pe o parte, ia-i pe alte părți. Sărăcește-l sistematic, așa încât să-l aduci într-o stare de totală dependență față de tine. Nu uita să dai vina pe predecesorul tău pentru situația dezastruoasă în care a lăsat țara. De aceea trăim toți prost și trebuie să facem sacrificii uriașe pentru a o aduce din nou pe linia de plutire.

În paralel, dă-le oamenilor pe care îi conduci iluzia libertății, în timp ce le răpești toate libertățile. Îngrădește-i economic, spoliază-i, pauperizează-i și vorbește-le tot timpul despre bunăstare și prosperitate. Din când în când, dă vina pe ei pentru sărăcia în care trăiesc. Nu le îngădui să fie corecți și harnici. Pervertește-i la lene și la furt, mai ales pe cei tineri. Plătește-i prost pe cei care muncesc, pentru a le pieri cheful de muncă, apoi ceartă-i că sunt leneși și spune-le că de aia nu au. Ia-le orice mijloc de subzistență și fă-i să ajungă la mila ta. Creează un sistem alambicat de acordare a salariilor, a posturilor și a ascensiunii sociale și apoi lasă-i să se încaiere. Cu cât o populație este mai înapoiată, mai săracă și mai dezinformată, cu atât este mai ușor de condus.

Controlează-le cu strictețe canalele de informare. Dă-le știri filtrate. Nu-i minți, dar dă-le adevăruri incomplete și tendențios alese. Pusă într-un context favorabil, orice știre îți poate sluji. Majoritatea știrilor să se refere la ei. Fă-i să se creadă buricul pământului. Spune-le tot timpul cât de rea este lumea și cum vrea ea să le ia pământul pe care stau și să-i subjuge. Și ce eforturi uriașe faci tu pentru a-i apăra.

Fă presiuni psihice asupra lor. Imbecilizează-i prin intermediul mass-media de care dispui. Fă-i incapabili să gândească singuri, iar pe cei care gândesc, persecută-i. Automatizează-le sistemul de gândire, repetându-le la nesfârșit câteva sloganuri care să le intre în creier și în sânge. Fă-i să vorbească în lozinci, în forme fixe. Cu un bagaj de câteva sute de cuvinte, așezate în câteva sute de fraze, să se exprime toată bogăția lor de idei. Înconjoară-i cu pancarte și lozinci, cu portrete de-ale tale, cu citate din discursurile tale, bune în orice împrejurare. Esențial este să fie fraze puține și fixe. Repetate obsedant. Sufocă-i mental. Ține-i de cap. Nu-i lăsa să gândească. Să ajungă să creadă că nu mai există alte cuvinte în afara celor spuse de tine. Desigur că la început va fi mai greu să-i faci să gândească schematic, dar trebuie să insiști, pentru că organismul uman în general, și creierul în special, are tendința de a funcționa pe linia de minimă rezistență, conform principiului "cu un efort minim, rezultat maxim". Așa încât oamenii vor adopta noul mecanism de gândire, care le cere un minim efort intelectual. Pentru a-i stimula să nu mai gândească, ridică-i în funcții înalte pe cei care folosesc frazele tale.

Înhamă-i la țeluri înalte și îndepărtate ce nu pot fi atinse într-o viață de om și astfel justifică mizeria și sărăcia în care trăiesc. Spune-le că sunt o generație de sacrificiu și că nobilul lor sacrificiu va duce la un trai mai bun pentru copiii lor. Inoculează-le ideea că ei nu trăiesc și nu muncesc pentru ei, ci pentru urmașii urmașilor lor, în veacul veacurilor. Pune-i să muncească la lucrări gigantice și inutile, pentru a-i istovi și a le stimula sentimentul grandiosului și al perenității.

Lasă-i să se fure unul pe altul și încurajează acest sistem prefăcându-te că nu observi. Dar atunci când unul a strâns prea mult arestează-l, fă-i proces, fă-l de ocara lumii și ia-i banii. În felul acesta oamenii, care îl pizmuiau pentru averea lui, vor crede că se face dreptate, scăpând din vedere faptul că banii adunați de la ei au ajuns la tine.

Inoculează-le ideea de a fi miloși cu aproapele ajuns în nevoie și întreține-le acest sentiment. Te vor scuti astfel să-i întreții tu pe săraci. Lasă-i pe cerșetori să împânzească străzile și piețele publice și ia taxă de la cei care-i păstoresc. Pe lângă câștigul imediat, este și un efect de bumerang. Oamenii, cât ar fi de săraci, vor mulțumi Domnului văzând că alții sunt mult mai săraci și mai nenorociți.

Pune-i să lucreze în sistem sclavagist, fără să te intereseze cât și cum se produce. Dezorganizează-le procesul de producție, și apoi ceartă-i că sunt leneși. Toți oamenii trebuie să fie ocupați și flămânzi. Nu le lăsa timp să gândească. Creează-le probleme artificiale care să le macine energia, timpul și nervii.

Fă-i să se spioneze unii pe alții. Inoculează-le delațiunea, spunându-le că o fac într-un scop nobil și înalt și că întreaga națiune le va fi recunoscătoare pentru gestul lor. În acest fel vei crea un benefic climat de nesiguranță între ei. Fiindu-le teamă unii de alții, nu se vor mai putea uni împotriva ta sau dacă o fac vei afla foarte repede.

Racordează-i la marile probleme ale omenirii. Implică-i în ele, să fie frământați de lucruri care nu-i privesc și să uite că rostul lor este să trăiască liniștiți pe o bucată de pământ. Implică-i și fă-i responsabili de tot ce merge prost în țară și în lume.

Organizează un aparat de represiune după modelul vânătorii cu șoim. Membri aparatului coercitiv selecționează-i cu grijă dintre cei frustrați, cu gânduri puține dar fixe. Psihologii tăi îi vor recunoaște ușor, după privirea tâmpă de animale ieșite la păscut. Pe aceștia, îndoctrinează-i. Dă-le arme și sugerează-le că aparțin unei clase selecte. Dă-le sentimentul puterii, spunându-le că toți ceilalți sunt o adunătură de hoți, leneși și neisprăviți, pe care ei, cei aleși, trebuie să-i îmboldească și să-i supravegheze tot timpul. Dă-le avantaje materiale pentru a le întări sentimentul apartenenței la o castă superioară. Totuși, nu le da prea mult. Lasă-i să primească ciubuc de la populație și să fie corupți, dar, din când în când, mai dă câte unul afară și confiscă-i averea pentru a băga frica în ceilalți și pentru a crea supușilor tăi sentimentul că ești drept și îi pedepsești pe cei care greșesc.

Supușii tăi trebuie să fie căsătoriți și să aibă copii. Grija față de familie și frica de a nu-și pierde locul de muncă, de unde vine leafa cu care îi întreține pe cei dragi, îl va face pe om mai vulnerabil și mai supus. Un om necăsătorit este mai greu de stăpânit și de amenințat, de aceea forțează-i prin lege să trăiască câte doi și să facă copii. Cât mai mulți copii. Numărul mare de copii reprezintă viitoarea forță de muncă ieftină. Pune-i la muncă cât mai de tineri și dă-le pensia cât mai târziu. Pensia să fie mică, pentru a muri cât mai repede din cauza sărăciei. Vin din urmă noile generații care trebuiesc încadrate. Rulează-i repede, întrucât orice capital rulat repede aduce venituri mai mari, ori forța de muncă este cel mai prețios capital. Dar aici trebuie să ai mare grijă ca oamenii să nu mai aibă nici un alt mijloc de trai în afară de leafa pe care o primesc de la tine.

Nu permite ca din mijlocul lor să se ridice vreo personalitate. Cum observi o asemenea tendință la vreunul dintre ei, găsește-i imediat o vină. Inventează-o dacă este nevoie. Compromite-l, fă-i publice aventurile amoroase, viciile, dacă nu merge, fă-l dușman al poporului, al progresului, al păcii, al umanității. Folosește orice mijloc pentru a-l compromite în ochii oamenilor și a-l scoate din viața publică. Personalitățile sunt periculoase, întrucât pot deveni lideri în anumite momente nefavorabile, când turma simte nevoia să-și schimbe conducătorul.

Inoculează-le oamenilor sentimentul vinovăției. Îngrădește-i într-un hățiș de legi complicate și imposibil de respectat. Astfel omul se va simți în fiecare moment vinovat de încălcarea cel puțin a unei legi. Acest sentiment al culpabilității va genera și sentimentul recunoștinței față de tine că nu-i pedepsești. Perpetua încălcare a legii, combinată cu sărăcia generală și salariile mici, îi va împinge, pe cei care au posibilitatea, să fure din avutul obștesc. Lasă-i să fure până adună suficient, apoi izbește-i cu toată forța legii și confiscă-le banii; conform principiului că apa dintr-o tavă se adună cu buretele.

Leagă-i între ei prin mii de fire invizibile, pentru a se simți controlați și amenințați. Creează-le sentimentul că sunt într-o perpetuă stare de luptă. Începe prin limbaj. Fraze ca: tineretul revoluționar, artă revoluționară, revoluția în agricultură, revoluția tehnologică, lupta de clasă, lupta pentru pace, să luptăm pentru o viață mai bună, să învingem în lupta cu inerția, sunt foarte bune. O minciună repetată foarte mult timp, devine adevăr. Nimeni nu mai stă să-i caute originea. Oferă-le un crez, în cuvinte puține și simple, pe care să-l înțeleagă. Lovește în același timp în intelectuali, care sunt foarte puțini și pe care gloata, complexată, îi urăște. În același timp creează o dogmă alambicată, greu de pătruns, a cărei logică să n-o priceapă nimeni. Complexează-i cu adâncimea tainelor pe care încerci să li le oferi și pe care ei, nevolnicii, nu le pot percepe.

Dacă ai reușit să obții puterea, nu o împărți cu nimeni. Folosește puterea doar pentru a o menține și consolida. Nu trebuie să te preocupe problema banilor. Aceștia vor veni singuri, ca un corolar firesc al puterii.

Având puterea vei fi înconjurat de sfetnici și lingăi. Tot mai mulți vor dori să ajungă în preajma ta. Să nu ai încredere în nimeni, căci nimeni nu te iubește, ci fiecare se gândește doar cum să-ți ia locul. Puterea este însoțită de singurătate, iar puterea absolută de singurătate absolută. Verifică-ți apropiații după principiul oriental. Fă în fiecare an un chef la care să-i inviți pe toți cei din preajma ta. Cheful să dureze trei zile. Iar cei care au evitat să bea în timpul chefului, pune să li se taie capetele.

Nu poți conduce decât oamenii pe care îi domini, creându-le senzația că-i slujești. Puterea este, de fapt, în tine. Dacă nu o ai înăuntrul tău, o vei pierde ușor și pe cea din afară. Puterea ta va fi cu atât mai amenințătoare cu cât nu o folosești. Limita puterii este dată tocmai de folosirea ei. Să nu folosești forța împotriva supușilor decât atunci când nu mai ai alt mijloc de a-i conduce, dar și după ce o folosești, tihnă nu vei mai avea.

Și nu uita, numai cei temători și neputincioși disprețuiesc puterea.

Dumnezeu să fie cu tine,

Efraim.

Poate Diavolul să fie cu tine! gândi David cutremurat de cele citite. Nu putea crede că o minte umană poate fi atât de cinică. Oricum, această scrisoare nu îi era adresată lui. Poștașul plecase, așa că nu putea s-o înapoieze. Trebuia să trăiască împreună cu ea până spre seară, când va reveni Gherasim să-și bea țuica. Scrisoarea exercita asupra lui fascinația pe care o are doar privirea cobrei. O luă din nou la lectură, ceva mai calm. Tratatul, scris cu o caligrafie ireproșabilă, cu o peniță și o logică de oțel, nu putea să fie adresat decât primarului, sau altuia ca el, care are puterea, sau aspiră la ea. Scrisoarea nu era datată; cine știe de când circula prin Vale până să ajungă la el! Ce minte diabolică și organizată a avut acest Efraim! Și fiul lui, care n-a intrat în posesia scrisorii, cum s-o fi descurcat cu supușii lui? Dar el nu avea timp de făcut speculații asupra puterii. El făcea parte din clasa celor care erau conduși și... Îl cuprinsese furia. Adică el de ce să... în timp ce alții cred că... Gândul îi reveni obsedant și rușinos la conservele de pește pe care i le trimitea Gâju. Apoi la discuția de aseară cu Natanael. Se îmbracă și ieși îndârjit din casă, de parcă pleca la luptă. Gândurile mai zglobii decât încrâncenarea lui îi sugeră că Efraim ne sfătuiește cum trebuie să ne comportăm atunci când avem puterea, dar nu ne spune cum s-o obținem. Ca și cum ne-ar da sfaturi ce să facem cu banii câștigați la Loto, uitând să ne spună și care sunt numerele câștigătoare. Și nu ne spune pentru că nu le știe nici el. Pe unde o sălășui Efraim și ce gânduri îi mai trec prin cap?

O mașină de teren frână lângă el. Dinăuntru coborî primarul care îl îmbrățișă:

- Ce bine-mi pare să vă întâlnesc, domnule învățător. Încotro așa de dimineață?

Lui David nu-i venea nici un gând prin cap. Creierul încă mai rumega scrisoarea lui Efraim. Prezența primarului atât de apropiată și atât de călduroasă îl lăsase fără replică. Se adună cu greu și spuse:

- Și eu mă bucur să vă întâlnesc, domnule primar, tocmai voiam să trec pe la dumneavoastră pe la birou pentru o mică problemă...

- Desigur, desigur. Când doriți! Cum mai merge munca cu copilul? Cred că sunteți mândru de rezultatele obținute în muncă și abia așteptați să mi le raportați. Tot am zis să-mi fac timp să trec pe la școală, să vă văd la muncă, dar timpul nu mi-a permis. Știți cum e la noi, prinși cu problemele, nu termini bine una, că apar zece. Dar vă promit că săptămâna viitoare îmi fac timp și pentru învățământ. Am să-mi notez în agendă. Acum vă îmbrățișez și plec. Știți, treburi presante. Primarul sări în mașină. La revedere și spor la muncă! apoi către șofer: Dă-i drumu'!

Mașina demară în forță ridicând un nor de cenușă care se așeză încet-încet peste treciul lui alb. Cuvântul "muncă" apăruse de trei-patru ori în gura primarului. Începea să-și piardă încrederea în el. Dorise atât de mult să-l întâlnească și, când avusese această ocazie, în loc să-i spună ce avea de spus, stătuse ca tâmpitul ascultând ineptiile acelea despre muncă. Abia îi întărise acestuia convingerea că este un învățător de țară în slujba primăriei, care îl supraveghea și căreia trebuia să-i dea raportul. Cu oamenii aceștia nu se putea sta de vorbă. Trebuia folosită calea scrisului, ca Efraim. Va face un raport pe care-l va depune la cancelaria primăriei și va aștepta un răspuns oficial cu care știe el ce va face. De fapt nu prea știa ce va face cu răspunsul acela, dar oricum era mai mult decât incertitudinea oceanului de vorbe în care înota.

- Bună dimineața, domnule profesor! Era oficiantul care ieșise din bârlog și-l poftea cu gesturi largi în cocina lui cu plicuri. Nu vreți să treceți și pe la noi?

- Bună dimineața! Chiar voiam să vă fac o vizită. Mă bucur să vă văd. Intră. Izul de șoarece era parcă mai penetrant. Oficiantul era mult mai treaz și stătea în picioare plin de solitudine. Mă gândeam să-i scriu câteva rânduri domnului primar și nu știam dacă e mai bine să duc hârtia la primărie sau s-o aduc aici la poștă.

- Vai! Dar se poate! Aduceți-o aici și ne vom ocupa noi de ea. Un om ca dumneavoastră, care stați de vorbă cu Domnul Primar, să se ducă la... Hai să fim serioși!

- Și unde s-o pun, în dulap sau în ladă, că...

- Domnu' profesor, dumneavoastră puteți s-o lăsați și pe șosea, c-o aduce Gherasim la mine și după aia o duce imediat Domnului Primar.

- Dar vedeți și dumneavoastră cât este de ocupat domnul primar și s-ar putea ca Gherasim să-l caute zile întregi, pe când la primărie trebuie să fie un funcționar care să primească cererile și sesizările localnicilor și să le prezinte...

- Gherasim?! Se vede că nu-l cunoașteți. Pe Gherasim îl primește Domnul Primar și în crucea nopții, dacă Gherasim ar avea îndrăzneala să-l deranjeze la o asemenea oră. Nu vă faceți nici-un fel de griji, scrisoarea va ajunge sigur la Domnul Primar, dacă veți avea bunăvoința să ne-o încredințați. Așa cum a ajuns și scrisoarea de ieri către Solomon. Chiar suntem puțin surprinși că nu v-a răspuns încă.

- Păi nu avea când, dacă abia ieri am adus-o...

- Gherasim a trimis-o prin fax. După aia a lipit plicul și l-a trimis prin poștă. Cred că are o slăbiciune pentru dumneavoastră.

- Cum adică, le desface și...

- Numai pe cele mai importante, care trebuie să ajungă repede. Referitor la dumneavoastră, mi-a spus că acordați o mare importanță corespondenței. Și el se arată plin de zel.

- Înseamnă că le și citiți?

- Nu în mod special. Vă dați seama că ar fi imposibil să citim toată maculatura care se adună în dulapul acela. Doar dacă ne cade incidental câte un rând sub ochi când le trimitem prin fax sau prin telefon, pentru cei care n-au fax. Ce mai zice Domnul Primar?

- Domnul primar? Ce să zică, vorbeam de slujba mea de la școală, mi-a spus că o să treacă pe acolo... chestii d'astea.

- Ce om! Suntem mândri că avem un asemenea Primar. V-aș rămâne îndatorat dacă, atunci când mai stați de vorbă cu Dânsul, i-ați reproduce vorbele mele.

- Da, desigur, numai să mă mai întâlnesc cu...

- O să vă întâlniți sigur, când va veni și domnul Solomon, cu care purtați corespondență.

- Solomon? Când vine?

- Păi, când i-ați spus să vină?

- Încă nu m-am gândit la o dată anume... Ce idee! Să-l cheme pe Solomon aici! Dar de ce nu? Spuneți-i lui Gherasim că-l aștept mai pe seară pe la mine.

Conduc de oficiant până la poartă, David se îndreaptă spre baraca cu cizme. Păianjenul era în ușă și îi zâmbea slugarnic:

- Ce onoare, domnule profesor, ce onoare! Pofțiți, v-am ales o pereche de cizme numărul patruzeci și doi, așa cum vă place dumneavoastră să purtați. Sunt din alea bune, de electrician, nu cum poartă prăpădiții ăștia de mineri. Uitați-le aici și să le purtați sănătos. Nu, nu e nevoie să le plătiți! V-am trecut în caiet. Când luați leafa, că doar oameni suntem, nu? Vă mai așteptăm pe la noi. Puteți să-i spuneți și Domnului Primar, când o să vă mai întâlniți cu Dânsul, că noi îl iubim din inimă.

Plecă cu cizmele sub braț. Devenise purtătorul de cuvânt al localnicilor în fața primarului. Unde mai avea de mers să adune mesaje? Că astăzi toate îi mergeau din plin și trebuia să profite. La biserică, să "discute" cu Iosif. Trecând pe lângă primărie văzu un afiș, scris pe un carton agățat strâmb într-un cui bătut în ușă: *Suntem în Campanie Agricolă. Veniți numai seara. Conducerea!* Se pare că în zona primăriei și zeii cei buni își pierdeau puterile. Ajuns în dreptul școlii rămase impresionat de liniștea care înconjură locul. Se gândi să treacă pe acolo să vadă figurile dascălilor puși să călească spiritele viitorilor mineri. Această experiență îi va fi de folos pentru întâlnirea pe care urma s-o aibă cu Iosif. Începu să urce aleea care ducea spre intrare. Pe dreapta, o pancartă mobilizatoare anunța pe cei interesați că: *Noi cu mușchii ca oțelul, am cules tot mușetelul!*

După ce urcă trei trepte ajunse în dreptul ușii. Un afiș mobilizator reprezenta un chip sever cu degetul arătător ridicat a atenționare și cu ochi scrutători. Deasupra scria cu litere groase: „Astăzi ți-ai completat jurnalul!” Își aminti de Moș Grămadă și de jurnal lui pe care-l pitise în sertar. Oare

ce o fi scriind acolo? Intră în școală. Un culoar lung se deschidea în fața lui. Pe dreapta era o ușă pe care scria DIRECTOR, iar pe stânga o alta pe care scria CANCELARIE. Se opri derutat. Unde să intre? Dar, de fapt, de ce venise el aici? Voia să vadă figurile celor care... Deci la cancelarie. Și odată intrat înăuntru ce le va spune? Că are un copil aici și vrea să știe cum merge cu învățătura... Hai să fim serioși. În Vale toți se cunosc între ei. L-ar mirosi de la un kilometru că e străin, după cum îi strălucesc penele de papagal de pe creastă. Să le zică mai bine că este noul lor coleg și că a trecut pe aici să le spună că nu pot conta pe aportul lui la călirea trupurilor fragede ale minerilor de mâine și ale celor de poimăine...

- Bună ziua! Sunteți profesorul cel nou?

În fața lui se ivise o femeie mărunțică, îmbrăcată ca o țărăncă săracă ce umbla mascată în femeie de serviciu la școală.

- Da, adică nu, știți, eu...

- Poftiți în cancelarie, că imediat trebuie să înceapă. Și Domnul Primar se face foc dacă aude că nu sunt toți. Cizmele, lăsați-le la mine!

David se învioră brusc. Îi dădu femeii cizmele și intră în cancelarie. Aici erau vreo cincisprezece indivizi de diferite vârste și sexe, probabil profesori, care stăteau adânciți în studiul unor cataloage. Cum nimeni nu ridică privirea spre el, David se așează pe un taburet aflat lângă soba din spatele ușii. Primarul nu era nicăieri, dar probabil că urma să vină. După câteva minute de tăcere, un tânăr spuse:

- Șapte, ce!

Ceilalți se concentrară și mai adânc asupra cataloagelor. După un timp, unul dintre ei spuse cu regret:

- Lovit.

- Cred că e cuirasatul lui Selimovici! mormăi cineva, după care iar se lăsă tăcerea. David se simțea stânjenit. Oamenii aceia lucrau la ceva important și el se simțea inutil. Primarul nu era de față și nimeni nu-l lua în seamă. Își dresе glasul și îndrăzni:

- Știți, eu...

- Ai răbdare, să-ți vină rândul! îl apostrofă cineva, după care spuse cu un ton sigur: Unu, a!

O femeie mai în vârstă, așezată lângă fereastră, spuse cu amărăciune în glas:

- Lovit!

- Știam eu că cineva și le așează prin colțuri! se bucură tânărul.

Femeia de serviciu intră în cancelarie și întinzându-se peste David porni un difuzor care se găsea deasupra capului lui. După ce hârâi de câteva ori, difuzorul începu să vorbească: "Ieri, în timpul prânzului, harnicii noștri energeticieni au reușit să producă un kilowatt mai mult decât se consumă la noi în Vale. Acest kilowatt mic la prima vedere, dar atât de bogat în semnificații a creat un puternic entuziasm în rândul muncitorilor de la termocentrală, care și-au azvârlit băștile în sus, reușind să producă un scurt-circuit în liniile de înaltă tensiune, pe unde tocmai trecea kilowattul. Conducerea termocentralei, în urma indicațiilor primite de la Domnul Primar, a constituit imediat un colectiv de oameni ai muncii și savanți, care să cerceteze condițiile care au generat apariția acelui kilowatt, unde se găsește el în prezent, precum și căutarea unor metode eficiente de stocare a lui. Față de acest succes al neobosiților noștri energeticieni, ajutați îndeaproape de frații lor mineri, nu putem avea decât un adânc sentiment de mândrie. Urmează acum poemul "Cu pumnii vom scoate cărbunele-afară", după care vom difuza Imnul Minerilor "Din Vale vom scoate și ultimul cărbune". După care...

- Închide dracu' difuzoru' ăla! Izbucni o voce iritată din spatele unui catalog.

David se ridică ascultător și începu să caute butonul de închidere. Poate că era undeva în spatele aparatului, sau pe late... Difuzorul căzu din cuiul în care era fixat, se sparse de colțul scaunului și începu să se bălăngăne tăcut atârnat în fire.

- Vă rog să mă scuzați... David se pierduse puțin văzând ce dezastru declanșase.

- Bine că l-ai oprit.

Ieși din cancelarie și o luă pe aleea care ducea spre poartă. O nouă pancartă îl anunța: *Cu Primarul nostru-n frunte, spargem munte după munte!* Și-i imaginea pe locuitorii Văii spărgând dealurile cu niște târnăcoape mici de argint, poleite cu aur, pentru a-și croi o cale pe unde să

evadeze... Unde Dumnezeu să evadeze când ei se simt atât de bine aici? Poate doară numai în Rai. Pașii îl ducea spre biserică. Aici mai avea de rezolvat problema angajării, a salariului din care să-și plătească cartela de masă, chiria, cizmele... Rămăsese fără ele! Îi venea să se întoarcă s-o caute pe femeia de serviciu și să i le ceară. Cât putea fi de naiv! Să dea cizmele primei femei care i le cere! Și dacă-i impută difuzorul spart? Dă-le dracului de cizme! se va descurca și fără ele. Școala era un loc al pierzaniei și el nu va mai trece pe acolo.

*

În curtea bisericii nu era nimeni și dinăuntru se auzeau lovituri puternice. Se opri și privi turlele. I se părură drepte, dar la fiecare lovitură, parcă se clătinau. Intră. Țăranul-aducător-de-bere încerca să desfacă, cu ajutorul unui baros, două bucăți de schelă ce păreau sudate. Când dădu cu ochii de el, lăsă lucrul și își scoase căciula din cap:

- Bună ziua, domnule profesor!
- Bună să-ți fie inima! Unde este domnul Iosif?
- Domnul este acolo sus, lucrează! și privi smerit în sus.

David și-l imaginează o clipă în capela din cimitir la lumina licuricilor convertind adepti și începu să râdă.

- Ce faci mă acolo, nu mai muncești? Vocea aspră și autoritară a lui Iosif, reverberă în biserică.

Iscarioteanul înhăță barosul și se apucă de lucru. David începu să urce pe schele gândindu-se cum să-l abordeze pe pictor, care nu părea a fi prea bine dispus. Ce-i scrisese acolo? Scoase hârtia din buzunar încercând s-o citească, dar era prea întuneric. Se împiedică de o scândură și-și pierdu echilibrul. Scândura căzu printre schele troncănind. David simți cum alunecă în gol. În ultimul moment se prinse cu mâinile de un stâlp. Tremura și picături de transpirație i se scurgeau pe spate.

- Aici nu se poate lucra! răzni Iosif de undeva de deasupra.
- Sunt eu, David, strigă el, scuzându-se. Apoi realizează inutilitatea strigătului.
- Zămislior al lui Solomon, îți dau voie să urci până la mine!

Începu să urce din nou. Acum putea vedea dacă Iosif scrie sau pictează pe pereții bisericii. Constată surprins că această curiozitate a țăranilor îl cuprinsese și pe el. Ajunse sus. O lampă cu carbid lumina zona de lucru. Iosif se întoarse spre el cu penelul în mână:

- David, ce semne îmi aduci?
- V-am adus un bilet!

- N-am nevoie de biletele tale ca să știu că vrei bani. Și, oricum, de azi de dimineață mi-a revenit auzul. După masă vom sărbători. Te invit la Miaua. Până atunci ține bani aștia și dă-mi biletul.

David îndesă banii în buzunar și, în timp ce Iosif citea, se apucă să cerceteze pictura din fața sa care prezenta aducerea Chivotului la Ierusalim. În fruntea convoiului dansa împăratul David înveșmântat într-un efod de în subțire pe sub care i se vedeau însemnele bărbăției. În jurul lui erau cântăreți din harfe, țimbale, lăute, timpane și fluier. Însemnul bărbăției sale, care ar fi făcut cinste oricărui bărbat, descria, în mișcarea dansului, o voltă largă. În spatele lui se vedea carul în care era Chivotul Legii. Pe marginea drumului stătea norodul care asista la trecerea regelui. În dreapta, în plan apropiat, stătea un om doborât de fulgerul Chivotului cu ochii larg deschiși de groaza neînțelegerii. În fundal se vedea cetatea Ierusalimului. David tocmai se apucase să citească textul picturii, când fu întrerupt de Iosif:

- Ți-am citit mesajul. Auzi cum ninge cenușa peste noi? Un fâșâit continuu, ca bâzâitul îndepărtat al unui cuib de viespi ce se pregătesc de culcare, îi impresura. Iosif reluă: Cum stau aici și pictez direct sub cupolă, am senzația că cenușa o să ne îngroape ca pe cei din Pompei și atunci îl mai trimite pe Iscariotean să o măture.

Dar David nu mai era atent. Textele picturii erau din Tratatul asupra puterii, din scrisorile lui către taică-său și către Solomon, din răspunsurile acestora, din biletul pe care i-l dăduse lui Iosif și din alte surse pe care nu le putea depista...

- Ce faci? Citești? Iosif ridicase brusc glasul. Dă-te jos de pe schele și du-te la școală, acolo unde îți este locul. Iosif stinse nervos lampa de carbid. Să pictezi școala și closetele ei! Să nu te mai prind pe aici !

David se grăbi să coboare de pe schele. Ba chiar simți că este îmbrâncit. Se rostogoli în întuneric și reuși să se prindă de o grindă. Abia când ajunse jos cu viața în el, își trase sufletul. Se pare că îmbrâncitul de pe schele devenea tradiție. Bine că nu rămăsese surd. Era numai mut de uimire. La picioarele schelei îl aștepta țăranul care îl privea cu supușenie și smerenie. Ieși afară și se așeză pe băncuță. Deci fusese concediat înainte de a fi angajat. Scoase banii din buzunar și începu să-i numere. Trebuia să știe câți bani să-i restituie, să nu-i amestece cu ai lui. Chiar, el câți bani mai avea. Cam câte țuici mai putea bea la Miaua după ce-și va plăti cizmele la omul-păianjen, cazarea și mâncarea la Sofronie, conservele la Gâju, difuzorul de la școală și...

- Domnul să fie cu tine, fiule!

Se ridică în picioare. Un preot tânăr tocmai făcea semnul crucii peste capul lui. Băgă banii în buzunar ușor jenat:

- Arginții trădării, părinte, până și ei trebuiesc numărați.

- În fiecare zi trădăm. Nu trebuie să ne frământa asta. Important este pentru ce preț o facem. Asta ca să citez un confrate și, când spun "confrate", mă refer la Solomon. Subiectul l-a dezvoltat pe larg în "Cădelnița fericirii", gazeta noastră, sunt sigur că o știți foarte bine. Îmi pare rău că nu mai am ziarul la mine, cred că l-am uitat la Miaua pe tejgheaua lor udă.

- Aveau bere la Miaua?

- Aveau, dar mie mi-au dat rachiu.

- Atunci eu am să vă las, părinte, să vizitați biserica, enoriașii și am să mă duc la Miaua să caut gazeta.

- Desigur, desigur! Vă mulțumesc că v-ați pierdut atâta timp cu mine. Luați și scrisoarea asta de la Solomon. Îi este adresată unuia David. Poate-l întâlniți la Miaua.

- Toți sunt la Miaua. Am să i-o dau negreșit.

Luă scrisoarea și plecă. Se opri pe tăpșanul înierbat care urca spre biserică, se trânti jos și deschise plicul:

Stimate domn,

Numele pe care l-am descifrat din iscălitura dumneavoastră îmi este într-adevăr necunoscut. Nu neg că ar fi posibil să fi intrat în cabinetul meu pentru a cere o întrevedere cu Preafericitul. Mulți o fac, dar, după cum v-ați dat seama, nu este posibil să-i primească pe toți. S-ar întâmpla ca în epistola dumată; unul să-și petreacă o viață cerând audiență, iar celălalt să-și petreacă viața de apoi acordându-i-o. Din fericire lucrurile sunt aranjate mai bine și solicitanții trebuie să treacă mai întâi pe la mine, prin acest cabinet, unde, după puterile mele și cu ajutorul lui Dumnezeu, le îndrept cărările vieții pe cele mai bune fâgașe. Spre surprinderea mea - și trebuie să recunosc că acesta este și motivul pentru care vă răspund la scrisoare, întrucât rareori răspund la scrisorile primite de la necunoscuți, din lipsă de timp - dumneavoastră vă plângeți de urmările nefaste ale sfaturilor pe care vi le-am dat. Asta, în cazul în care admitem că ați trecut pe aici și eu v-am dat aceste sfaturi și nu altele, pe care din rea-voință sau din neglijență, nu le-ați urmat. Dar n-am să vă pun la îndoială buna-credință. Ar fi un foarte prost început pentru corespondența cu un partener epistolar atât de sensibil și bănuitor, cum păreți a fi. Problema am pus-o doar ca pe o ipoteză de lucru și doar ca urmare a neliniștii pe care mi-a provocat-o misiva dumneavoastră plină de surprize și de incongruențe. Dar am să mă abțin a comenta scrisoarea în ansamblu, întrucât părerea mea ar fi cu siguranță subiectivă. Eu, ca umil slujbaş al lui Dumnezeu și al Preafericitului, am să mă refer doar la partea pragmatică a scrisorii și anume la finalul ei unde dumneavoastră vă exprimați în mod concret dorința de a fi ajutat. Mărturisesc că o asemenea dorință, provenind din partea unui necunoscut, m-ar fi surprins neplăcut, dar, dacă ziceți că ne-am fi cunoscut, mă rog, să luăm lucrurile ca atare și să îndreptăm ce se mai poate îndrepta. Deci, referindu-mă strict la dorința dumneavoastră de a fi eliberat din postul de învățător de țară și de a fi numit pictor de locașe sfinte, mi se pare că abuzați puțin de timpul și răbdarea mea. Dar am să fac un efort pentru a vă explica cum stă cazul dumneavoastră. Când ați fost numit învățător în sat, s-au avut în vedere

cu siguranță studiile, experiența și meritele dumneavoastră. Nu trebuie să învinovățim pe nimeni atunci când vinovatul se află în noi. Ar fi bine să mai meditați la acest aspect al vieții. Mai precizez, și cu asta consider subiectul încheiat, că pentru a picta locașul Domnului este nevoie de absolvirea unui institut de specialitate și de atestatul acordat de Preafericitul, care de regulă nu acordă asemenea atestate. Eu nu-mi aduc aminte să fi acordat vreunul. În speranța că următoarea dumneavoastră scrisoare îmi va parveni peste cinci ani, după ce veți fi absolvit institutul de care am pomenit mai sus, vă urez spor la muncă.

Solomon, Prim Cancelar al Preafericitului.

David o luă hotărât spre casă. Nu se mai putea așa! Solomon n-a înțeles nimic din scrisoarea lui. Trebuia să fie mai scurt și mai explicit. Îi va spune clar cum stau lucrurile cu studiile lui. Îi va mai spune că Iosif este surd și l-a îmbrâncit de pe schele... Adică a fost surd până astăzi când l-a îmbrâncit de pe...

- Bună ziua domnule învățător!

Ridică privirea, dar nu domoli pasul. Era poștașul, cu chipiul lui alb de legionar.

- Ați primit scrisoarea de la domnu' Solomon?

Se opri înmărmurit. Țsta de unde știa de scrisoare?

- Ce scrisoare?

- Acea pe care i-am dat-o unui preot la Miaua să v-o dea. Zicea că se duce la biserică și m-am gândit să scutesc un drum, că pe aici drumurile te omoară.

Porni mai departe urmat de poștaș.

- Am primit-o. Dar sistemul acesta de a da corespondența din mână în mână, mă îmbolnăvește de nervi. Nici nu-ți spun ce scrie Iosif pe ziduri dacă mai dai scrisorile mele la toți bețivii de la Miaua.

- Domnu' David! Domnu' profesor! Vă rog mult! Eu vă sunt devotat și vreau să vă ajungă afurisele alea de plicuri cât mai repede. Dar preoții ăștia, vedeți și dumneavoastră cum sunt. Eu, ce să fac? Uite, ca dovadă că nu le dau toate plicurile, mai am aici o scrisoare pentru dumneavoastră pe care nu i-am dat-o preotului și am să v-o dau personal. Numai spuneți-mi, de mine scrie ceva pe pereții bisericii?

- Scrie, cum să nu scrie. De toți scrie acolo.

Poștașul nu-și mai încăpea în piele de fericit ce era. Plutea în mantaua lui ponosită pe lângă David al cărui suflet devenea tot mai crâncen.

- Azi mi-a mers foarte prost. Încă de când m-am întâlnit cu primarul... O femeie mi-a luat cizmele... am fost îmbrâncit de pe schele... scrisorile mele mătură tejgheaua de la Miaua...

Ajunseră. David intră furios direct în bucătărie unde desfăcu o conservă de pește și o mănă cu niște coji de pâine uscate. Poștașul îl servea docil cu țuică. După a treia căniță ieși în tindă și se întinse pe scânduri.

- Parcă ziceai că mai am o scrisoare. Dă-o încoace!

Domnule învățător,

În calitatea pe care o aveți, de locatar al barăcii numărul treizeci și șase, vă rog să veniți la ședința de constituire a asociației de locatari. Prezența obligatorie. Se va alege și comitetul.

Gâju.

P.S. Nu vreți să veniți la masă, văd eu, deși v-am rezervat una numai pentru dumneavoastră. Am lăsat vorbă la baraca cu alimente să vă trimită conserve, pentru că nu mâncați la cantină.

Același.

- Gherasim, spune-i lui Gâju că...

- Dom' profesor, scrieți-i pe o bucățică de hârtie, că Nea Gâju nu prea are ținere de minte. Vă rog eu!

- Bine. Hai în birou.

Intrară în dormitor și David se așeză la masă.

- Gherasim, mergi te rog la bucătărie și vezi dacă a mai rămas ceva țuică!

Problemele trebuiau luate pe rând și rezolvate. Cel mai ușor de rezolvat era Gâju. Trase o coală de hârtie și începu:

Nea Gâjule,

Mă mir că nu știi că baraca aceea a dumatile care poartă numărul treizeci și șase nu există. Ca atare, nu are nici locatari. Neavând locatari, nu are cine să vină la ședință să aleagă comitetul. Dar dacă, prin absurd, ședința va avea loc, eu te împuternicesc prin prezenta să-i votezi în numele meu pe cei mai buni dintre cei mai buni. Așa să ne ajute Dumnezeu. Referitor la hrana rece, cred că ai ales cea mai bună soluție având în vedere că îmi este peste mână să mă deplasez până la cantină prin cenușa termocentralei pentru o cană de ceai sau pentru o ciorbă din coji de cartofi.

Cu prietenie,

David.

Apăru poștașul cu două sticle de țuică:

- Aveți grijă cu damigeana aceea, să n-o spargă șobolanii!

- Care damigeană?

- Aia de cincizeci de litri cu țuică, care stă în bucătărie. De unde am luat eu.

Nici n-o observase. Probabil că era damigeana de care îi spusese Natanael.

- Dar n-avem șobolani aici.

- N-aveți, dar când se surpă câte-o galerie ies cu miile de prin găuri. Sunt mai iuți decât minierii. Și vă pomeniți că vine vreunul și vă sparge bunătate de damigeană.

- Vreun miner?

David se ridică și trecu în bucătărie. O damigeană trona pe dulăpiorul unde își țineau vasele de bucătărie. În spatele lui, poștașul.

- E bună?

- Nu știu ce să zic! Vedeți și dumneavoastră, că v-am pus pe masă.

Se întoarse la masă și se apucă de a doua scrisoare:

Domnule Primar,

Având în vedere că sunteți o persoană extrem de ocupată, m-am gândit că este mai politicos să vă scriu, decât să vă inoportunez cu prezența. Scrisoarea o puteți citi într-un moment când sunteți mai relaxat. Astăzi când ne-am întâlnit, timpul a fost prea scurt pentru a vă expune problema care mă frământă. În principiu, este vorba de locul meu de muncă. Eu am terminat Beleartele, cu specialitatea pictură murală și am fost recomandat de domnul Solomon de la Patriarhie să-l ajut pe domnul Iosif la pictarea bisericii din Vale. Dintr-o neînțelegere care a avut loc în cursul discuției mele cu domnul...

Oare cum l-o chema pe Moș Grămadă? Ieși în tindă unde Gherasim stătea și-și bea țuica:

- Ascultă, Gherasim, cum îl cheamă pe Moș Grămadă?

Poștașul se ridicase în picioare și își potrivea vestonul de parcă ar fi primit ordinul de marș:

- Presupun că vă referiți la domnul subprimar.

- Da, ăla care stă la primărie și are clanța legată cu sfoară...

- Da. Este domnul subprimar.

- Dar cum îl cheamă, ca să-i pot scrie primarului.

- Nu că aș vrea să vă dau sfaturi, întrucât nu-mi permit, dar poate că este bine să știți că este văr cu Domnul Primar. Văr din frați.

- Mulțumesc, am să țin cont, dar cum...

- Pițifelnicu. Așa li se zice în sat. Ai lu' Pițifelnicu. Dar i-ați face o bucurie dacă i-ați spune subprimar, evitând să-i pronunțați numele.

David se rezemă de tocul ușii și râse:

- Auzi la el, Pițifelnicu!

Se întoarse la scrisoare: *subprimar, s-a creat confuzia că eu aș putea fi potrivit pentru postul de profesor de sport la școală. Întrucât nu am nici o pregătire în acest domeniu, vă rog să-mi permiteți să mă ocup de pictarea bisericii. Să-i scrie oare și de bani? Adică de salariu? Cum să-i*

scrie când nu știa cine plătește pictarea bisericii. Putea fi Solomon, preotul, Iosif, babele din sat. Nu putea aborda încă această problemă până ce nu se va documenta, deși era cea mai presantă. *Sperând ca cererea mea să primească un răspuns favorabil, primiți, vă rog, întreaga mea considerație, David.*

Ieși cu scrisoarea în tindă. Poștașul se ridică din nou în picioare gata de plecare.

- Gherasim, uite aici scrisoarea către domnul primar. Aș vrea să fiu sigur că-i parvine. Pentru mine este foarte important. Mă înțelegi?

- Cum să nu vă înțeleg. Și pentru mine este important să vă servesc. Dați-mi-o și pe aia pentru domnu' Solomon, că așteaptă răspuns.

- Încă n-am scris-o. Mă apuc acum de ea. Într-o oră e gata.

- Atunci revin peste o oră. Spor la lucru!

- Mulțumesc. Vezi că mi-ai adus o scrisoare care nu-mi aparține, scrisă de unul Efraim. Voiam să ți-o dau înapoi, dar nu știu pe unde am pus-o.

Poștașul își puse chipiul pe creștet și spuse cu o voce fermă:

- Nu trebuie să mi-o dați înapoi. Citiți-o cu atenție și când considerați că ați înțeles-o ...

- Gherasim, ce se întâmplă aici? Fragmente din acea scrisoare erau și pe zidurile bisericii!

- Vedeți! râse poștașul. Cu un singur poștaș, o scrisoare fără destinatar ajunge peste tot. Vă dați seama ce nenorocire ar fi dacă am fi mai mulți!

David rămase gânditor în tindă, în timp ce Gherasim, salutând militărește, plecă spre fundul curții unde sări pârleazul. Era ceva putred în povestea cu scrisoarea lui Efraim, dar nu avea timp să-și bată capul cu ea. Mai presantă era scrisoarea către Solomon. Se întoarse în dormitor și se apucă de scris. Mai bine s-ar face scriitor, că de pictat nici o nădejde.

Mult stimat domnule Solomon,

Încep această a doua epistolă prin a face o precizare. Întâmplarea pomenită de dumneavoastră în scrisoarea pe care ați avut amabilitatea să mi-o trimiteți, în care unul își petrece viața cerând audiență, iar celălalt își petrece viața de apoi primindu-l, este foarte frumoasă, dar, din păcate, nu-mi aparține. S-ar putea ca dumneavoastră, prin înalta funcție pe care o dețineți pe lângă Preafericitul, să primiți o mulțime de scrisori și din această cauză mi-ați atribuit mie o idee care a înflorit în capul altui corespondent. Precizez că această bănuială mă măgulește, dar spiritul de onestitate mă face să fac cuvenita rectificare. Dar, dacă tot ați ridicat în discuție un subiect atât de interesant, aș avea și eu de făcut câteva observații, care, departe de a se ridica la nivelul puterii dumneavoastră de percepție și de sinteză a fenomenelor, vor, totuși, să aducă o oarecare lumină în problema pusă în discuție. Dacă analizăm poziția celor doi, la prima vedere, cel mai avantajat este cel care solicită audiența, întrucât el nu are de așteptat decât șaptezeci-optzeci de ani, pe când cel care îl primește în audiență în viața de apoi, va trebui să-l asculte o veșnicie. Ceea ce l-ar mai putea salva, ar fi eventualele reîncarnări, în cazul în care cei doi ar accepta teoria transmigrației sufletelor. În realitatea imediată, cel mai dezavantajat este cel care solicită audiența, întrucât problema care se cerea soluționată aparținea acestei lumi, ori în viața de apoi rezolvarea ei nu-l mai interesează. În cazul acesta și în toate cazurile, marele avantajat al sorții este cel care acordă audiența, iar cu adevărat fericit este doar cel care nu are nevoie să solicite audiențe.

Referitor la grava bănuială pe care mi-o aduceți că nici n-aș fi trecut pe la dumneavoastră și acum vă solicit ajutorul pornind de la o minciună, nu pot să aduc alt argument în favoarea mea decât mărturia călugărului care era în acea zi de serviciu la poartă și care m-a condus la cancelaria dumneavoastră. Călugărul mă va ține cu siguranță minte, întrucât la plecare au avut loc câteva incidente pe care, cu siguranță, nu le-aș fi adus în fața ochilor dumneavoastră, dacă nu aveam nevoie de confirmarea faptului că v-am vizitat. Incidentele au debutat în momentul în care am părăsit cancelaria, plin de vise de viitor și îmbătat de cuvintele pline de dragoste pârîntească pe care mi le-ați adresat. Pe culoar mă aștepta același călugăr, care s-a interesat dacă mi-am rezolvat problema, despre familie, despre cum stau cu femeile, apoi m-a invitat la el în chilie, care era, dacă nu mă înșel, undeva sub scară. Cum nu sunt adeptul unor asemenea vizite, l-am refuzat politicos și m-am îndreptat spre poartă. Cum el părea decis, a trebuit să-l lovesc de câteva ori peste mână, iar lucrurile au evoluat în rău atunci când am ajuns la poartă și a trebuit să dau lupte corp la corp cu

acel călugăr, căruia îi sărise în ajutor și un confrate mult mai hotărât. Norocul meu a venit din partea unui cerșetor, pe care numai Dumnezeu l-a plasat în fața porții. Acesta, atras de strigătele mele, a deschis poarta și m-a smuls din brațele celor doi. Plecarea mea de acolo nu-mi face nici-o cinste și seamănă mai degrabă cu o retragere în degringoladă dintr-o ambuscadă, dar vina nu-mi aparține, deoarece nu am încurajat în nici un fel avansurile călugărului.

De fapt, este greu de crezut că acel călugăr își va recunoaște faptele, așa că nu mă pot bizui pe mărturia lui. Mai degrabă pe cea a cerșetorului din fața porții și asta doar în cazul în care are un post fix și nu se mută din loc în loc în căutarea unor oameni mai miloși. Abia acum realizez cât de fragile sunt argumentele și cât de nesăbuită este pretenția mea ca dumneavoastră, investit cu atâta răspundere și ocupat până peste cap, să vă mai amintiți de un solicitant care a trecut cândva prin acel cabinet, unde n-a stat mai mult de zece minute. Deși timpul întrevederii a fost scurt, ați avut totuși răgazul necesar pentru a-mi povesti parabola cu Sfântul Petru care avea întâlnire cu Dumnezeu undeva în stepă. Și chiar mi-ați precizat că pe Dumnezeu nu-l voi întâlni în tumultul marilor orașe, ci în liniștea de început de lume și mi-ați recomandat această Vale, cu biserica ei neterminată. Și v-am crezut și am ajuns aici, unde toate lucrurile devin inutile înainte de a fi începute, unde oamenii se îndârjesc unii împotriva altora, fără motiv și de unde Dumnezeu și-a luat mâna. Dacă mai rețineți parabola, Sfântul Petru, mergând spre locul de întâlnire cu Dumnezeu, s-a oprit să ajute un mujic să-și scoată căruța din noroi. Treabă grea, care i-a luat destul timp. Și când a ajuns la locul întâlnirii, Dumnezeu nu mai era acolo. Plecase. Nici nu vă imaginați ce glas profetic ați avut. Aici toți se chinuiesc să scoată nimicul din pământ și să-l șlefuiască pentru a-l oferi unui Dumnezeu care a plecat de mult și nu-i mai așteaptă nicăieri.

Dar cred că ar fi bine să revin la problema care mă privește pe mine în mod direct. S-a creat o regretabilă neînțelegere în ceea ce privește studiile mele, postul pe care-l ocup și pretențiile mele. Eu nu am fost în viața mea învățător. Studiile mele superioare mă îndreptățesc să pictez biserici, dar aici am fost numit profesor de educație fizică. Ori eu nu pentru asta am venit în Vale. Doar dumneavoastră mi-ați recomandat să lucrez un timp pe lângă un maestru pentru a mă desăvârși și abia apoi să vin să vă cer atestarea ca pictor de biserici. Și mi l-ați recomandat pe bunul și înțeleptul Iosif, care, fie vorba între noi, face pe surdul și trage cu urechea la ce spun oamenii, apoi se apucă să scrie pe zidurile bisericii tot ce aude. Și măcar dacă s-ar ține de canonul picturii bisericești! Iar dacă vreunul ajunge să citească, îl îmbrânțește de pe schele. Mă rog, asta seamănă a bârfă, dar am avut un noroc extraordinar că m-am prins de o bârnă, că altfel eram acum în spital.

Aștept plin de speranță răspunsul dumneavoastră, asigurându-vă totodată de întreaga mea considerație.

Al dumneavoastră devotat,

David.

P.S. Dacă puteți afla ceva despre cerșetorul acela, v-aș rămâne recunoscător. Aș vrea să-i scriu și să-i mulțumesc pentru ajutorul acordat, dar nu am adresa lui, că în timpul fugii nu am avut timp să facem schimb de cărți de vizită.

Mulțumindu-vă din nou pentru înțelegere, rămân același îndatorat,

David.

Ieși în tindă, dar poștașul încă nu sosise. Se întinse pe jos și se rezemă de un stâlp. Acum trebuia să vină Natanael cu conservele lui Gâju, să-i spună să nu adoarmă în tindă că-i intră cenușa...

- Te-ai întins să-ți iei porția de cenușă?

Natanael era. Vesel și plin de vești bune. Se dezbracă și începu să se bărbierească într-un colț de oglindă prins de unul din stâlpi.

- Am vești bune pentru tine.

- Te-ai întâlnit cu Iosif?

- Nu, cu Gâju. A zis că ți-a recuperat cizmele de la femeia aceea. Dar nu ți le dă decât ție personal, când o să treci pe la el.

Lui David știrea nu i se părea atât de importantă. Cu adevărat important era că nu avea slujbă. Iosif îl îmbrâncea de pe schele, pe Primar nu-l putea aborda decât prin scrisori, la școală spărgea difuzoare și acum nu știa încotro s-o ia. Ba știa. Intră în casă, luă o pătură și o carte și se instalează pe iarba de lângă fântână. Cartea trata problemele morților din Tibet. Tocmai când începuse să fie și el convins că budismul din nord este adevăratul păstrător al tradițiilor budiste, se auzi strigat:

- Domnu' învățător!

Se ridică într-un cot. La poartă stătea poștașul. Același veston, același chipiu, același păr blond.

- Nu ți-e cald? îl întrebă David, privindu-l amuzat.

- Ba, da, dar ce să-i facem. Asta e situația. Poștașul intră în curte și se opri respectuos la câțiva pași de pătură, apoi își scoase cascheta: Să trăiți și dumneavoastră, domnule inginer! îl salută pe Natanael care întoarce o clipă capul să vadă cine a venit. Văzând că Natanael este ocupat, reveni spre David: Domnu' învățător, am trecut pe aici întâmplător și cum v-am văzut în curte...

- Ți-am spus că nu sunt învățător!

- Da.

- Și atunci?

- Și atunci ce mi-am zis, hai să intru pentru câteva clipe să vă salut.

- Nu ca să mă saluți, ci ca să ieși scrisoarea asta.

- Așa e, că bine ziceți. Dați-o încoace. Și apropo de scrisori, vă tot telegrafiază unul, că a venit sau trebuie să vină sau să plece, în orice caz, este bine să fiți atent până se potolește.

- Cine să se potolească? David se ridicase în capul oaselor, uitând de problemele budiștilor tibetani.

- Acesta, care vă tot telegrafiază mereu.

- Cine îmi telegrafiază?

- Unul Senelon sau Sârbotron, cam așa ceva.

- Solomon! izbucni David, sărind în picioare.

- Da, aveți dreptate, așa îl chema.

- Așa îl cheamă, că n-a murit. Și când zici că vine? Unde e telegrama?

- Nu mai țin minte exact. Astăzi sau ieri sau poate săptămâna viitoare...

- Telegrama!! David aproape că urlase. Poștașul se dădu cu un pas înapoi și zâmbi umil:

- Telegrama e acolo la poștă, în cufăr, nu umblă nimeni la ea.

- Du-te dracului! Ieși afară! Sunteți niște nenorociți! Să vă ia dracu' de animale! Înnebuniți omul cu știrile voastre false!

- Nu sunt false, spuse poștașul privind rușinat în jos. Atâta doar că nu au precizia pe care o cereți dumneavoastră. Și, nu știu, zău, de ce v-ați enervat așa. Uite, vă promit că merg la poștă și mă interesez exact ce și cum, apoi mă întorc și vă povestesc. Numai să nu vă mai văd așa de supărat, că doar nu s-a întâmplat nici-o nenorocire!

- Nu s-a întâmplat, dar o să se întâmple foarte curând dacă nu găsești telegrama aceea. În inconștiența ta nici nu-ți dai seama ce importantă este pentru mine! Du-te! Zboară! Să nu te mai văd! Că vin acolo și dau foc la poșta voastră nenorocită, iar pe tine am să te închid în cufărul acela care putea a șobolan și am să te arunc în groapa de cenușă!

Se vede treaba că poștașul lua lucrurile în serios. Devenise palid și, bâiguind niște scuze neinteligibile, se retrase spre poartă. Ajuns în drum, o rupse la fugă.

David o luă spre casă hotărât.

- Ce voia prietenul nostru? îl întrebă Natanael.

- Trebuie să vină Solomon, dacă nu cumva o fi și venit și animalul ăsta abia acum îmi spune de telegramă. În Valea asta mori dezinformați!

- Am crezut că o să-l ieși la bătaie când te-ai ridicat așa de hotărât. Și el îți zâmbea umil, încercând să te îmbuneze.

- E un cretinoid. Trebuie să mă duc la poștă. Nu pot avea nici-o încredere în omul ăsta. Parcă e pus acolo să încurce lumea!

- Liniștește-te! Și așa nu mai are importanță o oră în plus sau în minus. Hai să mâncăm!

Numai de mâncare nu-i ardea lui David. Se așează la masa de scris și își trase o coală mai aproape:

Stimate domnule șef de oficiu,

Numele meu este David și locuiesc în Vale, în casa răposatului Sofronie cel Bătrân, vecin cu Sofronie cel Tânăr. Adică este tânăr în raport cu tatăl său, căci el are acum vreo cincizeci de primăveri bătute pe muchie. Dar nu persoana lui ne interesează în scrisoarea de față, iar faptul că l-am pomenit și am dat atâtea detalii despre el este pentru a vă fi dumneavoastră mai ușor să-l identificați și nu atât pe el, cât pe mine, deoarece în această Vale nu există adrese. De fapt, acesta este și scopul scrisorii. Corespondența mea sosește alandala, pe sărite, când este poștașul dispus să mi-o aducă sau să mă anunțe de sosirea ei, între două anunțuri de catastrofe și nenorociri, în care este cu adevărat specializat. De fapt, el nici nu este poștaș în adevăratul sens al cuvântului sau, mă rog, în sensul pe care-l dădeam eu acestui cuvânt până nu l-am întâlnit pe acest individ care seamănă mai degrabă cu un profet al tâmpișilor, pe jumătate nebun, pe jumătate rău intenționat, care le amestecă pe toate, de nu știi ce să mai crezi și în cine să te mai încrezi și te duci singur la oficiu în fiecare zi, în speranța că a sosit ceva care să te privească pe tine. Mie nu îmi este clar care este rolul acestui tânăr în cadrul oficiului poștal și dacă el își justifică postul, întrucât nu-mi închipui nici în cele mai întunecate gânduri că dumneavoastră îi dictați acest comportament iresponsabil.

Nu aș dori să luați această scrisoarea drept o reclamație împotriva slujbașului de la oficiu, deoarece nici nu este. Este mai degrabă o încercare de a mă apropia de problemele oficiului ce cu onoare conduceți, pentru a ne cunoaște reciproc și astfel, înțelegând modul dumneavoastră de lucru, să dispară din sufletul meu îndoiala cea rea care mă cuprinde și-mi macină nervii. De fapt, în ceea ce mă privește, este vorba de corespondența mea cu domnul Solomon care locuiește dincolo de dealuri. Poate că nu știți, și este normal să nu știți, pentru mine corespondența cu acest Solomon este o chestiune vitală. De acest om depinde în mare măsură viitorul meu. Altfel am să rămân toată viața un amărât de profesor de sport într-o Vale uitată de lume. Ori corespondența cu persoana de care vă spuneam înregistrează niște fluctuații îngrijorătoare. Uneori mi se aduc scrisori care nu-mi aparțin (a se vedea aici cazul Efraim), alteori nu mi se aduc telegrame urgente și extrem de importante. Și toate aceste lucruri se petrec din cauza poștașului care bântuie satul în căutarea locurilor unde se bea țuică, în loc să distribuie corespondența. Așa încât sunt nevoit să mă deplasez singur la oficiu unde dau peste un oficianț adormit care, uneori, când este bine dispus, îmi permite să cotrobăi printr-un dulap burdușit de scrisori sau printr-o ladă unde au fost lăsați la macerat toți șobolanii morți adunați din galerii. Eu cred că oficianțul nu se ridică de pe scaun cât e ziua de lungă și, după cum doarme pe el, cred că și noaptea și-o petrece în aceeași poziție. Ori acesta nu este cel mai civilizat mod de a distribui corespondența într-o Vale atât de complexă ale cărei probleme sporesc de la o zi la alta. Cred că ar trebui să faceți o verificare în dulapul acela al dumneavoastră să vedeți în ce an a fost expediată ultima scrisoare. Acum să n-o luați ad literam, că dulapul acela ar fi al dumneavoastră adus de acasă, ci mă refeream că e al dumneavoastră ca șef de oficiu. Problema dulapului și a cufărului îmbracă și un aspect moral. Eu sunt un om cinstit și pentru asta nu stă mărturie decât afirmația mea, deoarece în această Vale încă nu a apucat nimeni să mă cunoască cu adevărat. Sunt cinstit în sensul că încă nu m-a prins nimeni furând, ca pe Isidor, omul acela cu sacul de porumb. Deci, eu ca un om cinstit voi lua de prin ladă și dulap numai plicurile care-mi sunt adresate. Dar trebuie să plecăm de la premisa că printre noi există și oameni mai puțin cinstiți, în sensul că într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat vor fi prinși furând. Ori nici acestor oameni nu le este interzis accesul către cufăr și dulap. Ori cu aceștia ce ne facem? Dacă vreunul dintre ei bagă mâna în ladă, înșfăcă plicul meu, se duce în baraca lui sordidă, jupoaie timbrele de pe plic și le dă copiilor lui nespălați să se joace cu ele, iar cu scrisoarea mea aprinde focul? Eu cum mă pot apăra împotriva unui asemenea furt? Oare nu este datoria poștei să mă apere? Este adevărat că până acum nu am nici un argument în sprijinul unei asemenea presupuneri, dar, după cum sunt orânduite lucrurile la oficiu, un asemenea eveniment este oricând posibil.

Inițial mă gândisem să ridic această problemă domnului primar, dar cred că și așa are destule pe cap și trebuie să o luăm pe scară ierarhică. Deci, vă informez mai întâi pe dumneavoastră și dacă problema nu se rezolvă, deși mă îndoiesc, voi merge cu ea la primar. Deoarece profetul tâmpiților și adormitul din oficiu mi se par a fi cu desăvârșire reduși mintali, fără nici-o perspectivă de a deveni altceva în viitorul previzibil, sper ca măcar dumneavoastră, prin funcția pe care o dețineți, să aveți o mai largă perspectivă asupra problemei și să luați măsurile care se impun.

Sperând ca pe viitor relațiile noastre să se îmbunătățească, pe măsură ce se va îmbunătăți și distribuirea corespondenței în Vale, rămân al dumneavoastră îndatorat,

David.

Puse scrisoarea într-un plic, își luă haina din cui și porni spre poștă. Ar fi vrut să meargă crâncen, justițiar, răzbunător, să se răfuiască cu toată tagma poștașilor. Să-i scoată de guler în fața primarului, să fie aspru pedepsiți! Să se instituie o dată pentru totdeauna un sistem adecvat de distribuire a corespondenței, chiar cu poștași voluntari dacă primăria nu avea destule fonduri. Uite, chiar el era gata să se înroleze primul. Câte o oră pe zi dedicată distribuirii corespondenței, nu i se părea a fi o sarcină prea grea. Și dacă fiecare cetățean ar gândi ca el și ar veni să distribuie corespondența... Ne-am îngrămădi tot satul în jurul lăzii smulgându-ne unii altora plicurile, încercând să le triem pe străzi... Care străzi? Ar trebui mai întâi puse nume de străzi, la ulițele astea noroioase și numere la case și... Dă-i dracu' cu poșta lor. El trebuie să afle când vine Solomon și după ce se va întâlni cu el, nu va mai scrie niciodată, nimănui. Și în felul acesta n-o să mai primească scrisori sau dacă le primește n-o să-l mai intereseze dacă ajung la el sau zac prin lăzile oficianților. Să le poarte poștașul în chipiul lui transpirat prin toată Valea, să le citească la intersecții sau să le afișeze la primărie lângă condamnarea lui Isidor. Pe el nu-l va mai interesa. N-o să se apuce el să le organizeze poșta, că doar nu este plătit pentru asta! Dar pentru ce este plătit?

O mașină frână lângă el.

- Ce bine-mi pare să vă întâlnesc, domnule profesor. Tocmai trimisesem pe cineva la școală să vă cheme. Eram gata să trec și să nu vă observ, întrucât tocmai vă citeam scrisoarea. Noroc că v-a văzut șoferul. Sarcini mărețe ne stau în față și nu se face ca tocmai dumneavoastră, un cadru de nădejde, să ne lipsiți!

În fața lui stătea primarul, cu un aer serios și preocupat.

- Și eu mă bucur să vă reîntâlnesc, domnule primar. Mă preocupă situația mea, care a rămas nerezolvată de atâta timp. V-am și scris...

- Știu! Primarul ridicase mâinile în sus de parcă s-ar fi predat în fața unor fapte arhiștiute, care ajungeau să-l obosească numai prin simpla lor rostire. Ba chiar închisese ochii și-și lăsase capul pe spate. Reluă brusc înviorat: Dar nu avem acum timp de lamentații. Interesele generale sunt mai presus decât micile probleme individuale. Situația dumneavoastră se cunoaște și se analizează cu cea mai mare seriozitate. Să nu credeți că ați fost uitat. Numai dumneavoastră mai uitați uneori! Și aici primarul îi făcu un gest muștrător cu degetul. Oare nu s-a luat hotărârea ca astăzi să mergem să culegem mușetelul care crește haotic de-a lungul benzilor împiedicând buna desfășurare a muncii vajnicilor noștri mineri?

Nu. David nu luase o asemenea hotărâre. Probabil că hotărârea fusese luată de mușetelul cel neascultător, care pătrunde cu rădăcinile lui hrăpărețe prin galeriile minerilor înșfăcându-le combinele de înaintare și surpându-le pereții.

- Știu! Am citit și eu pancarta aceea mobilizatoare din fața școlii: "Noi cu mușchii ca oțelul am cules tot mușetelul!"

- Ei, vedeți? se bucură primarul. Că de-aia am pus-o acolo! S-o vadă toți și să ia aminte. Cum ați organizat acțiunea de culegere a mușetelului? Că doar suntem în plină campanie și timpul nu așteaptă.

- Păi, luăm copiii, începu David nesigur, apoi se ambală brusc: și tăbărâm asupra mușetelului să-l surprindem nepregătit. Și dacă izbutim din prima, restul nu este decât o treabă de rutină.

- Excelent! Așa vă vreau! Mobilizat, hotărât, pregătit pentru orice, vigilant și, ce să mai vorbim. Am zis eu întotdeauna să punem mai multă bază pe intelectuali! Ei, acum vă las. Treburi urgente mă solicită. Țineți-o tot așa, căci ați pornit bine. Spor la lucru! Apoi se adresează șoferului: Dă-i drumu'!

Și șoferul îi dădu drumu'. Un nor de praf și încă unul de nedumeriri rămaseră în urmă. Care lucru? Probabil la strâns mușetelul. Rămase pe marginea drumului gol de gânduri și de dorințe. Încotro plecase? A, la poștă să-și recupereze telegrama de la Solomon și să lase scrisoarea. Asta trebuia să discute cu primarul, nu despre plante medicinale! Era cu siguranță un tip slab. În mod normal trebuia să i-o rețeze primarului cu mușetelul și să-i spună să se ocupe de problema poștei, să-i spună că vine Solomon, să aibă grijă să-l cazeze într-un hotel mai... dar de unde hotel în Vale? Problema cazării năvăli brusc peste el. Va trebui să-l ia la ei în odaie, să doarmă împreună cu Natanel pe salteaua aceea de paie, să se înghiontească când sforăie... Nu era posibil. Pentru oaspeții importanți, probabil că existau condiții de cazare mai umane. Doar și Moș Grămadă spusese ceva în acest sens. Important era să afle când sosește Solomon și să... Poșta era închisă. Două obloane de lemn, vopsite în maro murdar, se cojeau în soarele amiezii și se simțeau în siguranță în spatele drugului greu de fier ce se închidea cochet într-o parte cu un lacăt cât o ploscă de haiduc. Cenușa depusă pe lacăt sugera că nimeni nu mai trecuse pe acolo de câteva zile. Nici cenușa nu se depunea corect. Abia azi dimineață trecuse pe acolo și poșta era deschisă.

Începu să se enerveze tot mai tare. I se părea inadmisibil ca poșta să fie închisă. Deși dacă stăm să judecăm drept și oficiantul trebuie să mai meargă acasă să mănânce...Acasă, pe dracu! Aștia toți mănâncă la cantină. Stătea în fața obloanelor simțind cum îl arde soarele în ceafă. Unul dintre obloane avea o crăpătură destul de largă deasupra căreia cineva desenase cu vopsea roșie litera X. Introduse plicul prin crăpătură și plecă. Dar înainte de a ajunge la poartă începu să regrete. Plicul va fi găsit de adormit care, după ce-l va citi, îl va piti de ochii șefului. Trebuia să afle unde locuiește oficiantul, să meargă la el și să-l roage să vină cu cheia și să deschidă oblonul numai puțin, până își recuperează el plicul de pe jos și telegrama din cufăr. Se îndreptă spre baraca alimentară. Aștia de aici se cunosc toți între ei. Baraca era închisă. Pe ușă era lipit un afiș: *Nu mai spargeți magazinul. E gol*. Deschis nu era decât la gogoșerie, unde un afiș, pe care generațiile de muște din ultimii trei ani își lăsaseră amprenta specifică, anunța că nu mai sunt gogoși. Un bărbat sfrijit, cu barba nerasă de pe vremea când se mai găseau gogoși, stătea cățarat pe două lăzi de bere, învelit într-un halat scurt și murdar. Alături se găsea o copaie cu apă din care-și ițeau gâtul câteva sticle de suc.

- Bună ziua!

- Să trăiți, domnule profesor! omul se ridicase respectuos în picioare și-și îndrepta halatul.

- Văd că nu aveți gogoși! Nu înțeleg de ce vă mai pierdeți timpul pe aici, în loc să mergeți să culegeți mușetelul care a invadat gurile de mină.

- Domnul Primar mi-a dat ordin să stau aici când ies minerii, să vină să se răcorească cu un suc.

- Și vin?

- Nu prea vin. Se duc toți la Miaua. Probabil că le este mai în drum.

- Și-și beau suc acolo?

- Nu știu domnule profesor, că eu nu pot să merg cu ei, că nu am voie să-mi părăsesc postul.

Dar nu cred că au acolo un suc ca al nostru. Pe asta îl face domnul Gogu, cumnatul Domnului Primar. Îi zice zmeurel și este foarte bun. Nu vreți să vă desfac o sticlă?

- Nu, mulțumesc, altădată. Nu știți unde locuiește omul de la poștă?

- Care dintre ei?

- Ei, care! Oficiantul acela adormit.

- Acum sunt doi și lucrează pe schimburi. Dacă nu mă înșel, urmează să vină și un al treilea.

Care dintre ei vă interesează?

- Unul care să aibă cheia. Că trebuie să caut o telegramă în lada de corespondență.

- Nu înțeleg, vă trebuie cheia de la ladă?

- Nu de la ladă! De la oficiu. Că e închis!

- Păi, nu cred că o să vă dea cheia de la oficiu, că acolo e mobilier. Și cheie nu au decât cei care...

- Te rog, nu-mi mai explica tot sistemul lor nenorocit de organizare. Dă-mi adresa unuia dintre cei care au cheia, căci sunt foarte grăbit!

- Dacă sunteți grăbit mergeți la Gherasim, că stă mai aproape. Pe ulița Poștaşului. A doua după primărie. Chiar nu doriți un zmeurel?

Îi întoarse spatele și o luă spre primărie. A doua pe dreapta, sau pe stânga? Asta uitase să întrebe. Dar nu se va întoarce pentru atâta lucru. Va mai întreba vreun țăran pe unde e strada Poștaşului sau ulița Poștaşului sau cărarea... Dar de când au nume de străzi? A doua uliță nu putea să fie decât pe dreapta, întrucât pe stânga se ridica un deal abrupt pe care nici măcar casele nu se putuseră cățara, dară-mi-te ulițele poștaşilor. Simți cum solul tresaltă și auzi un bubuit înfundat. Avu un moment de derută, dar se liniști repede. Probabil că se dinamitează pe undeva. Intrat pe uliță, lucrurile se simplifică din nou. Poștaşul nu putea locui decât pe partea stângă, întrucât pe dreapta era gardul cimitirului. Va opri primul sătean să-l întrebe... Să-i întrebe mai bine pe ăștia doi care alergau spre el. Oamenii țâșniseră prin gardul cimitirului și păreau foarte speriați. Se agățară de el:

- Domnule învățător! Se surpă! A luat-o în jos! Veniți să vedeți! Minune mare!

David se smulse din mâinile lor și-i opri cu un gest:

- Stați așa! Spuneți-mi mai întâi ce s-a întâmplat!

Întrerupându-se și repetându-se, făcând gesturi largi cu brațele și ajutându-se de interjecții, cei doi îi povestiră ce li se întâmplase. Erau groparii cimitirului și tocmai săpau o groapă pentru una, Frosa, care murise de moarte bună. Adică se milise Domnul de ea și o luase înainte de a împlini o sută de ani. Și cum săpau ei acolo, au făcut o mică pauză să bea niște țuică din sticla pe care le-o dăduse fiul mai mic al bătrânei care murise. Băutul în cimitir pe marginea gropii fusese interzis de preotul cel vechi, acela care fugise și nu se știa dacă preotul cel nou va da dezlegare la băut, așa că ei beau, dar cam cu fereală. Și când sticla era pe la jumătate, ca și groapa de altfel, s-a auzit o bubuitură puternică și pământul s-a clătinat nițel. Atunci le-a fost frică. Au crezut că Dumnezeu și-a aruncat trăsnetul asupra lor pentru că beau în cimitir și că nu-i nimerise. N-au mai așteptat să dea Domnul cu al doilea și au rupt-o la fugă. Și în timp ce fugeau au văzut crucile cum o luau la vale, și acum le este frică să se mai întoarcă să-și caute sticla.

Erau foarte speriați groparii. Figurile lor nebărbierite erau desfigurate, iar în ochii lor apoși de alcoolici se citea groaza. Cel mai nimerit ar fi fost aici Natanael, cu crenguța lui depistatoare de forțe telurice. Dar nu mai era timp. O luă spre spărtura din gard, uitând de poștaş și de Solomon.

- Acolo! acolo! îi arătau groparii temători din spatele lui locul unde avusese loc explozia.

Căci numai o explozie din subteran putuse să pună cimitirul în mișcare. Că pentru un lighean de cărbune ăștia sunt în stare să surpe tot satul. O luă hotărât prin cimitir. Chiar dacă era vorba de un trăsnet divin, asta nu-l privea pe el. Că doar nu băuse cu groparii aceia netrebnici care acum nu mai îndrăzneau să intre în cimitir și-i dădeau indicații de dincolo de gardul ros de ploi:

- Sticla este acolo, în partea stângă, după crucea aia mare!

Spre mijlocul cimitirului se formase un crater către care convergeau toate crucile din jur. Semăna cu locul unde explodase meteoritu Tungus. Se apropie temător de marginea craterului și privi în jos, dar nu putu distinge mare lucru prin încrengătura de copaci, pământ, cruci și oase, care acoperea fundul gropii. Pe pantă urcau voinicește două bătrâne înveșmântate în negru. Parcă toată viața făcuseră ascensiuni pe versanții vulcanilor activi. Nimic șovăitor în mișcări. Numai o dorință aprigă de a ajunge sus. Or fi ieșit din morminte! i se înfiripă un gând, dar îl alungă repede. Părea mai plauzibil să le fi surprins explozia pe când își îngrijau mormintele unde urmau să se repauzeze, că niciodată nu se știe...

- Dom' profesor! Dom' profesor!

Se întoarse. În spatele gardului văzu pentru o fracțiune de secundă chipiul poștaşului pe deasupra ulucilor, apoi dispăru. Poștaşul sărea dincolo de gard și, ori de câte ori reușea să-l zărească, lansa strigătul acela tânguitor.

David porni spre poștaş abandonând pentru moment groapa cu cele două alpiniste. Când ajunse lângă gard se prinse cu mâinile de uluci încercând să-l escaladeze, dar scândurile putrede

cedară și se pomeni pe jos. Se ridică și cu o lovitură de picior largi spărtura și ieși afară. În jurul lui se adunară groparii, poștașul și un țăran care trecea pe acolo. Toți se uitau la el, de parcă el trebuia să ia decizii. Se simți flatat de încrederea lor și începu să dea dispoziții:

- Gherasim, fugi și anunță-l pe primar.
- Mai bine, să-i chemăm pe pompieri! fu de părere Gherasim.
- Tu nu ești zdravăn la cap! Ce să caute pompierii aici! Anunță-l pe primar și lasă-l pe el să decidă. Tu, țărane, fugi la mină și spune-i directorului că exploziile lui din subteran au huruit cimitirul, iar voi doi duceți-vă și ajutați bătrânele alea în negru să iasă din groapă!
- Din groapă!? groparii începură iar să tremure.
- Nu fiți tâmpiți! Din craterul creat de explozie! Au alunecat acolo și nu mai pot ieși.

*

Primii și, așa cum avea să se constate ulterior, singurii care au sosit la cimitir au fost pompierii. Umplând locul de sirene, claxoane și strigăte, pompierii rupseră gardul, trântiră la pământ cu furtunurile lor grele și restul de cruci care mai rămăseseră în picioare, apoi inundară groapa cu apă. Într-un târziu, constatând că nu e vorba de nici un incendiu, opriră apa, strânseseră furtunurile, scoaseră din groapă cele două babe și pe cei doi gropari, care căzuseră înăuntru doborâți de presiunea jetului de apă, le puseră câte o pătură în spate, îi îmbarcară în mașini, pentru a fi duși la sediu să dea declarații, și gata. David rămase singur. Nici nu știa ce căuta el acolo... Urma să vină Solomon! Iuți pasul spre centru. Trebuia să dea de poștaș, de telegramă, de Solomon, de primar să-l cazeze, de preot să-l întrebe dacă știa ceva, și apoi de bunul Dumnezeu. Ajuns în centru, constată că dispăruseră toți oamenii. Singura viețuitoare care mai putea fi zărită era vânzătorul de zmeurel, care se veșnicea în fața gogoșeriei.

- Ce mai faceți, dom' profesor? L-ați găsit pe Gherasim?
- Da, pusesem mâna pe el, dar mi-a scăpat. Dar unde sunt toți oamenii?
- Sunt la mină. Că iar s-a surpat o galerie și s-au dus cu toții acolo. Și Domnul Primar e acolo!

Plecă spre mină cu inima grea. Se aștepta să găsească acolo femei îmbrăcate în negru care își strigă bărbații îngropați în galerii, oficiali încercând să păstreze ordinea, salvatori de mină ieșind din subteran cu rămășițe de oameni aduse în prelate murdare și ude, în bocetele generale... Mai bine s-ar fi dus la biserică să-l întrebe pe preot, dar și acolo îl va ajunge cât de curând alaiul victimelor. În fața minei nu era nimeni. Doar n-or fi intrat cu toții pe galerii să-și caute ortacii! O baltă uriașă care se lățea în fața intrării în subteran dovedea că și pe aici trecuseră pompierii. Nu știa încotro s-o ia. Sub un șopron, acoperit cu benzi de cauciuc, stătea o femeie. Probabil femeia de serviciu, gândi David în timp ce se îndrepta spre ea. Dar nu era femeia de serviciu. Era vânzătoarea de porumb fiert. Porumbul așezat în rânduri dese într-o găleată încerca să rămână fierbinte, în timp ce alături, pe un butuc de lemn, o strachină spartă, încerca să țină înăuntru niște sare aspră de sac. Câteva zeci de coceni de porumb azvârlți în jur dovedeau că afacerea mergea.

- Merge vânzarea? întrebă David, arătând cocenii de pe jos.
- Merge păcatele ei, maică. Pe ăștia i-au mâncat pompierii ca să nu mă stropească cu furtunurile lor, așa cum i-au udat pe bieții mineri care ieșeau fugind din galerie. Cică s-ar fi surpat ceva pe acolo. Lovi-l-ar boala rea de cărbune, că tare pătimim îl mai scot băieții ăștia!
- Și unde au plecat cu toții? S-au dus să-și usuce hainele?
- Nu, maică! S-au dus la Miaua.
- Și primarul, și pompierii, și...
- Toți!

Numai el mai era pe aici. I se făcu milă de biata femeie care nu vânduse nimic. Luă un porumb, puse sare pe el și începu să-l mănânce:

- Cât face maică? întrebă în timp ce-și căuta banii prin buzunar. Constată îngrozit că nu are nici un ban la el. În graba în care plecase să pedepsească toată tagma poștașilor, uitase de bani. Privi porumbul mușcat și avu tendința să-l pună înapoi în găleată.

- Lasă, maică! Văd eu că n-ai bani. Cred că vii de la Miaua. Da mi-i aduci mâine când vii la șut, că te văd curat la suflet.

- Sigur, vi-i aduc! Chiar astăzi! Vă rog să mă scuzați!

- Bine, bine. Știu că ai să mi-i aduci. Dar al cui ești, că parcă nu te-am mai văzut pe aici?

- Părinții mei locuiesc dincolo de dealuri.

- Și al cui zici ești de dincolo de dealuri? îl întrebă din nou femeia clipind des din ochi, de parcă încerca să sublinieze interesul cu care aștepta răspunsul.

Oare femeia asta cunoaște toate familiile de pe Pământ?

- Sunt al lui Isai.

- Deci tu ești David, dădu femeia cu înțelegere din cap. Și unde lucrezi?

- Am venit să pictez la biserică împreună cu Iosif, nu știu dacă îl cunoașteți...

- Îl știu, cum să nu-l știu. A fost și el pe aici, cu preotul cel nou. Pe urmă au plecat la Miaua.

David realizează că în afară de el și femeia cu porumbul, toată populația era masată la Miaua. Se întoarse și plecă grăbit. Aproape că o luă la fugă. Pe drum realizează ce nepoliticos fusese cu femeia, nici măcar la revedere nu-i spusese. Își va cere scuze mâine, când îi va aduce banii.

*

Miaua era împresurată. Toți minerii din Vale erau masați în jurul localului, pregătiți de luptă. Având asupra lor întregul arsenal: securea, casca, masca și lămpașul, priveau întăritați spre cârciumă, așteptând parcă un semnal pentru a declanșa atacul hotărâtor. Primarul cățarat pe cabina unei autobasculante făcea apeluri disperate printr-o portavoce către cei din cârciumă să iasă afară, promițându-le că nu vor păți nimic. Pompierii cățarați pe scările de la mașinile lor încercau să dirijeze jeturile de apă spre coșurile clădirii, dar apa uda doar mulțimea care, neavând unde să fugă din cauza înghesuiei, dădea indicații pompierilor în ce direcție să îndrepte furtunul.

Află repede ce se întâmplase. Minerii care rămăseseră blocați în galerie în urma exploziei ieșiseră pe o galerie secretă făcută de ei mai de mult prin muncă voluntară și pe care mai fugeau în timpul șutului să bea câte una mică la Miaua. De bucurie că scăpaseră cu viață, se baricadaseră în Miaua, jurând că nu vor părăsi cârciuma până ce nu vor bea și ultima sticlă. Îl luaseră ca ostatic pe cârciumar, pe care îl scoteau din timp în timp la geam ca să liniștească spiritele. Dar spiritele celor de afară nu puteau fi liniștite cu un cârciumar la geam, ci cu unul la tejghea. Fortarea clădirii nu era posibilă, întrucât asediații își blindaseră ușa și ferestrele cu sticle de votcă. Situația era fără ieșire și fără precedent. Nici chiar primarul cu toată experiența și autoritatea sa nu reușea să facă față situației. Lângă autobasculanta de pe care își lansa apelurile, se formase un comitet de inițiativă care încerca să alcătuiască o delegație de negociatori, ce urmau să fie trimiși înăuntru. Asediații acceptaseră doar trei negociatori. Problema era că toți cei de afară voiau să facă parte din delegație. Fiecare venea cu argumente greu de combătut: ba că era vecin cu unul din asediați, ba că era frate, coleg de abataj, de beție, cumnat, că o cunoaște bine pe nevasta unuia dinăuntru... Fiecare încerca să dovedească cât ar fi el de util dacă ar pătrunde acolo. În urmă cu o oră mai intrase în cârciumă o delegație și de atunci nu se mai auzise nimic de ea, și acum plana bănuiala că și următoarea va fi la fel de inefficientă.

Primarul tropăia nervos pe cabină și încerca să facă ordine în comitetul de inițiativă. Acesta, dorind să se pună la adăpost de presiunea fonică a portavocei, se retrase sub mașină unde își continuă dezbaterile. În rarele momente când portavocea primarului tăcea, dinspre Miaua se auzea imnul asediaților cântat pe diverse voci sparte de băutură: "C-așa be' oamenii buni..." Cântecul incendia imaginația celor de afară care erau tot mai greu de stăpânit.

În timp ce comisia stabilea ca din delegație să facă parte Domnul Primar, preotul cel nou și Iosif, primarul alunecă de pe capota mașinii și sparse portavocea. Prins în brațe de ortaci, se alătură comisiei de sub mașină. Comisia își relua dezbaterile în plen. În această vreme de ușa cârciumii se apropia un om "nalt la stat, mare la sfat și viteaz cu n-a mai stat". Un singur om din mulțime îl recunoscuse și îi rosti numele. Și acesta era David. Iar cel care urca cu atâta înconștiență treptele pierzaniei era Solomon. Minerii crezând că este președintele delegației de negocieri îi făceau loc să treacă, iar cei asediați, mânați de aceeași părere greșită, crăpară ușa preț de o jumătate de palmă,

apoi, văzându-l singur, o crăpară de o palmă, cam cât să încapă o mătă mai grasă. Solomon se strecură prin acest spațiu virtual și acolo rămase. Cei de afară așteptau într-o tăcere pioasă rezultatul negocierilor. Primarul lipsit de portavoce încerca să atragă atenția asupra sa, dând din mâini și sărind în sus. Comisia de sub autobasculantă răspândi știrea că cel care intrase înăuntru era un element destabilizator introdus de o agentură străină. Dar minerii nu se lăsară păcăliți. Rămaseră fermi pe poziții, așteptând rezultatul tratativelor. Și acesta nu se lăsă mult timp așteptat.

Ieși cârciumarul cu o batistă albă legată în vârful unui tâlv. Agită puțin tâlvul, pentru ca batista să semene cât de cât a flamură, apoi le strigă celor de afară că pentru moment nu mai primesc negociatori. În același timp, îi roagă pe vajnicii pompieri să continue cu udatul acoperișului, pentru a mai răcori atmosfera dinăuntru, care a devenit din cauza asediului ceva mai încinsă. Un urlat izbucni din toate piepturile. Minerii încercau în felul acesta să-i comunice cârciumarului că ei voiau să bea.

Cârciumarul fu tras înăuntru cu mare viteză. Mulțimea de afară mai huidui un timp, apoi, încetul cu încetul, se lăsă întunericul. Lămpașele minerilor se aprinseră și David avu imaginea acelor licurici de care îi povestise Natanael. Nu mai era nimic de făcut aici. Solomon fusese cazat, el nu-l putea contacta, îi era foame și începuse să plouă, așa că plecă spre casă.

*

Natanael nu era acasă. Mâncă o conservă de pește, bău câteva cănițe de țuică și se retrase în dormitor. Solomon era aproape. Mâine dimineață se va duce la Miaua și nu va mai pleca de acolo până ce minerii nu vor cuceri localul și atunci va avea o discuție serioasă cu el. Ori îl va ajuta și va discuta cu primarul, ori va părăsi Valea. El, profesor, nu va fi niciodată.

Ziua a cincea

David se trezi fericit. Se visase într-o dimineată însorită pe un tăpșan de munte unde niște cai alergau în voie. Roua încă nu se ridicase și o simțea cum îi răcorește picioarele desculțe. Picioarele erau desculțe și afară din pătură, dar nu roua, ci frigul dimineții i le răcorea. Merse la fântână să se spele. Dimineata era cețoasă și mirosea a fum. Natanael nu era acasă; probabil că prindea licurici pe undeva. Intră în bucătărie unde mănăcă conserva lui Gâju, apoi se așază la masa de lucru să-și facă un plan de acțiune. Dar se pare că planurile erau deja făcute. Trebuia să-și rezolve corespondența. Vreo cinci-șase plicuri îl așteptau cuminiți. Poșta funcționa ireproșabil. Dar numai noaptea în timp ce muritorii de rând dorm. Luă prima scrisoare.

Domnule David,

Mă văd nevoit să vă răspund la scrisoare (pe care o putem numi la fel de bine și reclamație), deși nu am timp, numai din cauza enormelor inexactități pe care le afirmați. Îmi pierd pauza de masă pentru a elucida o problemă care pare să vă frământa și anume statutul legal al dulapului din oficiu, la care aveți acces liber și nelimitat. Cu o intuiție demnă de inteligența care vă împodobește caracterul, ați remarcat imediat că acel dulap îmi aparține, cum de altfel îmi aparține și lada în care cotrobăiți plin de interes, pentru ca apoi, cu o ingratitudine la care nu mă așteptam, s-o bârfiți. Acea este lada de zestre a soției mele, care prin căsătorie a devenit și a mea, așa că pot să afirm fără să greșesc că ambele obiecte îmi aparțin.

Dumneavoastră, abia venit în Vale, vă grăbiți să găsiți doar cusururi și să aduceți critici, fără să gândiți nici un moment că toate aceste lucruri s-au făcut cu sacrificii și cu efort. Când am primit sarcina să mă ocup de poștă, nu exista nimic și eu a trebuit să inventez acest oficiu poștal, care, în paranteză fie spus, funcționează într-o odaie din casa nevestei mele. Deci, simplificând lucrurile, veniți în casa mea, îmi cotrobăiți prin lucruri și pe urmă vă apucați să mă criticați. Faptul că mi-o spuneți mie, vă absolvă de învinuirea de bârfitor, dar nu și de cea de rău-voitor, așa cum rezultă din amenințarea că vă veți adresa Domnului Primar dacă nu veți fi satisfăcut de serviciile poștei. Această atitudine ostilă mă face ca pe viitor să vă iau în calcul ca pe un om care-mi dorește răul, care mi-a declarat deschis război. Vă apreciez sinceritatea, dar asta nu mă poate face să vă iubesc. Poate că asta m-a și determinat să vă răspund la scrisoare, în loc să vă ignor așa cum ați merita.

Dacă vi se pare că lada miroase a șobolan - și această afirmație o faceți din dorința dumneavoastră răutăcioasă de a batjocori toate eforturile mele, și în general ale noastre, de a trăi mai bine - de ce nu faceți dumneavoastră una mai bună, una nouă, care să miroase a tămâie și smirnă, că tot ați fost îmbrâncit de pe schelele bisericii. Ce ziceți, vă dă mâna? Eu zic că nu, pentru că este înfinit mai ușor să denigrezi decât să faci ceva. Oricum, eu vă aștept cu lada, deoarece nu mi-am pierdut încă încrederea în oameni. Sunt sigur că o veți picta, asta dacă este adevărat că sunteți pictor. Deși cred că un pictor nu are obiceiul să strecoare plicuri cu reclamații prin diverse crăpături de ușă. Asta cred că ține de anumite tare comportamentale. Vă rog mult ca pe viitor să nu mai procedați astfel, întrucât dăm un prost exemplu oamenilor din Vale și perspectiva de a mă pomeni dimineața când deschid oficiul măturat de un val de plicuri, mă dezgustă.

M-ați scris că locuiți la Sofronie. Dacă este același Sofronie pe care-l știu și eu, trebuie să precizăm că are patruzeci și opt de ani, trei luni și patru zile, iar femeia lui, cea care și-a dat acordul să locuiți acolo, este cea de a doua soție a lui. Prima l-a părăsit pe vremea când Sofronie avea treizeci și patru de ani și clocea un ou de cocoș negru la subraț pentru a deveni invizibil.

Referitor la poștașul de care vorbiți atât de urât, nu vă ascund faptul că îmi este nepot. Oricum ați fi aflat-o și singur și ați fi crezut că legătura noastră de rudenie mă face să-i țin partea. Dar și aici greșiți. Aprecierile pe care le-ați făcut asupra lui sunt exagerate și nedrepte. Gândiți-vă ce înseamnă un singur om la puzderia de case, barăci, corturi și peșteri împrăștiate în toată Valea, Vale ce devine nesfârșită, dacă te apuci s-o calci cu piciorul, cărând în spate un dulap și târând după tine o ladă, doar ca să-i faci pe plac domnului David. Îmi este greu să calific asemenea pretenții absurde! Și, în treacăt fie spus, băiatul mi-a vorbit foarte frumos despre dumneavoastră. Vă admiră, ce să mai vorbim. Altfel, nu se explică graba cu care vă caută ori de câte ori crede că a sosit ceva pe numele de David. Aleargă la poarta dumneavoastră unde este umilit, când mii de alte porți îl așteaptă, porți care s-ar deschide singure dacă el s-ar opri în dreptul lor. Dar nu se poate opri. Timpul lui este extrem de limitat, ca și al meu, ca și al tuturor locuitorilor din Vale. Numai dumneavoastră se pare că aveți timp berechet să purtați corespondențe inutile cu mine și cu alții.

Fără nici un respect,

Semnează: Adormitul acela din oficiu, cu desăvârșire redus mintal, fără nici o perspectivă de a deveni altceva, adică Șeful de oficiu.

Își mai făcuse un prieten în Vale. Luă scrisoarea următoare. Asta era ceva mai scurtă.

Stimate domnule Președinte,

Mă simt onorat să fiu primul care să vă felicite pentru investirea în noua funcție. În urma votului ați fost ales în unanimitate ca Președinte al barăcii treizeci și șase. După ce veți termina de sărbătorit evenimentul, vă rog să treceți pe la mine să analizăm împreună planul cu problemele curente și de perspectivă, pentru a-l putea prezenta în ședința următoare.

Cu aleasă considerație,

Gâju.

Auzi la ei, Președinte de baracă dărăpănată! Dar de ce nu rege! Aștia își bat joc de mine. Lui Gâju putea să îi răspundă pe loc.

Nea Gâjule,

În calitate de Președinte al barăcii treizeci și șase, decretez:

Articol unic. Din acest moment funcția de Președinte va fi înlocuită cu cea de Rege, iar formula de adresare va fi "Alteța Voastră Regală"

Alteța Mea Regală David I.

Următoarea scrisoare era de la Solomon, ostaticul de la Miaua.

Stimate domnule profesor,

Citind ultima dumneavoastră scrisoare am rămas plăcut surprins de evoluția rapidă pe care o aveți în carieră. Până mai ieri un biet învățător de țară, azi ditamai profesor de liceu și, nu mă îndoiesc, de universitate, atunci când la Valea Seacă se va înființa o universitate. Iar faptul că ați terminat și beleartele nu face decât să vă întregească personalitatea.

Referitor la dorința dumneavoastră, care se pare că a devenit obsesie, de a vă apropia de cele sfinte, este nevoie să urmați un institut teologic care are o durată de cinci ani. Făcând un calcul elementar, ați terminat prima facultate la douăzeci și patru de ani, beleartele la douăzeci și nouă, iar dacă veți intra anul acesta la Institutul Teologic, îl veți absolvi la frumoasa vârstă de treizeci și cinci de ani, când veți fi uns preot și cu puțin noroc veți primi parohia din Valea care vă este atât de dragă. După câte știu, biserica de acolo tocmai se construiește, așa că vă aștept ca student la mine la cursuri și sper să nu mă faceți de râs. Aștept să-mi scrieți că ați intrat la institut.

Al dumneavoastră atent,

Solomon.

P.S. Este totuși un lucru pe care nu-l înțeleg și anume legăturile, care mie mi se par dubioase, cu tagma cerșetorilor. Eu nu am avut ocazia să-i cunosc îndeaproape, așa că nu pot să vă satisfac curiozitatea cam deplasată de a le ști numele și adresele. Dar pot să vă dau un sfat: pentru viitoarea dumneavoastră carieră nu este tocmai nimerit interesul pe care-l acordați acestor indivizi. Curiozitățile mai speciale sunt chiar dăunătoare în meseria noastră. Și dacă tot vorbim de adrese, călugărul care se pare că vă interesează în mod deosebit, nu are chilia sub scară, așa cum ați reținut în mod eronat, ci a treia chilie de la intrare spre trapeză, așa cum mi-a spus chiar el. Și ca să-l puteți găsi mai ușor, și-a vopsit ușa în verde. Având toate aceste date cred că nu veți mai avea dificultăți în a-i găsi chilia.

Cu simpatie, același Solomon.

Neînțelegerile lui cu Solomon nu se vor termina niciodată. Calea scrisului se dovedea inefficientă. Nu avea decât soluția unei convorbiri. Numai să fi reușit minerii să cucerească reduta de la Miaua. Plicul următor era plin de ștampile și avea imprimat pe el imaginea unei termocentrale care scotea fum.

Mult stimat domnule David,

Un larg colectiv de oameni ai muncii energeticieni v-a propus să faceți parte din Comisia Multidisciplinară pentru Cercetarea Cazurilor de Apariții Meteorice a Kilowaților Suplimentari. Întrucât mie, ca șef de Comisie, îmi revine plăcuta sarcină de a vă anunța și în același timp de a vă felicita, îmi fac această datorie, anunțându-vă totodată că sunteți convocat pentru astăzi la orele zece la prima întrunirea a Comisiei, care va avea loc sub sala cazanelor. Vă așteptăm și ne punem mari nădejdi în aportul dumneavoastră la elucidarea acestui mister.

Președintele Comisiei Multidisciplinare pentru Cercetarea Cazurilor de Apariții Meteorice a Kilowaților Suplimentari,

ss indescifrabil.

Iată-l și membru al nu știu cărei comisii. Trebuia să-și facă o carte de vizită pe care să-și treacă toate aceste titluri. Mai era o scrisoare. Ultima.

Domnule profesor,

Felicitări pentru noile funcții pe care le-ați dobândit datorită meritelor indiscutabile pe care le aveți. Mărturisesc că deși aveam o părere bună despre dumneavoastră m-ați surprins din nou în mod plăcut. Implicarea în viața socială a Văii vă face cinste. Sunt sigur că nu vă veți opri aici. Referitor la dorința de a picta biserici, aveți din partea mea mână liberă. Un om deosebit trebuie lăsat să facă ce-i place în timpul liber, pentru a se relaxa și a putea, cu forțe proaspete, să se înroleze din nou a doua zi în lupta pentru o viață mai bună.

Primarul

Un ciocănit în ușă îl întrerupse. Era poștașul. Stătea în pragul ușii cu un aer spăsit.

- Mulțumesc, Gherasim. Văd că mi-ai adus toată corespondența. Se pare că nici noaptea n-ai tihnă. Ia-ți o țuică și vino încoace.

- Domnule profesor, o să-mi iau și o țuică, dar trebuie să vă spun mai întâi ce am pe suflet. Deși ieri m-ați înjurat, eu nu m-am supărat, dar nu înțeleg de ce. Că eu vin și vă spun toate cele câte se mai întâmplă prin lume și cine vă caută și cine nu, iar dumneavoastră mă goniți cu vorbe grele, cu ocări și cu amenințări. Dar eu tot vă iubesc, că nu e om în Valea asta care să se compare cu dumneavoastră. Am auzit că ați ajuns Președinte. Felicitări! Sincere felicitări! Uite, pentru asta merită să ciocnim o câniță de țuică!

Merse în bucătărie și își aduse o cană.

- Vezi tu, Gherasim, eu nu sunt chiar așa de încântat de noua mea funcție așa cum ești tu, sau primarul, a cărui scrisoare tocmai o citeam când ai venit.

- V-a scris Domnul Primar? Extraordinar! Și dumneavoastră, atât de modest! Modestia a încununat întotdeauna spiritele alese! Să ciocnim pentru aceste minunate clipe.

Ciocniră. După ce-și dădu cana pe gât, se șterse cu mâneca la gură și reluă:

- Chiar înainte de a veni încoace, am trecut într-o doară pe la oficiu să văd ce mai e pe acolo și n-am mai găsit scrisoarea aceea groasă pentru dumneavoastră pe care am văzut-o ieri și m-am gândit că ați trecut pe acolo și ați luat-o, așa cum fac toți de pe aici. Știu când primesc scrisori de parcă Dracu' le suflă la ureche. Că numai te pomenești cu ei la oficiu și încep să zgârme în ladă de parcă ar fi găinile lui Sofronie.

- Prietene, omule, fratele meu alb, te rog, te implor, nu mai crede nimic și fă-ți datoria. Cel puțin față de mine, pe care spui că mă iubești. Adu-mi nenorocitele alea de scrisori și pentru fiecare scrisoare îți dau trei cânițe de țuică.

- Atunci va trebui să-mi mai dați două cânițe că am adus o scrisoare de la domnul Solomon. Ieri n-ați avut nici-o scrisoare. Am glumit și eu ca să vă mai relaxați, că sunteți tare încordat!

Să se relaxeze! David izbucni într-un râs nervos. Până și poștaşul începuse să glumească pe seama lui, nu numai Găju, care-l pusese președintele barăcilor neterminate. Orice luptă cu acești oameni era inutilă. Mai bine să coboare de pe scenă și să privească spectacolul din sală.

- Și zici că mi-ai adus o scrisoare de la Solomon?

- Da, o am aici în chipiu, să n-o pierd. Asta e!

Stimate domnule David,

Am primit scrisoarea dumneavoastră pe care, nu știu din ce cauză, ați adresat-o Șefului de oficiu de la poșta din sat. Păcat că nu pot să i-o citesc și Preafericitului, căruia, de altfel, i-am citit toate epistolele duminicale, care l-au impresionat grozav, așa încât mi-a zis: "Dragul meu, du-te până la acel suflet chinuit și pogoară liniștea în el!" Și am plecat să văd Valea, să cercetez care mai este mersul lucrărilor la locașul Domnului, apoi am să trec negreșit să vă caut să analizăm împreună problema mobilierului de la poștă. Este o idee extraordinară! Cât pot fi unii oameni de inventivi în simplitatea lor! Uneori rămâi copleșit. M-am gândit deja să adaptăm sistemul la condițiile noastre. În refector, pe o masă cu bordură, toate plicurile, să încerce frații călugări să ajungă la ele și doar cei ce reușesc să apuce un plic să aibă dreptul să mănânce. Și masa să fie lungă și lată, să nu ajungă la ele oricât s-ar întinde. În sfârșit, poate că o îmbunătățim împreună când vom sta de vorbă și ne vom consulta și cu dulapul acela. Așteaptă-mă, vom face lucruri mari împreună.

Al duminicale,

Solomon.

Puse scrisoarea pe masă.

- Și zici că ai găsit scrisoarea asta în ladă?

- În care ladă?

- În aia care pute a șobolan mort, unde îți cauți tu scrisorile!

- Eu nu caut în lada aceea de care vorbești. Nu e de demnitatea mea. Acolo caută numai amărății care primesc scrisori.

David simțea cum decade din ce în ce mai mult și îl apucară nervii. Până și poștaşul era mai important decât el, care nu era decât un "amărat care primește scrisori". Încercă să nu se enerveze.

- Și cei care nu primesc scrisori?
- Aștia sunt niște bieți oropsiți, care nici măcar scrisori nu primesc.
- Dar tu primești scrisori?
- Niciodată!
- Înseamnă că faci parte din tagma bieților oropsiți!
- Nu. Eu sunt deasupra tagmelor. Eu sunt poștaş!
- Era clar. Și asta citise Tratatul lui Efraim. Sau poate îl citise pe Nietzsche în original.
- Dar, dacă nu ai căutat în ladă, de unde ai scrisoarea. Ți-a dat-o șeful de oficiu?
- Nu, domnul Solomon.
- Solomon! Păi, era luat ostatic la Miaua!

- A fost până astăzi de dimineață la ora cinci când a venit camionul cu bere să descarce și în loc de butoaie erau mineri însetați care i-au anihilat pe bețivii dinăuntru și le-au luat locul. Acum stau și beau și se laudă cum au reușit ei să-i învingă pe asediați. Dar n-a fost mare lucru, că eu am fost acolo. Când am năvălit în sediu, numai doi ortaci au reușit să se ridice în picioare și să se clatine în fața noastră, după care s-au prăbușit. Pe domnul Solomon l-am găsit legat de piciorul mesei în odaia din spate, dar nu-l lăsaseră pe sec, îi trăsaseră un furtun de la butoiul cu bere și i-l puseseră în gură. După aia a trebuit să-i tragem pe toți afară, ca să facem loc. I-am aliniat pe tăpșanul din fața cârciumii, unul lângă altul, ca să-i vadă lumea și să ia aminte. Cine va mai face ca ei, ca ei o s-o pățească. Acum la Miaua este deschis pentru toată lumea.

- Și Solomon?
- Este în față la Miaua, pe iarbă. Doarme lângă ceilalți ortaci. Scrisoarea asta o avea la el.
- L-ai buzunărit!
- Nu! Cum puteți să spuneți așa ceva! Scrisoarea îi alunecase din anterior și simțul meu de poștaş m-a determinat s-o iau și să v-o aduc. Nici când vă aduc scrisori nu sunteți mulțumit!
- Ba sunt mulțumit. Mai ia o țuică, până îi răspund lui Solomon.

Stimate domnule Solomon,

Constat plin de surprindere că în dialogul nostru purtat prin intermediul corespondenței se strecoară eroare după eroare. În primul rând eu nu am nici studiile și nici postul de profesor, așa cum ați avut amabilitatea să mă numiți în scrisoarea precedentă. Am fost numit doar profesor suplinitor în lipsa unui cadru calificat, de către autoritățile locale, care fac aceste numiri în mod arbitrar și în virtutea unui drept pe care nu-l cunosc. Eu vreau să fiu lăsat să pictez biserica din sat alături de bătrânul Iosif. Aceasta este dorința mea și acum, că tot sunteți aici, vorbiți cu domnul primar să mi se permită acest lucru.

Sperând ca această epistolă abruptă să nu vă creeze o imagine deformată asupra adâncului respect pe care vi-l port, închei așteptând grabnic un răspuns.

Al dumneavoastră supus,

David.

Puse scrisoarea într-un plic.

- Gherasim, vrei tu să-i dai scrisoarea asta lui Solomon când se trezește?
- Cum să nu. Dați-mi-le pe toate, că văd că ați tot scris. Dar n-am stabilit, câte țuici îmi dați pentru fiecare scrisoare pe care o duc.
- Prietene, poți să bei câtă țuică poțtești. Ai văzut și tu ce damigeană mare avem. Numai să-ți faci datoria.
- Eu îmi fac datoria.
- Tu îți faci datoria în felul în care o percepi tu. Ieri, de exemplu, când te-am trimis la primar, tu ai dat fuga la pompieri, de au umplut groapa cu apă. Mai, mai să le înece pe bătrâne.
- Domnu' David! Eu am experiență. Acum câțiva ani, tot așa s-a huruit cimitiru', dar n-au fost de vină minierii, ci groparii cei vechi. Cum săpau ei groapa pentru Sofronie cel Bătrân, au dat de o stâncă tare, pe care n-o puteau sparge cu hârlețele și atunci au luat, pe un litru de țuică, niște astralită de la artificier...
- Ce-i aceea astralită?

- Un fel de dinamită pe care o folosesc ăștia în subteran. Și au pus-o în groapă și au pușcat-o. Acum că or fi pus prea multă, că stânca nu era stâncă ci un biet bolovan, cert este că explozia a fost atât de puternică încât s-a făcut o gaură până în galeriile minerilor, unde au curs oasele celor din cimitir. Și minerii n-au mai vrut să intre în galeria aceea și au trebuit s-o zidească. Ei și cum vă spuneam, atunci tot pompierii au venit. De aia am presupus eu că în asemenea ocazii...

- Și oamenii de ce nu-și mută cimitirul în altă parte?

- N-au unde, că peste tot sunt galerii și unde nu sunt galerii sunt carierele, așa că n-au ce face. Dar ne-am luat cu vorba și am uitat să vă spun că o să vă cheme ăia de la comisie să dați declarații. Ce vă rog eu, să nu le spuneți că scrie și de mine pe zidurile alea pictate de Iosif.

- Ce comisie?

- A venit o comisie care cercetează construcția bisericii. L-a interogat pe Iosif și sunt sigur că o să vă cheme și pe dumneavoastră, de aia vă rog să nu pomeniți de mine. Uite, renunț la țuici și vă aduc toate plicurile gratis, dacă vreți vi le aduc și pe cele...

- Lasă plicurile, spune-mi ce e cu comisia asta!

- Comisia a venit astă-noapte, în timpul asediului, când dumneavoastră dormeați și a fost cazată la garnizoana pompierilor, că la Miaua nu se putea intra. Iar pe Iosif l-au interogat în timpul nopții, chiar acolo, în dormitorul garnizoanei. Abia azi de dimineață a ieșit de acolo.

- Și de ce crezi că mă vor chema și pe mine?

- Îi cheamă pe toți cei care au lucrat la biserică. Cică s-ar fi făcut lucruri necurate acolo înăuntru. Ba că se scrie pe ziduri în loc să se picteze, ba că turlile ar fi strâmbe și alte chestii din astea. Au tot felul de reclamații, și acum au venit să le verifice.

- Sunt mulți?

- Numai trei, dar cel mai periculos este președintele comisiei.

- Și acum, după ce l-au interogat pe Iosif, ce fac, s-au culcat?

- Cum să se culce? Fac citații, că am obosit cărând la ele prin toată Valea. Îi cheamă pe toți să declare ce și cum. I-au chemat și pe gropari, și pe femeile care îngrijesc la cimitir, pe toți. Mă mir că pe dumneavoastră v-au ocolit! Dar cred că nu mai e mult și o să vă vină rândul.

- Nu cred c-au să mă cheme, eu n-am lucrat la biserică.

- Ei zic că ați lucrat și încă zilnic, de aceea v-au lăsat mai la urmă, că știți mai multe.

David se ridică de la masă și începu să rotească globul terestru de lângă el. Era prea mult pentru o existență de numai câteva zile. El, care nu lucra la școală, era certat de primar că n-a cules bine mușetelul, el, care n-a apucat să pună mâna pe un penel, este certat de o comisie că n-a pictat bine biserica, ale cărei turlle au fost strâmbate de vechiul preot. El, care abia venise și-i venea deja să plece, trebuia să dea socoteală pentru tot ce făcuseră alții și pentru tot ce nu făcuse el.

- Nu vă mai frământați atâta! Îl consolă poștașul, că până mâine aveți tot timpul să vă gândiți la ce veți declara în fața comisiei. Vedeți că s-a făcut târziu, și întârziati la întrunirea comisiei.

- Ce comisie?

- Aia cu kilowattul.

- Ai dreptate. Vii cu mine?

- Aș veni cu plăcere, dar știți, serviciul nu-mi permite! Trebuie să duc afurisitele alea de citații.

*

Intrarea în termocentrală se făcea printr-o poartă metalică. David se apropie și apăsă pe clanță. Simți o zguduitoră de parcă și-ar fi băgat degetele în priză. Își retrase speriat mâna. Un țârâit strident de sirenă și un far roșu care pâlpâia intermitent deasupra intrării îi anunțară sosirea. Dintr-o gheretă de lemn situată în dreapta intrării apără un pompier înarmat cu o secure pe care o cumpănea amenințător în mâna dreaptă.

- La ora asta se vine? Ce număr ai?

- N-am număr, spuse David ușor timorat în timp ce-și masa mâna electrocutată care începuse să amorțească. Am venit la comisia cu kilowattul unde sunt membru. Trebuie să ajung la sala cazanelor.

- Deschide! strigă pompierul spre gheretă. Au început să vină ăia din comisie. Apoi se întoarse spre David: Așteptați să se deschidă poarta. Să nu mai puneți mâna pe ea. Acum ați scăpat ușor, dar într-o zi ploioasă puteați muri.

- Dar muncitorii când pleacă de la lucru nu se...

- Nu se... pentru că știu. Și nu pleacă de la lucru decât atunci când se scoate curentul din poartă. Dar mai întâi sună sirena și ei știu că s-a luat curentul și pot să iasă. Mai înainte aveam câini dresați care păzeau porțile, dar s-au dovedit a fi coruptibili așa că am apelat la energia electrică.

Cu un uruit greoi, poarta se retrase un metru.

- Intrați acum, că se închide repede.

David aproape că sări înăuntru.

- Dar de ce este așa de strict cu intrarea, cu ieșirea, parcă am fi într-o unitate militară.

- Da, spuse neutru pompierul. Vedeți coșul de acolo? Acela care scoate fum! Acela este coșul numărul patru. Mergeți acolo. După ce ați ajuns la el vă întoarceți circa un kilometru și dați de sala cazanelor.

Indicația era clară. David izbucni în râs și o luă spre coșul numărul patru, singurul care scotea fum. Drumul până la coș era betonat și intens circulat de felurite mașini, tractoare, elevatoare, cărucioare electrice, betoniere, ba chiar și un tanc se iți după un colț. Lui David începu să-i placă această aventură. Va avea ce să-i povestească lui Natanael. Se felicita în gând pentru că a răspuns invitației, deși inițial se gândise s-o trateze cu indiferență. Ajunse la baza coșului și constată că aici nu era nici-o bănuță de lemn pe care să stea tihnit un paznic de coș care să-și fumeze tacticos pipa. În imaginația lui cam așa ar fi trebuit să stea lucrurile, dar la baza coșului nu era decât un muncitor care îndrepta o sârmă.

- Sala cazanelor, nu știți unde se află?

- Mergeți pe alea asta până dați de calea ferată și apoi o luați pe calea ferată care vă duce direct sub sala cazanelor. Dar să nu mergeți pe traverse că e interzis și vă calcă trenu'.

- Mulțumesc, dar dacă n-am voie să merg pe traverse, n-aș putea să iau trenul până acolo?

- Faceți cum vreți, dar fiți atent că mecanicul de pe locomotivă tot manevrează cu vagoanele alea ale lui de vă mai pomeniți lovit și de tren!

Porni spre linia ferată unde o locomotivă tot plimba niște vagoane de cărbune de colo colo, parcă nu era hotărâtă încotro să le ducă. O luă pe lângă vagoane și pătrunse într-o încăpere uriașă. Un întuneric absolut îl învălui din toate direcțiile. Un uruit profund și continuu îi crea senzația că prăbușirea cazanelor aflate undeva în întunericul de deasupra este iminentă. Totul trepida și şuiera. O căldură sufocantă și umedă îl făcu să transpire instantaneu. De undeva de la mari înălțimi, îl plezneau în cap picături grele care puteau fi de apă caldă, de ulei, de transpirație, cine putea ști! Locomotiva își făcu și ea apariția cu farurile aprinse și urlând din sirena. Sări speriat într-o parte și se sprijini de o țevă din care ieșeau aburi. Se arse la mâna electrocutată. De pe niște pasarele care vibrau undeva deasupra se scuturau cocoloașe mici de cărbune. Ieși afară cât putu de repede.

- De ce nu ai cască? Ce număr ai? În ce sector lucrezi? Dă-mi legitimația!

Lângă el se sumețea un tânăr care avea o cască de culoare albă și care cu siguranță lucra la un sector, avea legitimație și număr. Nu se lăsă intimidat.

- Dar dumneavoastră cum de v-au dat număr? La ce sector lucrați?

- Eu nu lucrez. Eu sunt Președintele Comisiei Multidisciplinare pentru...

- ...cercetarea kilowaților dispăruți. Eu sunt David!

- Ce plăcere să vă întâlnesc tocmai aici în mijlocul evenimentelor...

- Mijlocul evenimentelor este la Miaua.

- Mă rog, cum doriți. Oricum, sunt fericit să vă întâlnesc aici la marginea evenimentelor. Să mergem!

Și merse. Adică intrară din nou în grota aceea în care picura de sus. Se prinse de brațul președintelui care se pare că avea capacitatea de a vedea în întuneric și se lăsă purtat de acesta. Era îngrozit la gândul că din înaltul clădirii, din cazanele acelea infernale de unde veneau picăturile sau de pe pasarele de unde curgea cărbunele putea cădea orice: un sac cu cenușă, o cheie franceză, un muncitor amețit... Încetul cu încetul ochii i se obișnuiră cu întunericul și începu să distingă mediul înconjurător. Președintele îi strigă în ureche că nu are voie să lucreze în acel loc fără cască de

protecție. Apoi își luă casca din cap și i-o puse lui, după care începu să-i explice ceva referitor la construcția cazanelor. Peștera, căci numai despre o peșteră putem vorbi, avea pe jos un strat de argilă mîloasă cam de o palmă, care depăși cu câteva degete pantofii lui David strecurându-se insinuant pe lângă șosete. Din țevile ce traversau la diverse înălțimi spațiul întunecat țâșneau aburi fierbinți; cărucioare mobile, tractoare, autobasculante, străbăteau noroiul în toate direcțiile, claxonând. Dar claxonul lor abia de se auzea de uruitul profund pe care îl genera întreaga construcție, de parcă un cutremur însoțea un vulcan, care tocmai voia să iasă în lume. Undeva pe dreapta, după niște țevi îmbârligate, ardea un foc în jurul căruia stăteau câțiva oameni. Pe un tub de ciment, cu cizmele vârate adânc în noroi, stătea un om cu capul în mâini și plângea.

David se apropie de urechea Președintelui și urlă:

- Da' ăsta de ce plânge?

Președintele aruncă o privire rapidă spre cel de pe tub, apoi privi, nu se știe de ce, în sus și strigă în urechea lui David:

- L-au lăsat nervii. Nu mai rezistă. Se întâmplă destul de des, din cauza zgomotului, îi lasă nervii și se pun pe plîns. Alții urlă și o iau la fugă, mă rog, nu sunt toți oamenii făcuți la fel.

- De ce nu le dați căști antifonice, să-și acopere urechile!

- Le dăm, dar nu le poartă de frică să nu-i lovească vre-o mașină, sau vreun tractor din astea care dau târcoale pe aici.

- Oricum, nu le aud.

- Nu le aud, dar mi-au zis că atunci când au capacele alea pe urechi, parcă nici nu mai văd.

- Nu văd pentru că este beznă și abur și... hai să ieșim de aici! urlă David în urechea Președintelui. Simțea deja cum îl doare gâtul de atâta conversație.

- Mai stați puțin, să cupleze liftul!

Liftul era de fapt o platformă metalică îngrădită cu plasă de sârmă, semănând cu un coteț de găini.

- Mi se pare cam primitiv liftul ăsta.

- Pare primitiv, dar este foarte sigur. Are acolo două cabluri izolate de culori diferite. Le apropii și gata, fac scânteie și liftul o ia în sus. Le depărtezi, și gata, liftul se oprește

- Și se prăbușește!

- Nu se prăbușește decât foarte rar, când se ia curentul. Ultima oară când s-a prăbușit a fost într-o...

- Hai mai bine să ieșim de aici. Aburii ăștia îmi fac rău.

- Cum doriți! Dacă vreți, putem să mergem la mine în birou.

- Sigur că da, hai să mergem acolo!

Ajuns afară David trase adânc aer în piept și se jură că în viața lui nu va mai intra în nici o sală, nici de turbine, nici de cazane, nici de nimic.

- S-o luăm pe alea asta! îl conduse Președintele. Biroul meu este ceva mai încolo, dar ar fi bine să vizităm împreună coșul numărul patru, să vă obișnuiți cu problematica noastră.

- Presupun că și acolo dispuneți de un lift la fel de sigur ca cel pe care tocmai l-am văzut.

- Nu, o să urcăm pe scări.

- Dar de ce este nevoie să mă târâți pe mine prin toată termocentrala? Așa credeți că vom da de kilowattul dispărut? De ce nu-i trimiteți pe ceilalți membri ai comisiei să-l caute. Ei sunt mai deprinși cu tainele termocentralei și știu pe unde s-a fi putut piti.

- Ceilalți membrii cunosc foarte bine termocentrala și ne așteaptă la mine în birou, dar ar fi bine să știți și dumneavoastră cum funcționează tot ansamblul pentru a vă fi mai ușor.

- Dar de ce credeți dumneavoastră că eu, care sunt pictor, aș putea să vă fiu de folos cu ceva? N-ar fi mai indicat un inginer, un maestru, un om care lucrează aici și se pricepe?

- Din ăștia avem destui, chiar în cadrul comisiei, dar în acest caz, care este dea dreptul straniu, rutina lor nu ne mai este de ajuns. Avem nevoie de o privire din exterior, care să dea chiar soluții aberante. O problemă stranie nu o poți aborda cu logica elementară. Trebuie să intri în stranietatea ei ca s-o poți aborda cu ceva șanse de reușită. Dumneavoastră ați fost cooptat în comisie tocmai datorită caracterului ușor nonconformist pe care-l aveți. Mizăm mult pe aportul dumneavoastră.

- Atunci este necesar să-mi spuneți de ce trebuie căutat acel kilowatt. S-a produs, foarte bine! Lăsați lucrurile să se desfășoare la fel și există șansa ca fenomenul să se producă din nou.

- Păi tocmai aici este problema, că fenomenul nu trebuie să se mai producă. Kilowattul acela rebel a dat peste cap toată planificarea. Aici totul este sub control și orice abatere cât de mică la început poate în timp să genereze nereguli mai adânci care pot duce la haos. De aceea kilowattul trebuie prins și eliminat.

- Dar la difuzor s-a anunțat ca un mare succes!

- Lăsați difuzoarele, alea sunt pentru papagali. Concentrați-vă mai bine gândurile la ceea ce v-am spus eu. Hai să mergem în coșul numărul patru!

Lui David îi cam pierise cheful de aventuri pe sub cazane, prin coșuri, pe lângă coșuri și se gândea cum să plece mai iute, fără să-l supere pe Președinte. Dar adevărul este cea mai bună minciună:

- Mi-e frică să mai intru prin coșuri! Propuneți comisiei să ne ținem ședințele de lucru la Miaua. Vă aștept acolo. Și o lua spre poartă.

Președintele rămăsese în mijlocul aleii claxonat de autobasculante și privea după el nedumerit. Fără să-și întrerupă mersul, se mai întoarse de vreo două ori făcând semne prietenești cu casca spre statuia președintelui. Încetă cu joaca asta după ce se izbi cu capul de o țevă de-i sări casca din mână. Căzu jos, dar se ridică iute. Izbitura îl amețise bine. Își scutură capul de câteva ori pipăindu-și locul unde începuse să se înalțe un cucui. Privi în jur rușinat să vadă câți stau și râd, dar nu era decât președintele care îl privea uluit. Nu se mai aplecă după cască și porni mai departe fericit că a scăpat numai cu atât. Ajunse la poartă frecându-și cucuiul. Doi pompieri cu securile în mâini îl priveau apatici. Probabil că greșise poarta, căci nu mai erau aceiași ca la venire. După ce se pocnise de țevă, o fi luat-o în altă direcție

- Bună ziua. Vă rog să deschideți poarta să ies.

- Întoarce-te la lucru! mârâi unul dintre ei. Ce număr ai?

- N-am număr! Nu lucrez aici! Eu sunt membru al comisiei care studiază kilowattul care nu iese la socoteală și trebuie să merg să aduc niște planuri pe care le am acasă.

Pompierul îl privi cu neîncredere, dar celălalt, care în tot acest timp pipăise tăișul securii, spuse:

- Dă-i drumu'. Țăsta nu-i de-al nostru. Îl știu din cimitir, băntuia pe acolo când am fost să scoatem babele alea din mâna groparilor care le îngărmădiseră într-o groapă, ți-am povestit eu!

Poarta începu să se deschidă uruind și David făcu un salt spre libertate. Alege-s-ar kilowații de ea de termocentrală și de toți cei care o păzesc. Îi venea să chiuie de fericire că scăpase. Să stați aici și să munciți până o să vă ajungă cenușa la gură! Când o să mai trec pe aici peste două mii de ani să vă gădesc ca pe ăia din Pompei! le mai ură el în gând, în timp ce întindea pasul, ca nu cumva să vină careva după el și să-l bage iar înăuntru. Precis că la noapte o să aibă coșmaruri, cum băntuie el prin coșul unei termocentrale, cum se electrocutează în lift, la poartă... Sigur ieșise pe altă poartă, că nu mai recunoștea zona. Drumul pe care venise el era asfaltat, iar ăsta era un drum de țară care se strecura printre vii. Dar nu-i păsa. N-avea cum să se rătăcească. Toate drumurile trebuie să ducă undeva. Acum era liber și niciodată, dar absolut niciodată, nu va mai intra în așa ceva. Pe preotul cel vechi l-o fi momit careva să sfințească un coș de la termocentrală de a luat-o el la sănătoasa peste dealuri fără să se mai uite înapoi. Zburda ca un câine scăpat din lanț, când, deodată, se auzi strigat. Primul impuls fu să o rupă la fugă, dar nu era cazul. Doar nu puteau să-l ducă cu forța înapoi. Întoarse capul. Era Natanael.

- Natanael! strigă el fericit și-i ieși în întâmpinare. Pe unde tot hălăduiești că nu te vede omul cu zilele?

- Muncesc, David! Își strânseseră mâinile și porniră împreună. Ce, crezi că oricine are două slujbe, așa ca tine, să-și poată permite să băntuie prin toată Valea fără să-l întrebe nimeni de nimic?

- Să nu-mi spui că te-ai angajat la mină!

- Nu, lucrez pentru Sofronie cel Tânăr. Ți-am mai spus eu.

- Aha, deci cauți comori! Știam eu ce-ți poate pielea. Și pe mine mă vrăjeai cu misiuni divine și altele la fel.

- Nu te-am mințit. Aștept o conjunctură favorabilă a astrelor, care trebuie să vină cât de curând. Până atunci îmi scot și eu mâncarea cum pot.

- Și Sofronie te lasă așa de capul tău să cauți singur? Nu-i e teamă că o să dai de comoară și o să-l lași cu buzele umflate?

- Ba, îi este și mă controlează cu binoclul, de la distanță.

- Are binoclu?

- I l-am împrumutat pe al meu până ne terminăm treaba.

- Dar n-ar fi mai simplu să meargă împreună cu tine, decât să stea pitit cine știe pe unde, spionându-te?

- Nu se poate. Lumea pe aici este foarte bănuitoare. Cu mine s-au obișnuit să mă vadă bântuind coclaurii, dar, dacă ne-ar vedea împreună, ar ști imediat ce căutăm și tot satul ar fi cu ochii pe noi. Acum lucrez în zona gardurilor de la vie. Dar ce-i cu tine? Văd că ai un cucui. Așa de aprinse au fost dezbaterile în cadrul comisiei?

- Dezbateri nici nu prea au avut loc. Am avut probleme cu o țevă, cu o poartă care electrocutează oamenii, cu un om care plângea, cu niște pompieri arțăgoși, ba m-am întâlnit chiar și cu un tanc.

- Văd că nu te plictisești deloc.

- N-aș fi venit pe aici dacă nu-mi aducea Gherasim convocarea aceea.

- Apropo de Gherasim. Nevasta lui Sofronie îl știe de când era mic și îl aducea maică-sa pe la ei. Era pe vremea când stătea acasă la părinți, nu se măritase încă cu Sofronie. Și maică-sa venea cu Gherasim în poală, nu-l lăsa să calce cu pasul pe jos, că era făcut din fărmece. Că ei nu puteau să aibă copii și a dat Gherasim ăl Bătrân un pol de aur la fermecător. Acesta a prins un șarpe în ziua de Blagoveștenie și i-a tăiat capul. În gura capului de șarpe a descântat o sămânță de dovleac pe care au pus-o în pământ. Când sămânța a dat rod, femeia a mâncat dovleacul și a rămas grea.

- Auzi! îl purtau în poală, să nu calce pe jos! Și acum, s-a făcut poștaş! David râdea în hohote.

*

Ajunseră la Miaua. Pe puntea care trecea șanțul șoselei stăteau nehotărâți doi muncitori de la drumuri cu târnăcoapele pe umăr. Unul dintre ei zise:

- Ce zici, luăm două mici?

- Două mari și două mici, să-l dăm dracu' de servicii! îi răspunse tovarășul lui și se îndreptară deciși spre cârciumă.

David începu să râdă și-l trase pe Natanael spre Miaua. Aici distracția era în toi. Învingătorii își sărbătoreau victoria. Un taraf de țigani cânta înghesuit într-un colț. Îmbulzeala era de nedescris. Abia reușiră să ajungă la tejghea să-și ia țoiurile. Pe David zarva îl fascina. Privea prin sală încercând să dea de Solomon, dar nu-l zări. Din când în când privirile îi fugeau spre taraf. Țiganul de la contrabas era cel mai negru dintre ei, chiar mai negru decât contrabasul. Și cel mai beat. Instrumentul nu mai avea coarde și acestea fuseseră înlocuite cu trei cabluri electrice prinse la cele două capete cu șuruburi. Când se mai trezea, contrabasistul scotea din buzunar o cheie fixă și-și mai regla instrumentul. Dar se trezea rar. Stătea atârnat de contrabas, cu pălăria ca o foaie de varză căzută pe ochi și se clătina. Când vioristul de alături îi mai dădea câte un cot, se trezea tresărind, ridica contrabasul, îl împingea puțin înainte cu burta, îl sprijinea cu genunchiul și trăgea de două ori cu arcușul, după care adormea din nou.

- Ce ziceți, domule profesor, mai luăm câte una mică? Fac eu cînste.

David își întoarse privirea spre cel de lângă el. Un omuleț micuț cu chelie îi zâmbea încurajator.

- Cu cine am plăcerea?

- Ieremia. Așa mă cheamă, dar eu sunt istoricul Văii!

- Istoric? se miră David. Vreți să spuneți profesor de istorie.

- Nu, eu nu predau istoria, așa cum fac profesorii, eu o scriu.

- Auzi Natanael, se întoarce David spre prietenul lui. Omul acesta care scrie istoria vrea să dea un rând!

- Să-l dea! se arată Natanael generos.

- Acceptăm cu plăcere băutura oferită, domnule istoric.

Omulețul dădu fericit din cap și își croi drum spre tejghea.

- Ascultă Natanael, tu știi ceva de istoricul ăsta?

- Nu, dar dacă dă de băut, este omul care ne trebuie.

Când se întoarce omulețul cu țoiurile se auzi o sirenă ca la alarma aeriană. Un vuiet prelung care se ridica până devenea asurzitor apoi se oprea pentru câteva secunde pentru a o lua de la capăt. Pe David îl cuprinse panica.

- Natanael, hai să fugim!

- Stai liniștit. Nu e pentru noi. Îi anunță pe mineri să plece la șut.

Minerii începură să înjure. Între două înjurături își dădeau băutura pe gât și se îndreptau spre ușă. Taraful de țigani se luă după ei cântând într-una. Cărciuma rămase goală.

- Hai să stăm la măsuta aceea! îi îmbie istoricul Ieremia.

Se așezară. După zarva dinainte, tăcerea care se lăsase îi făcea să se simtă stingheri. David încercă să fie amabil cu istoricul care le dădea de băut:

- Și ce fel de istorie scrieți, domnule Zaharia?

- Ieremia, domnule profesor. Ieremia este numele meu.

- Scuzați-mă, domnule Ieremia, dar sirena aceea mi-a luat mințile. Nu sunt obișnuit.

- Vă înțeleg. Dumneavoastră sunteți venit mai de curând, dar ei s-au obișnuit.

- S-au obișnuit, dar tot înjură.

- Înjură, ce să facă și ei. Înjurătura neputinciosului. Trebuie să-i înțelegem. Cui îi place să fie trimis la muncă în urletele unei sirene!

- Și ce istorie scrieți, reveni David, istoria antică?

- Nu, domnule profesor. Eu scriu istoria contemporană. Scriu istoria de zi cu zi a acestei Văi.

- Mi se pare o muncă extrem de laborioasă. Să selectați din toate faptele cotidiene doar pe acelea care se vor dovedi emblematice pentru această perioadă. Cred că este foarte greu. Cum faceți? Vă notați toate faptele unei zile și apoi noaptea selectați din ele, sau cum?

- A scrie istoria, domnul meu, este o știință și o artă în același timp. Știința constă în rigoarea faptelor, iar arta constă în interpretarea lor.

- Nu înțeleg partea cu interpretarea. Faptele sunt fapte și ca atare au un caracter obiectiv.

- Desigur. Am să vă dau un exemplu. Chiar adineaori am asistat la un fapt obiectiv în care dumneavoastră, domnule David, a-ți avut o anumită reacție la sunetul sirenei. În istoria acestei zile se poate consemna că profesorul David stă prost cu nervii, ca să nu spunem că este isterizat de sunetul unei sirene, sau putem consemna că profesorul David a avut o reacție de îndreptățită revoltă la sunetul sirenei care îi cheamă pe proletari la muncă.

David rămase uluit.

- Dar cine face interpretările astea, cine scrie istoria?

- Eu.

- Adică, pui mâna pe pana de gâscă, îți tragi sulul de papirus mai aproape și te pui pe scris. Iar mâine-poimâine o să râdă nepoții de mine că mă speriam și când suna o sirenă.

- Nu este chiar așa. Că nu ne-au dat papirus. Eu, de exemplu, scriu istoria pe un maculator. Apoi vine Gherasim, cam o dată pe săptămână, ia maculatorul și-l duce la Domnul Primar. Domnul Primar, atunci când are timp, face îndreptările necesare cu un creion roșu, și după ce Gherasim îmi aduce maculatorul înapoi, eu trec istoria pe curat.

- Pe curat! Dar domnul primar ce scrie cu creionul roșu? Îndreaptă greșelile de ortografie?

- Și pe acelea, dacă ar fi posibil să apară, deși până acum nu s-a întâmplat. Domnia sa se axează mai mult pe problemele de interpretare.

- Și, vi se pare corect?

- Bineînțeles! Domnia sa, prin funcția pe care o deține, are acces la mult mai multe informații decât am eu. Și atunci este normal ca interpretările făcute de Dânsul să fie cele corecte.

- Bine, dar el nu este decât un om. S-ar putea ca interpretările lui să fie subiective, chiar dacă ar fi de bună credință. Dar ce ne facem dacă anumite interese îi dictează anumite interpretări?

- Domnule profesor, stați puțin! Atunci, cine să facă interpretările, bețivii ăștia care sunt chemați cu sirena din cârciumă să meargă la muncă?

- Nici ei. Cred că ar trebui creată o comisie formată din oameni cu un înalt spirit civic și cu o înaltă probitate morală, care să discerne și să decidă, eventual în urma unor dezbateri publice...

- Desigur că aveți dreptate. Această comisie există. Domnul Primar este președintele iar eu sunt umilul ei secretar.

- Umilul secretar al istoriei! Exclamă David înveselit. Apoi, reluă pe un ton conciliant: mă iertați, n-am vrut să vă supăr, dar asocierea aceasta între umilință și istorie m-a făcut să... De fapt nu m-am gândit niciodată cum se scrie istoria și acum sunt puțin surprins când intru în detalii tehnice. Apropo de detalii tehnice. Cum strângeți informațiile? Aveți oameni plătiți care bântuie prin Vale și vă raportează tot ce se întâmplă?

- Nu, cum să am oameni plătiți? Eu sunt singurul plătit de Domnul Primar să mă ocup de scrierea istoriei. Și chiar Dânsul a precizat în nenumărate rânduri că trebuie să fiu mereu în mijlocul evenimentelor pentru a le consemna cât mai obiectiv. Că orice sursă intermediară poate să altereze puritatea informației brute.

- Ubicuitatea nu o posedă decât Dumnezeu. Nu aveți cum să acoperiți toată Valea în același timp.

- Este adevărat! Fac și eu ce pot, dar Domnul Primar nu este întotdeauna mulțumit de prestația mea. Mă mai ajută Gherasim, căruia îi mai dau câte o țuică. Chiar astă-noapte, când cu atacul asupra cârciumii, m-am pomenit cu Gherasim că a venit să mă trezească tocmai când era somnul mai dulce, să vin aici că se dă asaltul final. Și am venit, ce să fac. M-au cam călcat în picioare și m-au tăvălit prin noroi, dar ce să-i faci! La revoluții din astea oamenii nu au timp să vadă care este istoric și care este participant. Așa că simplifică lucrurile. Nu există decât "ai noștri" și "ai lor". Pe lângă asta mai sunt și Jurnalele pe care le consult uneori.

- Jurnalul Pițifelnicului? Întrebă David gata să izbucnească în râs.

- Și al lui pe lângă toate celelalte.

- Care toate celelalte? Cine mai ține jurnal? Poate profesorii de la școală, că parcă acolo am văzut un afiș care-i mobiliza în direcția aceasta.

- Toți oamenii din Vale țin câte un jurnal! Intervenii Natanael. Parcă ți-am mai spus.

- Extraordinar! Se entuziasmă David. Adică și cârciumarul, și femeia care vinde porumb, toți minerii, groparii, se apleacă cu toții seara asupra jurnalului intim unde își notează impresiile zilei, notele de lectură, observațiile personale, analize sociale și de caractere...

- Să nu exagerăm. Jurnalele lor sunt mult mai simple. Se referă la ceea ce li s-a întâmplat în cursul zilei, nu fac analize și interpretări.

- Chiar și așa mi se pare fantastic. Ce imbold misterios îi face să scrie jurnale. Este un caz unic, ar trebui cercetat mai îndeaproape de sociologi, de...

- Nu este vorba de un imbold misterios, este un ordin dat de primar, preciză Natanael. În ziua de leafă nu li se eliberează salariul dacă nu prezintă jurnalul completat la zi. Jurnalul rămâne la casier și omul primește în schimbul lui salariul și un caiet gol pentru viitoarea lună. De-aia își țin jurnale.

- Extraordinar! Și toate aceste mii, zeci, sute de mii de jurnale, unde ajung?

- La mine! Spuse istoricul Ieremia lăsând cu modestie capul în jos.

David rămase blocat. Și-l imagina pe istoricul Ieremia într-o baracă înconjurat de maldăre de caiete care atingeau tavanul, iar el la lumina unei lămpi fumegânde luând unul câte unul și deschizându-l plin de zel având alături pregătit maculatorul pe care se scria istoria. Își reveni când se trezi cu un nou țoi în mână.

- Eu cred că aceste jurnale nu sunt tocmai cea mai bună sursă pentru un istoric. Asta chiar admitând că toți oamenii aceștia simpli ar fi corecți, deși mă îndoiesc. Oamenii au o îndărătnicie în a nu face ceea ce li se impune, sau dacă totuși sunt nevoiți să o facă, o fac prost. Așa și cu jurnalele astea, cred că muncitorii copiază unii de la alții, sau înșiră acolo niște minciuni ca să-și completeze caietul să-și ia banii și să ajungă cât mai repede la Miaua.

- Nu trebuie să vă îndoiiți de corectitudinea celor scrise acolo. Nimeni nu-și poate permite să mintă sau să ascundă adevărul întrucât aceste jurnale sunt cercetate încrucișat și toate acțiunile tuturor oamenilor trebuie să concorde. Vă dați seama că dacă unul singur minte sau omite ceva acest lucru se vede imediat din jurnalele celorlalți. Desigur ar putea să se înțeleagă cu toții între ei ca să tragă o minciună comună, dar asta implică organizare, întâlniri și discuții care vor apărea în jurnalele celorlalți, care nu sunt prinși în această treabă. Practic este imposibil.

- Domnule Ieremia, nu găsiți că acest ordin al primarului este abuziv. Atentează la viața privată a persoanei. Adică nimeni nu mai poate avea o viață intimă fără ca umilul secretar al istoriei să nu-și vâre nasul?

- Ce viață intimă? Ce credeți că poate face cineva aici în Vale fără să știe toți ceilalți? Tot ce fac oamenii aceștia este banal și previzibil. Eu aș putea chiar scrie istoria înainte pentru următorii câțiva ani, asta dacă mi-aș putea permite o asemenea extravagantă.

- Totuși acest atentat la libertatea persoanei este monstruos.

- Să nu dramatizăm. Acest atentat la libertatea persoanei de care vorbiți nu afectează pe nimeni. Cel mult îi plictisește să scrie în fiecare zi. Dar nu se poate altfel. Ar fi mult mai grav dacă aceste jurnale n-ar exista. Atunci ar fi cu adevărat monstruos, ca în lipsa unor mărturii directe, adevărate și pe viu, la baza istoriei ar sta păreri unora sau altora care nici n-au trăit evenimentul respectiv ci doar au auzit de el de la alții care l-au auzit și ei de la alții... așa că ținerea jurnalelor este o obligație civică a fiecărui cetățean conștient de datoria pe care o are în fața autorității locale, în fața semenilor săi și a urmașilor săi, în fața istoriei în ultimă instanță.

- Bine, bine, dar prin acest sistem al jurnalelor oamenii pot fi spionați, li se pot urmări toate mișcărilor, toate acțiunile, ba chiar și gândurile...

- Desigur. Dar ce e rău în asta? Dacă acești oameni nu au nimic de ascuns atunci nu văd de ce să nu scrie în jurnal, iar dacă au ceva de ascuns atunci acel ceva nu poate fi decât ceva antisocial care poate să afecteze bunul mers al societății, așa că societatea are chiar datoria să se apere folosindu-se de informațiile cuprinse în jurnale.

- Oricum ați întoarce frazele, un fapt e cert, se atentează cu bună știință la libertatea individului.

- A cărui individ ?

- A omului în general, care este o ființă liberă...

- Dumneavoastră, de exemplu, care sunteți om, sunteți liber?

- Bineînțeles că sunt liber...

- Liber în sensul că încă nu v-au închis!

- Nu, domnule, sunt liber în sensul dreptului fundamental al omului de a fi liber.

- Fie, dacă vă place să credeți așa. Sunteți un om liber, îngădit de legi, de morală, de necesități și dorințe, de posibilități și limite, și lista elementelor care îngădesc libertatea ar putea continua.

- Desigur, înțeleg aceste limite impuse în mod necesar, știu că nu există libertate absolută, dar mă refeream la îngădirea acestei libertăți relative de care ne bucurăm cu toții.

- Oamenii nu consideră că a scrie în jurnal este o îngădire a libertății. Cel mult îi plictisește, dar s-a obișnuit. Face parte din îndatoririle de serviciu.

- În acest caz cred că și eu sunt obligat să țin un jurnal. Poate că ar fi trebuit să mă anunțe cineva...

- În principiu toți oamenii din Vale sunt angajați undeva așa că neputând să-și ridice leafa decât în schimbul jurnalului, sunt obligați să-l țină. Acum mai apar și excepții așa cum este cazul dumneavoastră care nu lucrați nicăieri, sau refuzați să mergeți la lucru, mă rog, nu este o problemă care să mă privească pe mine. Probabil că din această cauză nu v-a spus nimeni de jurnal.

- Și ce dacă nu lucrez nicăieri! Ce, sunt obligat?

- Munca nu este o obligație, este un drept.

- Atunci eu nu mă folosesc de acest drept...

- În cazul acesta, dreptul este o îndatorire. Cred că înțelegeți!

David înțelegea, dar această înțelegere îl întrista. Poate că ar fi fost mai bine să nu-l fi întâlnit pe Natanael, pe istoric, pe Efraim și să trăiască fericit. Inconștient și fericit.

- Numai puțin, vă deranjez!

Era cârciumarul care puse pe masă o tavă de tablă cu vreo patruzeci de pahare pline cu rachiu.

- Cine a comandat atâta băutură? se îngrozi David, simțind cum i se face rău.

- Nu este pentru dumneavoastră! îl lămurii cârciumarul. Acum ies ăia din șut și unii dintre ei trebuie să bea foarte repede că pierd autobuzul. Așa că le creăm condiții.

Lui David îi pierise cheful de băutură, de discuții și de tot. Îi era foame și ar fi dorit să stea liniștit să gândească. Cârciumarul mai aduse o tavă pe care o puse peste prima, apoi încă una și încă una. După un timp deja nu se mai vedeau între ei.

- Ce ziceți, plecăm? întrebă David paharele din fața lui.

Paharele rămaseră tăcute. După un timp, o voce timidă se strecură pe sub tăvi:

- Dacă ziceți să...

Se ridicară. David se îndreptă spre tejgheaua unde cârciumarul tocmai încărcă o nouă șarjă de pahare.

- Dar cum le țineți cont care cât a băut, dacă le dați băutura așa la grămadă?

- Nu le-o dau la grămadă. Am aici, și crășmarul scoase de sub tejghea o carte mai groasă decât mersul trenurilor, "Mersul abatajelor". Și aici este trecut tot. Orele la care iasă fiecare schimb, orele de intrare, cine și la ce abataj lucrează, cei care nu pot să bea pentru că sunt bolnavi, cei care beau în viteză că pierd autobuzul, cei care locuiesc prin apropiere și zăbovesc mai mult, cei care beau până adorm în cârciumă. Aici este totul. Așa că, n-au cum să mă fure. Și tot ei mă păzesc. Doamne ferește, să ia unul două păhărele de pe tavă că e un om sfârșit. Înseamnă că l-a lăsat pe altul fără băutură și încăierarea e gata.

Un vuiet care venea de afară anunța apropierea valurilor de mineri însetați. Se grăbiră să iasă. Primul val se izbi de scările de la intrare, acoperi tinda, năvăli pe ușă și nu se mai retrase. Al doilea val năvăli peste primul și se introduse în cârciumă sub presiune. Al treilea val se așeză pe iarbă și așteptă răbdător. Claxoanele autobuzelor care staționau în șosea începură să sune. Primul val își începu retragerea înceată. Claxoanele nu mai încetau. Al treilea val intră în acțiune. Goli în câteva minute cârciuma de rămășițele celor două valuri precedente, care surziseră din cauze necunoscute, și le luă locul. Primele două valuri se retraseră în autobuzele care o luară din loc.

Istoricul le propuse să meargă la cabinetul lui de lucru, unde mai are niște țuică și unde să continue discuția. Cei doi se priviră o secundă și acceptară. Nu ai ocazia în fiecare zi să vezi cabinetul de lucru al unui om care scrie istoria. Din șosea o luară pe o uliță laterală, trecură pâraul pe o punte de lemn și-și continuară drumul printre dealuri pe o potecă ce urma firul unui pâraiaș. Ajunseră într-o poiană unde fânul fusese cosit și strâns în câpițe. Între câpițe era o șură făcută din lemn și acoperită cu șindrilă. Aici era cabinetul istoricului. Înăuntru spațiul era vast și mai multe ferestre lăsau lumina să intre în voie. Mobilierul amintea de sala cărților dintr-o mănăstire a ordinului copiștilor. Din loc în loc erau instalate pupitre înclinate, cu câte patru laturi la care se putea citi sau scrie în picioare. În mijlocul încăperii trona o masă care aducea cu cele din birourile comandanților supremi ai trupelor de uscat; lungă, lată, acoperită cu harta văii la o scară apropiată de unu pe unu. Pereții laterali aveau de asemenea pupitre pentru scris. Rafturi pline cu cărți, călimări cu cerneală, tocuri înarmate cu penițe de oțel, pene de gâscă, maculatoare și caiete deschise, borcănase cu cenușă pentru uscat cerneala, lămpi cu gaz, sfeșnice cu lumânări pe jumătate arse, totul arăta că acolo se lucra. David, văzând tot acest arsenal al scrisului, rămase copleșit.

- Mă duc să aduc ceva de băut! se scuză istoricul Ieremia și dispăru într-o despărțitură a șurii. David începu să inspecteze noul teritoriu care i se deschidea sub ochi. Aproape toți marii istorici figurau prin rafturi, dar cele mai jerpelite cărți erau cele ale lui Cassius Dio, ceea ce dovedea afinitatea lui Ieremia cu metoda lui de a scrie istoria. Ajuns în dreptul călimărilor, tocurelor și penițelor de oțel, David avu o revelație. Numai într-un asemenea cabinet putuse să se nască Tratatul asupra puterii. De aici îl luase legionarul Gherasim și-l vântura prin toată Valea. Privea deja cu alți ochi spre micuțul Ieremia care aducea o sticlă de țuică și o strachină cu brânză.

- Pâinea văd că s-a sfârșit! Dar mai avem niște brânză, ca să meargă țuica.

Ieremia puse țuica și brânza pe harta de pe masa centrală, apoi plecă și se întoarse cu un fel de țoiuri cu mâner. După ce le umplu, ciocniră:

- Îmi place aici! spuse David. Este o atmosferă în care se poate medita în liniște asupra istoriei, asupra celor care o fac, asupra celor care o scriu și asupra celor care o suportă. Și apropo de cei care o scriu, într-o viață anterioară, nu v-ați numit cumva Efraim?

- Ba, da. Numele de Ieremia mi s-a dat atunci când am fost uns istoric.

- Și cine v-a uns, primarul?

- Nu știu, pentru că la festivitatea de ungere erau cu toții mascați.

- Formidabil! se entuziasmă David. După câte înțeleg, faceți parte dintr-un ordin secret.

- Putem să-i spunem și așa, dar cred că secret nu este decât pentru mine. Am avut senzația că toți bărbații aceia mascați se cunoșteau între ei.

- Femei nu erau, ca la Secta Cenușii?

- Nu, nu am remarcat prezența vreunei femei. Deși, nu sunt sigur. Eram foarte emoționat, vă dați seama. Când stai întins pe spate cu un stilet plasat în dreptul inimii de un om mascat care mai ține și un ciocănel de lemn în mâna cealaltă, nu-ți prea arde de femei.

- Dar de ce vă țineau astfel?

- Unul dintre mascați punea întrebări și eu răspundeam. În funcție de răspunsurile mele, omul acela cu stiletul ciocănea mai tare sau mai încet în stilet. Nu știu alții ce-or fi pățit, dar eu am scăpat cu viața în mine.

- Dar ce vă întrebau?

- Multe. Dacă vreți să știți vă pot da o recomandare să deveniți istoric, și atunci aflați.

- Mi se pare cam periculoasă munca asta.

- Periculoasă și grea, dar nu mă plâng.

- Nu știu dacă e un secret, dar vă întreb și eu ca Gherasim, de mine și de prietenul meu Natanael ați scris ceva în istoria Văii?

- Nu este nici un secret. Am scris. Nu puteam să n-o fac.

- Și puteți să ne arătați și nouă ce e scris acolo?

- V-aș arăta cu plăcere, dar maculaturul este la Domnul Primar. Astăzi trebuie să vină Gherasim să mi-l aducă. Dar, iată-l că vine!

Pe fereastră se vedea poștașul care se apropia prin iarba cosită. Ciocăni la ușă și intră.

- Bună ziua la toată lumea. Ce fericit sunt să vă întâlnesc pe toți aici!

- Și noi suntem fericiți să te avem în mijlocul nostru! spuse David. Ai adus maculaturul?

- Nu l-am adus, întrucât Domnul Primar a avut o săptămână cam zbuciumată și nu a avut timp. Chiar și acum, când m-am despărțit de Domnia Sa, citea scrisoarea domnului David.

- Stai jos Gherasim! îl îmbie istoricul. Să-ți aduc un țoi, să bei cu noi.

Băură. Gherasim luă o bucată de brânză și întrebă:

- Domnu' Ieremia, niște pâine nu ne dați?

- N-am Gherasim. S-a terminat.

- Pot eu să vă ofer niște pâine! spuse poștașul sfios. O luasem de la cantină s-o duc la câine, dar dacă aici e mai mare nevoie...

- Bună și pâinea câinelui. Pune-o pe masă!

Poștașul scoase o pâine din buzunarul mantalei și o așeză jenat pe colțul mesei. Istoricul Ieremia, fost Efraim, o frânse în patru și o oferă celor de la masă. Era deja altceva. Mergea și brânza mai bine, și țuica.

- Domnule Ieremia, îndrăzni David. Am o bănuială că dumneavoastră ați fi scris Tratatul asupra puterii. Este adevărat?

- Da, eu l-am scris, dar nu știu care text a ajuns sub ochii dumneavoastră, că acum circulă diverse variante, ori eu n-am scris decât unul de care pot fi mândru. Am citit și eu câteva din cele care circulă. Unele sunt de-a dreptul puerile. De aceea nu știu la care din ele vă referiți.

- Mi-a adus Gherasim o scrisoare care cuprindea acest Tratat, și eu am presupus că dumneavoastră l-ați scris.

- Cunoscut varianta pe care v-a adus-o Gherasim, dar aceea nu este scrisă de mine. Acea este opera lui Gherasim.

- Da, eu am scris-o, recunosc poștașul și lăsă privirile în jos roșind. Nu v-a plăcut?

- Nu e vorba de plăcere. M-a șocat.

- Mă gândesc ce ați simți dacă ați citi varianta originală pe care am scris-o eu! spuse Ieremia, privind visător pe fereastră.

- O putem citi acum, dacă este permis.

- Este permis, dar nu avem manuscrisul la îndemână. Manuscrisul este îngropat în pământ și numai Domnul Primar știe unde.

- Auzi Natanael, ai de lucru! râse David.

- Nici domnul Natanael nu-l poate depista! interveni poștașul. E băgat într-o zonă unde câmpul electromagnetic creat de energia electrică face inefficientă bagheta.

Natanael zâmbi subțire:

- Nu fi atât de sigur, Gherasim. Energia umană, dacă intră în rezonanță cu cea cosmică, anihilează și undele gama. Un câmp electric este ușor de anihilat dacă îți pui mintea cu el.

Istoricul își luase un maculator de pe jos și scria.

- Și cum ai scris tu un asemenea Tratat, Gherasim? Că nu te arată firea de a umbla la lădița cu concepte.

- A copiat din maculator, spuse Ieremia, fără să ridice capul. A copiat atunci când i l-am dat să-l ducă la Domnul Primar, dar a copiat pe sărite, pe urmă a mai pus și de la el și ați văzut ce a ieșit.

Afară începuse să se însereze. Natanael se ridică de pe scaun:

- Eu trebuie să plec. Am de lucru.

- Merg și eu! se ridică David, simțind că șura nu-și mai păstra poziția fermă în raport cu pământul.

- Mă simt onorat că ați trecut pe la mine și vă mai aștept! se ridică și istoricul.

*

Drumul spre casă nu i-a creat probleme lui David care se ancorase bine de brațul lui Natanael. Istoricul trebuia să consemneze doar că a adormit îmbrăcat, culcat de-a curmezișul patului.

Ziua a șasea

Se trezi zgâlțâit. Era Natanael:

- Scoală-te, că te caută prietenul tău, poștașul. Zice că e ceva urgent.

Se ridică cu greu din pat. Avea senzația că și mâța tropăie când trece pe lângă el. Se duse la ușă ținându-se de pereți.

- Bună dimineața, domnu' David. Mă scuzați că v-am luat din pat, dar aveți o citație!

O citație?! Existau și pe aici tribunale, citații, pârâți, martori... Scutură din cap să se dezmeticească. Cât să fie ceasul?

- E șapte! preciză poștașul neîntrebat.

Citi cu atenție citația.

"Către David, fiul lui Isai.

Sunteți chemat urgent în fața Înaltei Comisii pentru cercetarea picturii murale și a influenței acesteia asupra psihicului uman în spațiile ambientale neconvenționale. Refuzul dumneavoastră de a vă prezenta ne va ușura munca, dar vă va complica existența. Așa că nu vă așteptăm.

Semnăt: Președintele Înaltei Comisii etc. etc."

- Mulțumesc, Gherasim! Stai să mă îmbrac și mergem.

- În ce să vă mai îmbrăcați domnule profesor, că văd că aveți și treniul pe dumneavoastră?

- Da? Bine. Și unde zici că e comisia asta?

- La Miaua, domnule profesor! La Miaua! Dar, vă rog, să nu le spuneți...

- Știu. Am reținut. Nu-ți face probleme.

Poștașul plecă. Ce bună ar fi fost acum niște zeamă de varză! Dar înțelepții planetei au prevăzut și un asemenea caz limită atunci când au emis maxima: „Dacă e, e! Dacă nu e, nu e!” Și acum nu era. Se duse în bucătărie și își puse o căniță de țuică să se dreagă.

Comisia își ținea lucrările în camera din spate de la Miaua. Același separeu în care fusese sechestrat și Solomon în perioada când legea în Miaua o făceau asediații. Erau trei în comisie și stăteau toți la o masă de prezidiu formată prin unirea a trei mese din cârciumă acoperite cu un cearșaf. La intrarea lui David, cel care era la mijloc se ridică în picioare și spuse:

- Eu sunt președintele, cel din dreapta mea este subpreședintele, iar cel din stânga mea este secretarul. Dumneavoastră, cine sunteți?

- Eu sunt David și am venit singur întrucât pe citație nu mai era trecută și altă persoană.

- Ați făcut bine că ați venit singur. Vă rog să luați loc în picioare în fața noastră și să ne răspundeți la întrebări. Vă precizez că aveți dreptul de a minți, întrucât nu ați jurat pe nimic că veți spune adevărul...

- Nu numai dreptul, preciză subpreședintele, are chiar obligația.

- Așa cum bine ați auzit, aveți chiar obligația. Deci, să începem. Se întoarse către secretar: Scrie, dragă: În fața noastră, Înalta Comisie pentru etc. etc. s-a prezentat martorul David, fiul lui Isai, în veșminte obișnuite, îmbrăcat cu un loden care a fost cândva alb, având ca semn particular un cucui. Are aspectul general al unui om care a chefuit până târziu și a adormit îmbrăcat. La propunerea noastră de a ne minți în cursul declarațiilor sale, nu a făcut nici un comentariu. Îmi cer scuze domnule David, dar acest preambul plictisitor trebuie scris. Dar să nu mai pierdem timpul, pe unde v-ați pierdut timpul în ultimele zile, că din datele de care dispunem rezultă că nu v-ați angajat nicăieri?

- Stați puțin, ce legătură are ce am făcut eu în ultimele zile cu pictura din spațiile neconvenționale?

- Păi, tocmai asta e! Că ar trebui să aibă și nu are. Spuneți-ne mai exact, care dintre picturile din interiorul bisericii vă aparține.

- Dar eu n-am executat nici-o pictură.

- Ați făcut numai fundalurile și...

- N-am făcut nimic.

- Mda! Atunci cum vă explicați declarația Iscarioteanului că veneați zilnic la biserică și lucrați?

- Am fost de vre-o două-trei ori, și uneori am și lucrat câte ceva, dar nu la pictură. Mai mult la mortar, la cărat apă...

- Aveți calificarea de zidar, sau o făceați așa, după ureche.

- Nu, nu am calificarea de zidar și nici nu m-am dus acolo să lucrez "după ureche"! A fost doar o neînțelegere. Bătrânul Iosif era surd și...

- Vă rugăm să vorbiți de bătrânul Iosif la timpul prezent întrucât n-a murit încă!

- Perfect. Deci bătrânul Iosif este surd și eu tot încerc să-i explic...

- Vreți să spuneți că ați încercat atunci când v-ați întâlnit cu el să-i explicați. Acesta este un timp trecut. Se întoarse spre subpreședinte: Se pare că martorul citat are lacune gramaticale, va trebui să refacem noi raportul la timpii potriviți. Apoi, spre David: Vă rugăm să continuați la orice timp și mod doriți.

- Nu mai doresc să continui la nici un timp și la nici un mod. Eu cred că dumneavoastră aveți lacune de comportament.

Președintele se întoarse spre secretar:

- Scrie dragă: Martorul citat este într-o ușoară stare de surexcitare și poate fi enervat ușor. Apoi către David: Hai să revenim la pictura bisericii. Ați văzut ce se pictează acolo?

- Da.

- Și nu vi s-a părut nimic nelalocul lui?

- Ba da. Țin minte că era o scenă care nu avea ce să caute în acel loc. Și anume, o secvență din aducerea Chivotului Legii în Cetatea Ierusalimului, care nu are ce căuta sub cupolă.

- Și văzând această grozăvie, ce măsuri ați luat? Pe cine ați anunțat? Domnului Primar, cu care vă întâlneați zilnic și chiar de două ori pe zi, de ce nu i-ați spus nimic? De ce nu apare această grozăvie în nici una din scrisorile pe care i le trimiteți zilnic domnului Solomon? Nu, n-ați spus nimănui nimic! Și știți de ce? Am să vă spun tot eu. Pentru că David acela din cupolă este făcut

după chipul dumneavoastră. Deci, nu e vorba numai de o potrivire de nume. Aveți tendința organică să vă confundați cu personajul biblic...

- Stați puțin! Cred că exagerați! Faptul că există această coincidență de nume, nu înseamnă că...

- Nu înseamnă? Dar faptul că v-ați autoproclamat Rege, asta este tot o coincidență? Sau e vorba de paranoia?

- Asta a fost așa, ca o glumă...

- Dacă asta a fost o glumă, atunci, de ce Iosif vă zicea "zămislitor al lui Solomon"? Glumea cumva și el?

- Cred că da.

- Iată-ne ajunși în țara glumeților! Argumentele dumneavoastră sunt foarte firave și nu explică de ce chipul lui David de pe frescă vă reprezintă, iar textul din care este compus reproduce scrisorile dumneavoastră. Despre asta ce aveți de spus, sau e vorba tot de o glumă?

- Întrebați-l pe Iosif, nu pe mine care am urcat doar o singură dată pe schele, și atunci pentru puțin timp, întrucât Iosif după ce mi-a dat banii m-a îmbrâncit imediat jos.

- De ce v-a îmbrâncit? Ce i-ați făcut, sau ce ați vrut să-i faceți?

- Nu i-am făcut nimic. Pur și simplu priveam picturile când Iosif a stins lampa și m-a îmbrâncit.

- Poate că nu a intenționat să vă îmbrâncească și doar dumneavoastră ați interpretat astfel gestul lui. Povestiți-ne, după ce Iosif a stins lampa, în ce parte a corpului v-a atins cu mâna, și dumneavoastră ați presupus că vă îmbrâncește, și care era expresia feței lui?

- Nu știu ce expresie avea, întrucât eram întors cu spatele și...

- Și în perioada cât ați stat întors cu spatele la Iosif, mai era ceva prin preajmă să vă vadă, să vă audă?

- Domnilor, am impresia că insinuați ceva! Ori în asemenea condiții cred că interogatoriul pe care văd că mi-l luați se va încheia foarte repede.

Intervenii subpreședintele cu un aer împăciuitor:

- Nu trebuie să vă supărați. Președintelui nostru îi plac asemenea practici și de aceea insistă atât asupra lor. Pe noi, ceilalți, nu ne interesează de câte ori v-ați pus-o cu Iosif și nici nu vrem să cunoaștem asemenea amănunte jenante. Mai bine, spuneți-ne, de ce nu vă lăsa Iosif să pictați alături de el, dacă ziceți că erați în relații atât de intime?

- Relațiile mele cu Iosif au devenit intime numai datorită zelului dumneavoastră. În realitate au fost niște relații absolut firești, ca de la meșter la calfă. Iar timpul a fost prea scurt pentru a apuca să lucrez alături de el.

- Dar dacă nu ați apucat să lucrați alături de el, de ce vă plătea Iosif? Ce servicii îi făceați?

- Nici eu nu știu. Poate pentru că i-am cărat apă și i-am preparat mortarul, nu știu!

- Spuneți-ne în ce cont și la ce bancă aveți depuși banii pe care îi încasați de la Iosif.

- Cred că glumiți! Erau atât de puțini încât nu cred că m-ar fi primit cu ei la bancă.

Președintele interveni:

- Eu zic să lăsăm această problemă în seama Comisiei pentru depistarea și confiscarea banilor obținuți fără justă cauză, și să revenim la ale noastre. Dar dacă chipul lui David zugrăvit pe perete seamănă atât de mult cu al dumneavoastră, însemnul bărbăției pictat de Iosif și care, trebuie să recunoașteți, ar fi o podoabă pentru orice bărbat, este identic cu al dumneavoastră?

- Refuz să răspund la astfel de întrebări.

- Vă apreciem pudoarea. Spuneți-ne atunci, cine a strâmbat turlile bisericii și în ce scop a făcut-o?

- Turlile!?

- Da. Cele două turlle. Avem aici o sesizare, cum că n-ar fi drepte, nici paralele între ele și nici perpendiculare pe meridianul locului. Știți ceva în acest sens?

- Nu... nu! Am auzit doar că preotul cel vechi le strâmba cu privirea ori de câte ori voia. Probabil că a plecat uitând să le mai îndrepte.

- În ce relații erați cu preotul cel vechi?

- Nu l-am cunoscut, întrucât a fugit înainte de a veni eu în Vale.

- Atunci de unde aveți informația referitoare la puterea lui de a strâmba turlele bisericii cu ajutorul privirii?
- Păi, așa zice lumea pe aici! Dar eu cred că strâmba erau numai în sufletul lui.
- Dumneavoastră sunteți un intelectual, nu trebuie să vă spun eu că tot ceea ce declarați trebuie să aibă susținere. Deci, cine a spus că vechiul preot strâmba turlele cu privirea?
- Gherasim, sau Sofronie. Unul din ăștia doi.
- Care Sofronie, ăla care clocea oul la subraț?
- Da, de el este vorba.
- L-ați văzut vreodată pe Sofronie devenind invizibil? A făcut vreo demonstrație în fața dumneavoastră? V-a inițiat în tainele clocirii oului de cocoș negru? V-a sugerat cifra de treizeci și trei de zile? V-a spus cumva dacă a reușit să facă rost de o broască țestoasă pentru a cloci oul?
- Răspunsul este: negativ.
- V-a inițiat în tainele Sectei?
- Care sectă?
- Secta Cenușii.
- Nu. Nici el nu era inițiat. Mi-a spus că Iscarioteanul ar fi fost șeful lor.
- Și Iscarioteanul v-a trimis noaptea la Templu?
- Ce Templu?
- Templul Sectei. Capela din cimitir!
- N-am fost la nici-o capelă.
- Atunci, ce căutați noaptea în cimitir? Să vă spun tot eu. Săpați gropi-capcană în care sechestrați femei în vârstă și apoi asmuțeați groparii asupra lor. Asta făceați domnule David! Cu asta vă distrați în loc să mergeți la școală unde era atâta nevoie de aportul dumneavoastră!
- Dar era ziua și nu era o groapă-capcană, ci ditamai craterul. Și nu l-am făcut eu, ci ăștia de la mină cu exploziile lor din subteran...
- Să presupunem că pe asta nu ați săpat-o dumneavoastră, spuneți-ne atunci cu cât îi plăteți pe gropari ca să vă sape gropile? Sau le dădeați țuică?
- Nu, categoric, nu! Pe gropari nici nu-i cunosc. Mă aflu în trecere pe acolo când a survenit explozia și am dat o mână de ajutor.
- Sunteți inginer minier?
- Nu.
- Atunci, cum de puteți afirma în fața Înaltei Comisii pentru cercetarea etc. etc., asemenea bazaconii? Avem aici declarații suficiente care atestă că în ziua aceea nu a avut loc nici-o explozie în subteran. Dacă nu v-ați dus să pregătiți capcana pentru bătrâne, spuneți-ne ce căutați în cimitir. Aveți rude îngropate pe acolo?
- Nu. N-am rude în această Vale, nici îngropate, nici dezgropate. Și nu m-am dus în cimitir ci tocmai treceam pe acolo când a avut loc explozia din subteran și...
- Președintele se întoarce plictisit spre secretar:
- Scrie dragă: martorul nu înțelege întrebările comisiei și repetă inutil afirmații aberante. Apoi, către David: Aveți cunoștință de faptul că orice cimitir dispune de o poartă de acces?
- Dar este evident!
- Dacă este atât de evident, de ce dumneavoastră nu a-ți nimerit poarta și a trebuit să spargeți gardul pentru a vă furișa în cimitir.
- Dar gardul era putred și eu trebuia să ies și oricum, pompierii l-au pus pe tot la pământ.
- Cu aproximație puteți să ne spuneți cam câți metri de gard a-ți pus dumneavoastră la pământ și câți pompierii?
- Domnilor, stați puțin! Eu am rupt două-trei scânduri, dar pompierii au dărâmat tot gardul.
- Putem consemna că exemplul dat de dumneavoastră atunci când ați rupt acele două-trei scânduri, după cum ați afirmat, să le fi dezlănțuit spiritul distructiv?
- Nu, cu siguranță, nu! Când am încercat eu să sar gardul și s-a dărâmat cu mine, pompierii nu sosiseră.

- Atunci să lăsăm această chestiune în sarcina Comisiei pentru evaluarea pagubelor și recuperarea acestora de la cei vinovați, și noi să revenim la ale noastre. Spuneți-ne, vă rog, ce ați făcut cu licuricii pe care vi-i aducea prietenul dumneavoastră Natanael în fiecare noapte.

- Nu mi-a adus nici un licurici!

- Domnule președinte, interveni secretarul, eu cum să scriu aici? Că martorul David iar se încurcă în gramatică. Eu cred că la singular este licuric.

Președintele căzu pe gânduri și începu să mormăie:

- Licuric, licurici, licuric...Știu ! se luminează el brusc. La singular e cu un i și la plural cu doi de i!

- Nu cred că-i așa! interveni și subpreședintele. Dacă declinăm acest substantiv comun, ne putem da seama: un licuric, doi licurici, trei licurice.

- Patru licurici! izbucni David în râs.

Dar Înalta Comisie nu-l mai lua în seamă. Discuțiile în contradictoriu erau din ce în ce mai aprinse. Dezbaterile în trei păreau că nu se vor sfârși prea curând. Pe David începură să-l doară picioarele, așa că interveni tocmai când președintele, pentru a fi mai explicit, se apucase să deseneze un licurici pe dosarul pe care îl avea în față.

- Văd că aveți treabă și eu vă încurc. Îmi permiteți să mă retrag?

- Cum să vă retrageți? se miră președintele. Apoi celor doi: Vom relua discuția după ce terminăm cu interogatoriul. Să revenim... Începu să caute prin dosarul cu licuriciul pe copertă. Da, am găsit. Spuneți-ne vă rog cine a dat primul în scandalul iscat cu ocazia dezbaterilor care au avut loc în cadrul Comisiei multidisciplinare pentru cercetarea cazurilor de apariții meteorice a kilowaților suplimentari?

- Ce să dea?

- Primul pumn! Sau cu ce v-ați bătut? Că după cum arătați se vede că a-ți încasat ceva!

- Dar nu ne-am bătut. Nici nu-i cunosc pe membrii comisiei de care ați amintit. L-am întâlnit numai pe președintele ei.

- Și de la el ați sustras planurile coșului numărul patru de la termocentrală pe care le-ați scos pe poartă pitite în cască? Dacă este adevărat, spuneți ce ați făcut cu ele și unde se găsesc în acest moment. Dacă nu este adevărat, spuneți "nu".

- Dar această învinuire este o tâmpenie fără cap și fără coadă. Ca și aia dinainte. Cine a fost nemernicul care a putut să spună așa ceva despre mine? Este adevărat că președintele mi-a dat o cască, dar nu m-am uitat în ea, și chiar dacă m-aș fi uitat, era întuneric. Iar cască mi-a căzut din cap și a rămas acolo, la termocentrală!

Președintele se întoarse spre secretar:

- Scrie dragă acolo că martorul David nu a negat.

- Ba, a negat! Martorul David neagă de când se știe. Și în primul rând neagă rostul acestei comisii. Martorul David vrea să știe dacă comisia mai are și alte întrebări la fel de inteligente, pentru că se cam grăbește. Și tot martorul David întreabă onorata comisie dacă are și el dreptul să pună întrebări.

- Cum să nu! Comisia chiar vă roagă să-i puneți întrebări! Dar mai înainte de asta vă rugăm să ne răspundeți la o ultimă întrebare. Și e ultima având în vedere faptul să sunteți o persoană ocupată, care se grăbește. Iar restul întrebărilor, cu voia dumneavoastră, le vom pune în acest plic. Vă rugăm să completați răspunsurile cu penița, cu cerneală neagră, în trei exemplare, fiecare exemplar fiind original și fiecare pagină să poarte semnătura dumneavoastră. Și ce vă mai rugăm, atenție ca semnătura să semene cu cea de pe biletele pe care i le-ați dat lui Iosif și cu cea după scrisorile pe care le trimiteți într-un ritm de invidiat. Dar să revenim. Presupun că știți că există un principiu care spune că nimic nu se pierde, nimic nu se câștigă, ci totul se transformă. Pornind de la acest principiu vă întreb: Dacă nu lucrați nicăieri, nu primiți salariu de nicăieri, cu ce vă întrețineți? Și aici mă refer la masă, cazare, echipament, băutură, că și acum miroșiți a țuică, și toate celelalte.

Pe David întrebarea nu-l surprinse. Și-o pusesese și el de mai multe ori și nu-i găsise răspuns. Dar chestia cu țuica îl enervă:

- Întrebarea implică două răspunsuri. În primul rând principiul pe baza căruia ați pus întrebarea este greșit formulat. Formularea lui corectă în Vale este: Nimic nu se pierde, nimic nu se

câștigă, ci totul de duce dracului! În al doilea rând țin să vă comunic că sunt mândru că mă anchetează o comisie ai cărei membri miros a smirnă, a tămâie și a mort! Să nu vă mai permiteți afirmații impertinente în timpul discuției amicale pe care consider că o purtăm! Și acum e rândul meu să pun întrebări. Întrucât nu am un plic la mine am să pun întrebarea verbal: Din ce resurse supraviețuiește în Vale martorul David care nu are nici serviciu și nici salariu? Cu ce-și plătește cazarea, mâncarea, poștașul, țuica și toate celelalte? Să-mi puneți răspunsul la întrebare în plicul acela cu cele o mie de întrebări. Martorul David vă salută profund plictisit.

Ieși din camera Înaltei Comisiei pentru etc. etc. și se opri în camera înaltelor dezbateri. Se rezemă de teșghea și privi în sală. Aceleași figuri, aceleași voci, parcă nu se schimbaseră nimic la Miaua deși trecuse o revoluție peste ea.

- Cu ce vă servim, domnule David?

Ba se schimbaseră totuși ceva. Devenise unul de-ai casei. Și cârciumarul îl recunoștea.

- Rachiu.

- De mere sau de struguri? Că de când cu asediul ne-au adus de toate.

- De mere! spuse David nesigur. Parcă din struguri se făcea vin, din mere se făcea oțet și din prune magiun!

- Serviți, domnu' David! Cârciumarul îi aduse un țoi și i-l puse în față. Apoi se aplecă și scoase de sub teșghea o pereche de cizme de cauciuc. Vi le-a lăsat Nea Gâju, că a zis că nu vreți să treceți pe la el și s-a gândit că pe aici treceți mai des. V-a pus și o scrisoare înăuntru. Să le purtați sănătos!

- Mulțumesc! Băgă mâna într-o cizmă și găsi "Cădelnița fericirii". O băgă repede la loc și căută în cealaltă. Acolo era.

Alteței Sale Regale David Întâiul,

Cu umilință vă aducem la cunoștință că cizmele pe care le aveți în față sunt numărul patruzeci, întrucât femeia de serviciu de la școală vi le-a schimbat, iar cele cu numărul patruzeci și doi, pe care le-ați luat pe caiet de la baracă, le-a încălțat bărbatul ei și n-am avut cum să i le iau din picioare, că asta nu se descălță nici când doarme. Așa că, luați-le pe astea, și încercați să le schimbați la baracă. Că vi le-aș fi schimbat eu, dar m-am bătut zilele trecute cu gestionarul și suntem cam supărați. Dacă nu vreți să mergeți la el, lăsați, că vi le schimb tot eu săptămâna viitoare când mă duc să-i fac inventarul, mama lui de porc.

Cu adânc respect,

Gâju.

Viața mergea înainte. Gâju se bătea cu omul păianjen, femeia de serviciu de la școală înlocuia cizmele, bărbatul ei nu se descălța nici în somn, scrisorile își aveau drumul lor ascuns prin cizme, lăzi și chipiuri de poștași, comisiile se înmulțeau ca ciupercile după ploaie, numai el nu era acceptat în acest joc. Cum să nu fie acceptat. Fusese cooptat într-o comisie, fusese interogat de o alta, fusese ales președinte într-o asociație, fusese recunoscut ca Rege, ce voia mai mult?

- Imperator! strigă el și dădu țoiul pe gât. Asta nu fusese.

- Vă mai aduc unu' domnu' David?

- Adu două! Lângă el era preotul, care îi zâmbea prietenește. Ce mai faceți, domnule David? Nu v-am mai văzut pe la biserică. Nu mai vreți să ne ajutați?

- Ba da, dar... Cum să vă spun? Iosif m-a îmbrâncit de pe schele și nu știu dacă mă mai primește la lucru.

- Vă primește, cum să nu vă primească! Vorbesc eu cu el.

- Dar nu știu dacă mai am voie. Tocmai m-a anchetat o comisie grozav de bănuitoare și sunt cam întors pe dos. Nu știu ce să fac.

- Să veniți la lucru.

- Dar am și ore la școală, pe unde n-am trecut și nici n-am de gând să trec și primarul insistă să mă duc.

- Am să vorbesc eu cu Domnul Primar. Oricum, pentru a nu încorda atmosfera, mai treceți pe acolo. Mai scoateți copiii la aer curat.

- Aer curat nu e decât dincolo de dealuri!
 - Mă rog, nicăieri nu sunt lucrurile perfecte. Trebuie să fim mai îngăduitori, să ne mai adaptăm...

- Părinte! Lângă ei se ivise un miner cu Țoiul în mână. Permiteți să dau și eu un rând.
 - Mulțumesc, dar tocmai plecam.
 - Auziți, părinte! insistă minerul, n-ați putea să luați legătura cu bunul Dumnezeu să ne spună unde s-a ascuns blestematul ăsta de cărbune? Ați face o faptă creștinească. Să nu mai umblăm ca bezmeticii după el!

David izbucni în râs, dar preotul își făcu câteva cruci mari și îl privi pieziș:

- Nu huli, fiule! apoi își dădu Țoiul pe gât și plecă.

Apăru crâșmarul cu un Țoi și i-l puse în față.

- Nu, mulțumesc. Nu mai beau. Dați-l acestui vajnic om. Cât face?

- Nimica tot. Vi-l trec pe caiet, lângă celălalt! Nu trebuie să-mi dați banii acum.

- Dar o dată și o dată tot va trebui să-ți dau banii și nici măcar nu știu cât costă!

- Nici eu. Știu contabilii de la mină, care vă trag băutura din leafă.

Ieși din Miaua plin de gânduri. Adică, dacă el nu lucra la mină și bea pe datorie la cârciumă, contabilii aceia îl vor descoperi cât de curând. Caietele astea cu conserve, cizme și rachiu se cumulează totuși undeva, și într-o zi va trebui să dea socoteală. Se va înființa o Înalță Comisie pentru cercetarea cazurilor de abuz, de trafic de influență și de escrocherie, în scopul îmbogățirii fără justă cauză. Și aici nu va fi decât un singur acuzat, el. Toți ceilalți, lucrând la mină sau căutând kilowații pierduți prin coșurile de fum, au caietele cu datorii la zi. Își aminti că uitase cizmele pe tejghea udă de la Miaua, dar nu se mai întoarse. Și așa erau numărul patruzeci.

Plafonul de cenușă și fum parcă coborâse și mai jos din cauza unor nori grei de ploaie care acopereau treptat cerul. Întinse pasul spre casă. După interogatoriul la care fusese supus îl prinsese o foame crâncenă și nu se mai gândea decât la conservele lui Gâju. Nu-l mai interesa nici discuția cu primarul, nici cu Iosif, nici cu poștașul cel cretin, nici cu sechestratul Solomon, nici cu... Dar, de fapt, cu cine voia el să stea de vorbă? Ce voia? Cum, ce voia, să fie Imperator, n-ai auzit? Își puse mâinile la spate și porni spre casă cu capul plecat ușor într-o parte, așa cum își imagina el că se plimba împăratul prin insula Sfânta Elena. Și barba nerasă de vreo patru-cinci zile îi dădea un aer de Împărat exilat. În dreptul vitrinei murdare de la gogoșerie constată că de fapt semăna cu Sofronie înainte de a deveni invizibil. Își luă mâinile de la spate și păși ceva mai puțin gânditor. De ce să pară gânditor când el nu se gândește la nimic. Ar fi fost mai nimerit să-și ia un aer de tâmpit! Să semene cu Gherasim sau cu Moș Grămadă. Își luă aerul lui obișnuit și reuși să ajungă acasă. Aici era o mică petrecere. Pe iarbă, în mijlocul curții, Natanael și Sofronie se legănau ținându-se unul de altul și cântau.

- Apropie-te prietene! Astăzi se dă băutură gratis pentru toată lumea. Ce număr porți la cizme?

- Patruzeci! spuse David șovăitor, atât am avut la ultimele cizme, dar...

- Atunci ai să primești patruzeci de cănițe de Țuică! Așa-i, Sofronie?

- Patruzeci și încă de patruzeci de ori câte patruzeci, preciză Sofronie și se prăbuși pe iarbă.

- Pe mine mă ronțăie comisiile și vouă vă arde de chefuit!

- Nu te supăra și tu din orice. Că am muncit până adineaori răspunzând la chestionarul acela trimis de comisie.

- Care comisie?

- Aia cu ambientul neconvențional. Vezi că au mai rămas rubrici goale, că n-am știut ce să scriem, că Sofronie s-a îmbătat și n-a mai putut să devină invizibil și să...

Intră în cameră și se trânti pe pat fără să-și scoată bocancii. Natanael intră după el.

- Astăzi sărbătorim! Am găsit-o!

- Serios? David se ridică din pat. Unde?

- Acolo unde i-a spus Sofronie cel Bătrân. Sub stâlpul gardului.

- Care gard?

- Gardul de la vie, dinspre deal. Acolo n-avea nici un vecin, așa că nu i-au mutat gardul, deși erau și pe acolo destule gropi.

- Și ce era acolo?
 - Nu știu, că încă n-am săpat. Să nu ne vadă lumea. Mergem la noapte. Vii și tu cu noi?
 - Vin, cum să nu vin! David uitase de toate necazurile. Cine nu și-ar dori să dezgroape o comoară!

Natanael se trânti în pat și-i spuse:

- Eu am să trag un pui de somn, să fiu odihnit la noapte. Vezi că avem bunătăți în bucătărie.

Într-o strachină sub un ștergar găsi un pui în mujdei. Era ceva! Celelalte două străchini cu oscioare îl liniștiră. Putea să-l mănânce pe tot. O sticlă de vin golită pe jumătate îl aștepta să-și termine masa. Afară se întunecase și mai mult. Când termină sticla se porni ploaia. Stropi grei căzură pe acoperiș. Își aduse aminte de Sofronie care căzuse în iarbă și se duse să-l aducă înăuntru. Dar nu mai era acolo. Probabil că se dusesse acasă, deși mult mai plauzibil era să fi devenit invizibil. Căută un timp prin iarbă, cu grijă să nu-l lovească din greșeală, dar nu dădu de el. Ploaia îl goni în casă și se culcă lângă Natanael.

Se trezi scuturat și deschise ochii buimăcit. Lângă el era Natanael îmbrăcat într-o salopetă și cu casca pe cap. Nu realizează de ce-l scoală în puterea nopții, mascat în miner.

- Scoală-te și ia-ți salopeta! S-a făcut târziu și trebuie să mergem!

Se ridică în capul oaselor și-și scutură capul să dispară aburii de vin și imaginea lui Natanael. Dar lucrurile rămaseră la fel.

- Unde să mergem? La mină?

- La mina de aur a lui Sofronie. Hai îmbracă-te!

Se îmbracă în salopeta pe care i-o întindea Natanael, apoi își puse cizmele care îl așteptau lângă pat. În sfârșit avea și el cizme ca toată lumea. Își puse casca și se privi în ciobul de oglindă din perete. Nu se deosebea cu nimic de cei care-și făceau veacul pe la Miaua.

- Dar de ce trebuie să ne mascăm așa?

- Poate ne întâlnim cu vreun om și să nu ne recunoască.

- Cine dracu' să umble noaptea prin vie în afară de noi?

- Cum cine? Căutătorii de comori!

- Dar de unde ai echipamentul acesta de camuflaj. L-ai furat de la mină?

- Sofronie l-a adus. Are un frate mai mic care lucrează la mină. Lasă întrebările și bagă lopățița asta sub salopetă să nu se vadă.

David luă lopățița. Era identică cu cea pe care o purtase în armată. Dacă n-o fi fost cumva chiar aceeași. Natanael stinse lumina și deschise ușa. Ploaia nu încetase, dar se îmblânzise. Nu mai bătea cu furie. Natanael își aprinse o țigară pe întuneric.

- Și cu lopățița asta mică o să săpăm? De ce nu ne luăm un hârleț și o lopată?

- Păi, da. Să se ia tot satul după noi!

- Dar de ce trebuie să car eu lopățița?

- Toți avem câte una. Doar ai văzut că și în armată fiecare soldat își are lopățița lui.

Fumară în tăcere. După un timp intră Sofronie mirosind a ploaie:

- Sunteți gata?

Erau gata. Ieșiră în ploaie și o luară prin livada de meri. Sofronie mergea primul, apoi Natanael și ultimul venea David. Entuziasmul îi mai scăzuse. În loc să stea în pat și să asculte ploaia, căuta comorile altora. Habar nu avea pe unde merge. Nu simțea decât noroiul care-i aluneca sub cizme și ploaia care i se scurgea de pe cască pe sub gulerul salopetei. Săriră câteva garduri, apoi trecură prin apa pârâului care trecu peste cizme. Era ud peste tot. Mâna cu care strângea lopățița sub salopetă începea să-l doară. Scoase lopățița și o agăță de cureaua pantalonilor. Acum îl bătea peste picior la fiecare pas. O luă în mână. Precauțiile acestea erau inutile într-o asemenea noapte ploioasă. Acum, urcau. Alunecă și căzu de câteva ori. La una din căzături scăpă lopățița din mână și ceilalți doi trebuiră să se oprească să o caute. Îi venea să se întoarcă, dar îi era rușine și, oricum, n-ar mai fi găsit singur drumul. Poate că ar fi fost mai bine să rămână aici pe bolovanul de care tocmai se împiedicase și să aștepte ivirea zorilor, apoi să se întoarcă în sat. Oare cât o mai fi până se luminează?

- Cât să fie ceasul?

- Taci, că ne apropiem de tabăra de corturi!

Tăcu. Trecură de două ori prin niște garduri de sârmă ghimpată, apoi mai săriră un gard și se opriră. David se așeză jos, fără să-i mai pese de nimic. Drumul acesta prin ploaie, noroi și beznă îl epuizase.

Sofronie se apropie de el căutându-l cu mâna prin întuneric și îi șopti la ureche:

- Domnu' profesor! Luați aici o țuică să vă mai încălziți până se întoarce domnu' Natanael.

Găsi sticla prin beznă și trase un gât.

- Dar unde a plecat? întrebă și el încet.

- Să caute stâlpul.

David reuși să-și aprindă o țigară umedă. I se părea greu de crezut că cineva poate găsi vreun stâlp pe așa o beznă. Ar fi fost bine dacă-și lua o lanternă cu ei. Se auzi glasul șoptit al lui Natanael:

- Veniți după mine.

Se ridică de jos și o luă după zgomotul făcut de cizmele celor doi. Natanael se opri brusc. Un zgomot specific de lopăți mică de campanie pornită în căutare de comori, venea din față. Ba se mai auzea și un icnet de om care muncește. Natanael se întoarse spre ei și le puse degetul pe buze. David înțelese că trebuie să tacă. Începu să nu-i mai placă viața căutătorilor de comori. Cine știe câți erau acolo, și ei nu erau decât trei. Era încordat și tremura puțin. Înșfăcă mai bine lopățile de coadă. Se auzi un urlat și pași grei care alergau. David urlă și el și o luă la fugă. Se împiedică de o viță și se întinse pe jos. Se regrupară cu greu la lumina brichetei lui Natanael. David constată că pierduse din nou lopățile, dar nu-i mai păsa.

- Mai săpa unul aici! spuse Natanael, arătându-le o groapă lângă un stâlp, dar nu e asta. Dacă l-ar fi nimerit, ne-ar fi ușurat munca. E ăla de colo.

Natanael organizează schimburile. Primul va săpa Sofronie, căci este comoara lui, al doilea el, că a găsit-o și al treilea David pentru că vrea să-i ajute. Sofronie se apucă de lucru și David se așeză jos să-și revină. Dar de ce trebuia să ia trei lopățile dacă săpau pe rând? Adică nu mai erau decât două, căci pe a lui o pierduse în fuga aceea bezmetică. Oricum, toate erau anapoda. Începu să-l ia frigul. Când îi veni rândul se bucură că mai face mișcare. Dar bucuria îi trecu destul de repede când își dădu seama că lopățile acelea îl obliga să sape în genunchi, într-o poziție complet inefficientă. Groapa înainta încet, căci stâlpul fusese susținut cu bolovani și cu pietriș. Bine că nu turnaseră beton. Când îi veni rândul pentru a șasea oară, David era convins că nu acela era locul în care trebuia săpat. Se pare că nu era singurul care avea îndoieli. Îl auzi pe Sofronie în beznă:

- Domnu' Natanael, să nu fi greșit cumva stâlpul pe întunericul ăsta.

- Nu cred! spuse Natanael cu o voce nesigură.

- Eu zic să mă duc să mai sap și la groapa ăluia care a fugit. Cine știe!

- Du-te. Aici o să continui eu și cu David.

Dacă nici până atunci nu muncise cu cine știe ce entuziasm, când auzi de dispersarea forței de muncă la mai multe puncte de lucru îl prinse slăbeala.

- Natanael, cât de adâncă trebuie să fie groapa ca să putem pleca acasă?

- Taci și sapă. Trebuie să dăm cu stâlpul ăsta jos. S-ar putea s-o fi îngropat chiar sub stâlp.

Ploaia se opri. După ce mai săpară vreo oră, stâlpul începu să se clatine. Îl scoaseră și la lumina nesigură a brichetei cercetară groapa. Nici urmă de comoară. Lui David îi venea să-și dea drumul în groapă și să adoarmă până dimineată, dar glasul hotărât al lui Natanael nu-l slăbi:

- Hai la stâlpul unde sapă Sofronie. Acolo e.

Dar la stâlpul unde sapă Sofronie nu mai era decât groapa.

- Al dracu', s-a săturat de muncă și a tulit-o fără să ne spună nimic! se enervă David. Ne lasă pe noi ca pe doi proști să muncim pentru el, și acum stă bine mersi la căldură și bea țuică.

Natanael care cercetase groapa cu bricheta se ridică și spuse:

- A găsit-o. Se vede locul.

- Ticălosul! Putea să ne spună, să nu mai muncim ca descreierății!

- I-a fost frică. Înțelege-l și tu. Și, ca să nu ne supărăm pe el, ne-a lăsat sticla de țuică în groapă. Ia un gât să te încălzești și hai să astupăm groapa, să nu se vadă mâine.

Pe David îl apucară damblalele. Cum lopăţica era la el, o azvârli departe în beznă, apoi întrebă:

- Cu ce s-o astupăm?
- Ai aruncat lopăţica! Natanael începu să râdă încet. Ține sticla până acopăr puțin locul unde a fost cutia și plecăm acasă.
- Fă ce vrei, dar grăbește-te, că a început să se lumineze de ziuă.

Răsăritul de soare se anunța printr-o jerbă de culori care incendia norii. Mărșăluiau murdari, obosiți și tăcuți. Când ajunseră acasă se luminase de-a binelea. De pe masa din bucătărie dispăruseră oscioarele și în locul lor apăruse o găscă la cuptor și două sticle de vin. Focul ardea potolit în vatră

- Al dracu' Sofronie, se vede că are bani! spuse David în timp ce-și arunca salopeta de pe el. Merseră la fântână să se spele, apoi se așezară la masă. Ceva mai potolit de atmosfera tihnită a mesei, David deveni concesiv:

- Auzi, Natanael! Eu am mers cu voi doar ca să vă ajut, așa încât mi se pare normal să-și fi luat omul moștenirea lăsată de Sofronie cel Bătrân. Dar n-am văzut în viața mea cum arată o comoară și eram și eu curios. Mai mult de asta am venit cu voi.

- N-aveai ce să vezi. Probabil că era o cutie bine închisă în care zornăia ceva. Chiar să fi vrut și nu aveam cum să o deschidem în beznă de acolo. Tot acasă am fi văzut ce e înăuntru. Poate că Sofronie ne-o va arăta și nouă, dar mai mult ca sigur n-o va face.

Pe măsură ce găscă și vinul se împrătau, David era tot mai convins că fusese o aventură interesantă și chiar îl rugă pe Natanael să nu uite să-l includă și pe el în echipajul următoarei expediții. Se mutară apoi în dormitor să-și termine vinul și să pună la punct detaliile privind înființarea unei societăți care să se ocupe de căutarea comorilor. Se gândiră să-l ia și pe Sofronie în afacere, căci, datorită capacității sale de a se face invizibil, putea fi de un real folos firmei. Apoi, amintindu-și cum a șters-o cu comoara, renunțară la el. Se mai ciondăniră un timp care să fie director și care administrator, apoi îi luă somnul.

Ziua a șaptea

Duminica, zi sfântă de odihnă pentru harnicii căutători de comori. David se trezi pe la prânz. Îl dureau toate oasele, așa că abia se dădu jos din pat, gemând. Pe taburetul de la masa unde își rezolva el corespondența stătea poștașul cu o lopățică plină de noroi în mână. David încremeni.

- Bună dimineața, domnule profesor. V-am adus lopățica pe care ați pierdut-o astă-noapte prin via lui Sofronie.

- Dar ce cauți tu aici? Cine ți-a dat voie să stai și să mă păzești când dorm?
- Domnul Natanael mi-a dat voie, că altfel vă așteptam afară, în tindă.
- Unde e Natanael?
- E la ai lu' Sofronie să ceară plata pentru ce-ați muncit astă-noapte.

Câte precauții luase Natanael și nu folosiseră la nimic. Tot satul știa cum își petrecuseră ei noaptea. Ba, le mai și dădea o mână de ajutor să-și recupereze tehnica de luptă pierdută pe câmpul de bătaie. Întrebă așa într-o doară, în timp ce se îmbrăca:

- Dar tu de ce nu ești la lucru?

- Astăzi e duminică și oamenii muncii se odihnesc. Și eu, cum îmi făceam plimbarea de dimineață prin vii, numai ce vă văd pe dumneavoastră și pe domnul Natanael îmbrăcați ca minerii, cum coborați dinspre via lui Sofronie, cu o sticlă de țuică în mână. Și atunci mi-am dat seama că îl ajutați la vie numai noaptea, să nu vă vadă lumea, că de, aveți funcții! Și m-am dus să văd cum vă descurcați cu munca la vie noaptea pe ploaie. Și cum umblam eu pe acolo numai ce găsesc lopățica asta, și tare m-am mai supărat pe Sofronie că nu vă dă niște hârlețe ca lumea. Vă trimite cu lopățele

din astea militare, cu care nu poți săpa decât stând în genunchi. Să nu uit să-i spun lui Sofronie, că au rămat porcii mistreți la gardul dinspre deal, de i-au scos și un stâlp.

David tăcea. Povestea cu poștașul, care duminica dimineața înainte de răsăritul soarelui se plimbă prin viile sătenilor, era cusută cu ață albă. Părea mai plauzibil să fi fost chiar el cel care săpa la stâlpul lui Sofronie, la cel adevărat, nu la cel pe care-l scosese ei din pământ degeaba. Și, după ce a fugit urlând, s-a întors și i-a pândit din beznă. Îi privi mâinile cu atenție:

- Dar de ce ai pământ sub unghii?

- De la lopățică! spuse poștașul încet. Mă duc la fântână s-o spăl.

David se duse la bucătărie să ronțăie ce mai rămăsese din găscă de ieri. Sosi și Natanael cu un coș cu provizii.

- Natanael, tu ai văzut cu ce-a venit poștașul?

- Da, de obicei aducea scrisori, dar văd că duminica aduce lopățele.

- Ție-ți arde de glumă, dar am senzația că ăsta știe tot, că ne-a pândit.

- Știe, cum să nu știe! Doar pe el l-am găsit astă-noapte săpând la stâlp. L-am recunoscut după chipiu.

- Extraordinar! Dar cum de a aflat?

- M-a văzut prin binoclu când cercetam stâlpii și a ținut minte la care am zăbovit cel mai mult.

- Dar, parcă Sofronie te urmărea, nu Gherasim.

- Da, dar Sofronie a avut o urgență și a fugit acasă. Așa că l-a rugat pe poștaș să-i țină locul până îi trece.

- Ce să-i treacă?

- Din când în când îl mai apucă câte o criză și devine invizibil și atunci se ascunde în casă să nu-l vadă oamenii, că-i e rușine.

- Păi, cum să-l vadă dacă e invizibil?

- Nu reușește întotdeauna să se mențină invizibil prea mult timp, și atunci pâlpâie ca un licurici bolnav.

- O fi fost cam vechi oul pe care l-a clocit! izbucni David în râs.

- Nu era vechi, era proaspăt, că i l-a adus tata de la cocoșul nostru cel negru. Eu cred că nu l-a clocit destul. Sau poate s-a îmbătat și l-a lăsat să se răcească, și Vasiliscul ăla care a ieșit din ou, o fi fost mai bolnăvicios! Cine știe?

În ușă stătea Gherasim și făcea supoziții. Natanel interveni:

- Tradiția cere ca oul să fie clocit de o broască țestoasă. Acum dacă el l-a clocit la subraț s-ar putea să fi dereglat ceva în sistem

- Dar tu ce faci aici, tragi cu urechea? se întoarce David spre Gherasim.

- Nu, domnu' David! V-am spălat lopățica și am pus-o în tindă să se usuce. Dar pământul de sub unghii nu se ia. N-aveți cumva o periuță?

- N-avem periuță. Spune-ne mai bine de ce n-ai adus și cealaltă lopățică.

- Am căutat-o, dar n-am dat de ea, că ați aruncat-o cu atâta furie, de cred că a trecut prin deal în partea cealaltă.

- Dar Sofronie, de ce nu vine încoace? Să fim laolaltă toată echipa de săpători din schimbul de noapte.

Natanael care desfăcea coșul cu merinde îl scuză:

- Acum nu poate veni. Stă închis în casă și pâlpâie. Și cu mine a vorbit prin ușă.

- Pâlpâie, pe dracu! stă închis acolo și-și numără marafeții! Măcar ți-a spus ce era în cutie? Mahmudele, firfirici...

- Nu știe nici el ce i-a lăsat taică-său! interveni poștașul. După ce-a scos-o din pământ, a fugit cu ea și-a îngropat-o.

- Ce apucături de cârțițe au oamenii pe aici. Banii ăia sunt blestemați să stea tot timpul doar sub pământ, ca minerii. Să nu se bucure nimeni de ei.

- Nu sunt banii! interveni din nou poștașul care le știa pe toate. În cutia aia își ținea Vasiliscul. Și, domnul Natanael, în loc să găsească banii pe care i-i lăsase taică-său, a dat de vizuina

Vasiliscului. Că bietul Sofronie m-a rugat și pe mine să-l ajut să scoatem mai repede Vasiliscul de acolo. Că, dacă-l privește cineva, moare.

- E chiar așa de periculos?

- Da, e un animal regal, nu-l poate privi oricine.

Lucrurile erau clare. Sofronie își pitise Vasiliscul în altă vizuină, Natanael va avea în continuare de căutat comori, poștașul va vântura știri de acolo-colo, numai el nu-și găsisese un rost.

- Nu mănânci cu noi, Gherasim?

- Nu, mulțumesc, sunt invitat la masă la Domnul Primar și n-aș vrea...

- Te-a invitat primarul la masă? Bravo Gherasim! Avansezi repede.

- Eu vă urez poftă bună și, cu îngăduința dumneavoastră, am să mă retrag.

- Retrage-te, retrage-te, cum să nu! Ce vocabular stilat la poștașul nostru!

Se pare că stocul de găște al lui Sofronie se isprăvisese. Reveniseră la ouă, brânză și țuică. După masă David se retrase în dormitor să mediteze. Astăzi este duminică. Duminica nici iarba nu crește, așa că nici el nu va face nimic demn de a fi consemnat de istoricul Văii prin maculatoarele lui. Va sta și se va odihni, mândru de cele ce reușise să facă în cele șase zile. Va da o tură pe la Miaua, va mai bea un rachiu pe datorie, apoi va lua cap compas marginea dealurilor. Aici nu se putea face mai mult. Adică el nu putea face mai mult decât făcuse. Privi retrospectiv în urmă și se declară mulțumit. Valea pe care o părăsea era armonios articulată în imperfecțiunea ei. Numai el era de vină că nu se putuse adapta, de aceea îi iertă pe toți. Dar înainte de a pleca va mai scrie o ultimă scrisoare lui Solomon.

Stimate domnule Solomon,

Întrucât constat că neînțelegerile generate de corespondența noastră au atins apogeul, simt nevoia să întrerup acest dialog al surzilor. Nu mă mai simt capabil să susțin această corespondență de la care nu mai aștept nimic. Am obosit tot explicându-vă un lucru simplu, atât de simplu, încât, ca orice adevăr fundamental, are nevoie de o trecere prin toate limburile purgatoriului pentru a putea fi perceput. Vă mulțumesc pentru că mi-ați răspuns la scrisori. Dacă n-aș fi fost atât de presat de nevoia de a-mi rezolva problema angajării, aș fi citit mai relaxat scrisorile dumneavoastră și aș fi continuat corespondența. Dar poate altădată, într-o altă viață.

Al dumneavoastră,

David.

Întrucât pleca pentru totdeauna, voia să lase în urma lui socotelile curate. Ce avea de plătit acestei Văi? O pereche de cizme de cauciuc, de electrician, nu din alea cum poartă amărății de mineri. Cât or fi costând? Dar pe astea nu trebuia să le plătească el întrucât rămăseseră pe teigheaua de la Miaua. Și ce dacă rămăseseră acolo, în caietul păianjenului din baracă, el figura că le-a luat. Să le lăsăm mai la urmă. Mai era chiria pentru o noapte la Iscariotean și cinci nopti la Sofronie. Ba numai patru, că o noapte a săpat la vie. Ar trebui să-i facă și o reducere că l-a ajutat la recuperatul comorii. Ba nu l-a ajutat la nimic. Mai mult l-a încurcat. Dar ce contează. El și-a oferit serviciile și acestea au fost acceptate. Pentru câte a tras astă-noapte, ar trebui să i se scadă toată chiria. Numai când l-a auzit urlând pe dementul acela de poștaș, putea să moară de inimă. Și aici socotelile erau neclare. Mai erau banii pe care îi primise de la Iosif. Oare ei constituiau plata pentru ziua când a muncit la mortar sau era un avans pe care urma să-l justifice și prin alte munci ulterioare? Mai erau țuicile de la Miaua. Câte băuse? Cinci-șase? N-are importanță întrucât nimeni nu știe cât costă un rachiu la Miaua. Nici chiar cârciumarul. Și aici era un caiet. Oare în Vale nu se folosesc banii? Poate că și femeia care vindea porumb avea un caiet în care îi trecea pe pompierii care îi mâncau porumbul! Asta în afară de jurnalul pe care trebuia să-l completeze zilnic! Da, mai era și porumbul... Ia mai dă-le dracului pe toate! Va pleca fără să plătească nimic. Era sigur că dacă ar încerca să fie corect și să-și plătească toate datoriile, ar fi târât într-un hățis de probleme care ar fi iscat un noian de alte probleme și i s-ar fi sfârșit zilele în Vale fără să le rezolve.

Își îmbracă treniul care acum o săptămână era alb și intră în bucătărie să-i spună lui Natanael că pleacă. Dar acesta lipsea. O fi plecat să caute locul unde a îngropat Sofronie Vasiliscul. Se apucă să-i scrie un bilet.

Natanael,

Plec. Așa cum tu ai o misiune divină în această Vale, eu am una dincolo de dealuri. Mă las de pictură și mă apuc de scris. Mi-am descoperit această vocație tot scriind la scrisori. Probabil că o să câștig din scris tot atât cât am câștigat din pictură. Prima mea carte va fi un periplu al dezastrului și se va intitula: "Zei din bucătăria prietenului meu". Deoarece nu mi-am achitat chiria, conservele și țuica, plecarea mea seamănă puțin a fugă, dar nu am altă soluție. Am lăsat sub bilet banii pe care mi i-a dat Iosif. Am să te rog pe tine să i-i restitui. Am lăsat și o ultimă scrisoare către Solomon. Dă-i-o tu poștaşului. Am să-ți scriu după ce mă stabilesc undeva. După ce-ți termini treburile pe aici, caută-mă neapărat să punem pe roate afacerea pe care am discutat-o. Adu și niște ouă de la cocoșul cel negru al lui Gherasim, că nu se știe niciodată. Dacă nu-ți dă, nu te sfii și fură-i cocoșul.

*Cu prietenie,
David*

Ploaia se opri și acum era rândul noroiului să arate ce poate. Până să ajungă la primărie reuși să se stropească până la brâu. Dar nu-i mai păsa. Chiar dacă ar fi arătat ca astă-noapte, când a ieșit din groapa Vasiliscului și tot nu s-ar mai întoarce din drum. Ajuns în dreptul oficiului poștal fu tentat să intre înăuntru și să-i spună adormitului câteva vorbe înainte de plecare, dar se stăpâni. El era un om liber și nu avea rost să se răzbune pe acești oameni triști care rămâneau închiși în Vale. Vânzătorul de zmeurel lipsea de la post și minerii nu aveau cu ce să se răcorească când vor ieși din șut. Pe baraca păianjenului era pus un lacăt ruginit. Da, era duminică.

Drumul urca șerpuit spre culmea dealului. Când trecu pe lângă Miaua avu un moment de șovăire. Să intre, să nu intre... Cine știe cu cine se va mai întâlni și va trebui să-i spună că pleacă, sau să-l mintă. Preotul cel vechi fugise fără să vorbească cu nimeni. Poate că aici e tot secretul pentru a scăpa din Vale. Dar până la urmă intră.

Parcă nu se schimbaseră nimic. Aceeași oamenii, aceleași gesturi, aceeași teighea udă și același cârciumar.

- Domnu' pictor, cu ce vă servim?
- Un rachiu!
- Mergeți dincolo, că vi-l servesc acolo. N-o să stați aici cu toți minerii!
- Unde dincolo?
- În separeu, unde a fost comisia.
- A plecat?
- Au plecat aseară. I-a invitat Domnul Primar la dânsul acasă să-și redacteze raportul. E și domnul Solomon acolo. Mă mir că dumneavoastră nu sunteți cu ei!
- Păi ce să caut eu acolo?
- Nu știu. Vedeți că Gherasim știe mai multe. V-a căutat mai devreme pe aici să vă dea o scrisoare. A trecut și Gâju și a luat cizmele. V-a mai căutat și preotul și m-a întrebat unde locuiți.
- Mulțumesc, am să-mi beau rachiul aici.

Dădu țoiul pe gât și-i făcu cârciumarul semn să-l treacă în caiet. Ieși afară și își continuă drumul. Când ajunse la căsuța unde fetița îl anunțase că nu mai au țuică, se auzi strigat din urmă, dar nu întoarse capul. Orice chemare era întorcătoare din drum și nu știa cât de puternică îi este hotărârea de a pleca. Trebuia să reziste până va trece dincolo de dealuri, apoi putea să analizeze totul la rece.

- Domnu' pictor, aveți o scrisoare de la domnu' Solomon!

Îl făcuseră pictor? Se opri și întoarse capul. Privirile îi pluteau peste poștaşul care se grăbea spre el transpirând de abnegație, peste Valea ce se profila prin fumul termocentralei. Ce tânăr era când venise aici!

- V-a scris domnu' Solomon! poștaşul ajunsese lângă el. Că prima dată v-am căutat acasă, dar domnul Natanael mi-a spus că ați plecat. Am dat fuga la Miaua, dar am ajuns la câteva minute după ce părăsiseți localul și abia v-am prins la timp. Vă rog eu, nu plecați!

- Care Solomon?

- Hai, domnule pictor! Cum "care Solomon"? Solomon, protectorul dumneavoastră, cel care v-a uns pictor de biserică în locul lui Iosif, Dumnezeu să-l ierte.

Înseamnă că Iosif a murit! Un sentiment de regret îl cuprinse. Aceasta era una din capcanele de care se temea, să nu devină sentimental și să se atașeze de oameni, de locuri, de crenguțe bifurcate, de poștașul acesta cretin, sau poate numai ticălos, de tot ce te poate trage înapoi în Vale, de parcă în nesfârșitul lumii n-ar mai fi biserici de pictat, pictori, căutători de comori, crâșmari și poștași...

- Când a murit?

- Cine?

- Iosif!

- Dar n-a pus nimeni c-a murit. De ce cobiți?

David strânse din dinți încercând să nu se enerveze tocmai acum când, în sfârșit, era un om liber. Ori un om liber nu se poate enerva din pricina unui poștaș care aduce știri mai vechi decât veacul. Îi părea rău că se oprișe din drum, dar știrea despre moartea lui Iosif... Iar cobeia. Atunci de ce-l numiseră pe el în locul lui Iosif?

- Și Iosif ce va face?

- Comisia l-a pus să răzuiască pereții bisericii, ca să vă puteți apuca de lucru.

- Și de când zici că sunt numit în locul lui Iosif?

- De astăzi, de acum, chiar din clipa asta, dar trebuie să așteptați să redacteze domnul Solomon numirea la Domnul Primar. Și Comisia e acolo. Vă așteaptă cu toții. Eu cred că au văzut că Iosif v-a pictat pe dumneavoastră acolo sus în cupolă, și de aia v-au recomandat.

- Nu m-a pictat pe mine, pe regele David.

- Tot aia e! Așa că domnul Solomon vă scrie să mergeți la biserică și să vă apucați de treabă. Că s-a primit ordin să nu mai plece nimeni din Vale până ce biserica nu va fi gata. Nici dumneavoastră, nici Iosif, nici domnul Solomon, nici Comisia. Nimeni.

- De unde știi tu ce scrie în scrisoare. De unde știți toți ce scrie în scrisorile mele?

Poștașul lăsa privirea în jos și spuse ca un fel de mărturisire:

- Trebuie să știm. Semnați aici.

Lui David îi năvăli sângele în față. Dacă în urmă cu câteva momente era gata să se întoarcă, acum era decis. În sfârșit, decis. De ce să mai semneze el pentru o scrisoare pe care o citeau probabil și femeile de serviciu prin vestiarele minerilor între două schimburi. Să se ducă dracului cu scrisorile lor cu tot, că nici rușine nu le mai este de ceea ce fac. De parcă ar fi firesc să trăim cu toții într-o veșnică promiscuitate morală, să ne pândim unii pe alții, să ne umilim... Încercă să se stăpânească.

- N-am să semnez de vreme ce mi-ai spus ce scrie acolo. Nici n-am s-o primesc. Păstrează-o tu și să fii fericit!

- Nu cred că este bine ce faceți! tonul poștașului devenise ușor amenințător. Aveți cam multe de plătit pe aici prin Vale!

- Du-te dracului!

Se întoarse și plecă. Nu reușise să-și păstreze calmul până la sfârșit. Dar cu oamenii ăștia este imposibil! Mă amenință și acum, când mai am câteva sute de metri și sunt dincolo! Se gândi la cei câțiva oameni pe care îi cunoscuse în Vale și îi păru rău de ei că rămân aici, dar scutură din cap încercând să și-i scoată din minte. Părerile de rău sunt trăgătoare înapoi și aducătoare de ghinion. Mai avea puțin.

Ajuns pe culmea dealului, se așeză pe parapetul șoselei și își aprinse o țigară. Își scutură lodenul și privi spre Valea înecată în cenușă și fum. Stătuse aici o săptămână întreagă. Tot atât zăbovisse și Domnul când crease lumea. El numai o descoperise. Mai rămânea să o înțeleagă. Poate altă dată și în altă parte. Monumentul care reprezenta o mână ce încearcă să apuce cerul, era la locul lui. Pe soclul acoperit de cenușă nu se mai putea citi decât "Nu vom pleca de aici". Se ridică, azvârli țigara și plecă prin iarba rară și îngălbenită care răsărea printre pietrele drumului.

Cuprins

Ziua întâi.....	7
Ziua a doua.....	14
Ziua a treia.....	49
Ziua a patra.....	63
Ziua a cincea.....	106
Ziua a șasea.....	139
Ziua a șaptea.....	159

ISBN 973-8162-20-3
078-973-8162-20-4

Editura Fundației „Constantin Brâncuși”
Târgu-Jiu, str. Garofiței, bl.2, ap.11
Tel/fax 0353 402033

Bun de tipar iunie 2006. Apărut 2006.

Tehnoredactare: Luminița Tudorescu

Tipar: SC Tipografia PROD COM SRL
Târgu-Jiu, str. Lt.Col. Dumitru Petrescu, nr. 20
Tel. 0253 212991, Fax 0253 218343
E-mail: prodcom@intergorj.ro